

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

RESİM ANASANAT DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**RUS RESİM SANATINDA GEZGİNLER (PEREDVJHNIKI) GRUBUNUN
OLUŞUMU VE ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeydanur YILMAZ

MAYIS - 2018

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

RESİM ANASANAT DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**RUS RESİM SANATINDA GEZGİNLER (PEREDVJHNIKI) GRUBUNUN
OLUŞUMU VE ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeydanur YILMAZ

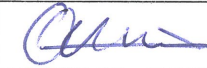
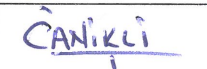
Tez Danışmanı: Prof. Mansur CAFEROV

MAYIS - 2018

TRABZON

ONAY

Şeydanur YILMAZ tarafından hazırlanan “Rus Resim Sanatında Gezginler (Peredvijnki) Grubunun Oluşumu ve Etkileri” adlı bu Çalışma 17.09.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Resim Anasanat dalında tezli yüksek lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı - Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Mansur CAFEROV	Başkan	☒	☐	
Doç. Dr. Yaşar SERİN	Üye	☒	☐	
Öğr. Gör. Dr. İlkay Canan OKKALI	Üye	☐	☒	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Yusuf SÜRMEN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Şeydanur YILMAZ

13. 05. 2018

ÖNSÖZ

17. yy. son dönemlerinde, Rusya Çarlığının gelişmesi ve diğer kültürlerle yön vermesi, 1.Petro'nun reform hareketleri, sanat alanına da yansımış ve sanat adına olumlu gelişmelere yol açmıştır. 18. yy. Rus sanatı ve gelişimi için çok önemli bir dönüm noktasıdır. Edebiyat, müzik, tiyatro, resim ve heykel sanatları bu yüzyıl içinde en büyük gelişmeyi göstermiştir. 18. yy. Rus resim sanatında portre ve natürmort haricinde Rus halkından oluşan kesiminde günlük yaşamını yansıtan eserlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Dönemin en önemli eserleri köy yaşamını yansıtan eserler olmuştur. 18. yy. Rus resim sanatı, büyük ilerlemelerin görüldüğü bir dönemdir. Bu dönemde Rus halkı; Rönesans, Antik Sanat ve Barok Sanat'ını yakından izleme imkânı bulmuştur. 19. yy. 'ın ortaları devrim hareketlerinin başlangıcı kabul edilir. Devrim hareketleri özellikle yayıncılar, ressamalar, besteciler, yazarlar ve eleştirmenler gibi aydın çevreleri de etkilemiştir. Dönemin en önemli sanatçılarından biri olan Perov bu yıllarda yaptığı resimlerinde, günlük yaşam mücadelelerini betimlemiştir. Sanatçının bu betimlemelerine en güzel örnek "Köyde Paskalya Yürüyüşü" adlı eseridir. Bu eserde papaz kendinden geçmiş bir durumda elinde haç ile betimlenirken, diğer insanların karanlık, yoksul ve mücadeleciler yaşamaları yansıtılmıştır.

Bu tez çalışmasında; 1870 yılında Rusya'da kurulan Gezginler Grubu'nun oluşma nedenleri, gelişim aşamaları ve işledikleri konular incelenmek istenmiştir.

Öncelikle tez konusu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan ve daima bana inanan tez danışmanım Prof. Mansur CAFEROV'a teşekkürlerimi sunarım. Tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan saygıdeğer öğretmenim Derya BAŞKAN'a, bu zorlu tez sürecinde benden desteğini biran için bile esirgemeyen değerli arkadaşım Zeynep BAYRAK'a, tüm koşullarda bana destek verip güvenen ailem ve nişanlım Kaan UZUNER'e, lisans ve yüksek lisans eğitim hayatım boyunca bana öğrettikleri her şey için minnettar olduğum bütün hocalarıma, hayatımda çok değerli bir yere sahip olan Trabzon Devlet Tiyatrosu Müdürü Sayın Uğur KELEŞ'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Mayıs, 2018

Şeydanur YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
RESİMLER LİSTESİ.....	X
GİRİŞ	1-4

BİRİNCİ BÖLÜM

1. RUS RESİM TARİHİ.....	5-7
1.1. Eski Rus Resim Sanatı	5
1.2. Yeni Rus Resim Sanatı.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. GEZGİN RESSAMLAR BİRLİĞİNİN BAŞLANGIÇ NOKTASI	8-10
2.1. Çarların Etkisi	8
2.2. Toprak Köleliğinin Kaldırılması.....	9
2.3. 1860 Sonrasında Rus Resim Sanatı.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GEZGİN (PEREDVİJHNİKİ) RESSAMLAR BİRLİĞİ	11-99
3.1. Gezgin Ressamlar Birliği'nin Eserlerindeki Konular	12
3.2. Gezgin Ressamlar Birliği Temsilcileri.....	12
3.2.1. İvan Kramskoy (1837, Ostrogojsk, Voronejskiy - 1887, St. Petersburg)	13
3.2.2. Nikoloy Nikolayeviç Ge (1831 Voronej/ Rusya- 1894 Çernigov)	21
3.2.3. Grigoriy Myasoyedov (1834/Pankov, Oryol - 1911/Poltava).....	26
3.2.4. Vasiliy Grigoryeviç Perov (1834, Tobolsk - 1882, Kuzminki)	29
3.2.6. Vasiliy İvanoviç Surikov (1848, Krasnoyarsk - 1916, Moskova)	52
3.2.7. İvan İvanoviç Şişkin (1832, Yelabuga - 1898, St. Petersburg).....	58

3.2.8. İsaak İliç Levitan (1860, Koversk - 1900, Paris)	65
3.2.9. Vasili Vasilyeviç Vereşçagin (1842, Çerepovt - 1904, Rusya)	72
3.2.10. Valentin Aleksandroviç Serov (1865, St. Petersburg - 1911, Moskova)	76
3.2.11. Konstantin Alekseyeviç Korovin (1861, Moskova - 1939, Paris)	86
3.2.12. Vasiliy Dimitriyeviç Polenov (1844/St. Petersburg - 1927/Borok, Tula).....	89
3.2.13. Nikolai Yaroşenko (1846, Poltova - 1898, Kislodovsk).....	92
3.2.14. Konstantin Makovski (1839, Moskova - 1915, Petersburg)	96
SONUÇ	100
YARARLANILAN KAYNAKLAR	104
ÖZGEÇMİŞ	110

ÖZET

19. yy'ın ikinci yarısında İmparatorluk Sanat Akademisi'nde yetişen bir grup öğrenci, Akademi kuruluna başvurdu. Bitirme tezi konularını özgürce istedikleri konulardan seçmek için talepleri belirtildi. Buna rağmen Akademi Kurulu; geleneksel düzendeki gibi onlardan eski sistemi devam ettirerek kurulun verdiği konulara sadık kalmaları gerektiğini açıkladı. İsteklerine olumsuz cevap alan öğrenciler “Serbest Sanatçı” adı altında özgür kalmak istediklerini söylediler. Öğrencilerin bu istekleri de karşılıksız kalınca, bunun üzerine başkaldırı ve eylem olarak akademi terk edildi. Artık bağımsız olan öğrencilerin sergilediği bu tutum, 1863 yılında özgün bir başkaldırı niteliği taşıdı. On dört öğrenci diploma resmi konusu olarak verilen temayı, yapmayı reddederek akademiden ayrıldı. Daha sonra, Petersburg'da; amacı insanların günlük yaşamıyla ilgili resimler yapmak ve bunları Rusya'nın farklı yerlerinde sergilemek olan bir birlik kuruldu. Birliğin üyeleri Vasili Adası'nda bir alan tuttu, burada yaşamlarını sürdürdü ve eserler ortaya çıkarıldı. Atölye olarak kullanılan ortak bir çalışma alanı ve kendilerine özel odaları bulunan sanatçılar, sipariş üzerine üretilip sattıkları ikona ve resim çalışmalarlarıyla tanınmaya başlandı. Kazandıkları maddi gelir ile, eserlerini Rusya'daki farklı şehirlerde sergilemek düşüncesiyle, 1870 yılında Gezgin Ressamlar Birliği kuruldu. Bu birliğin en önemli amacı sanatçıların ürettikleri eserlerini Petersburg, Moskova ve diğer şehirlerde sergilemekti. Zaman geçtikçe Rusya' da tanındıkları kadar, yurtdışında da beğeni ve saygınlık kazanan birlik üyelerine ve bu sergilere katılan sanatçılara Gezginler Grubu “Peredvijniki” adı verildi.

Bu tez çalışmasında, nitel araştırma yöntemleri kullanıldı. Konu ile ilgili literatür taraması yapılarak kaynak toplandı. Rus Resim Sanatında Gezginler (Peredvijniki) Grubu'nun Oluşumu ve Etkileri adlı çalışmamda ki amaç; günümüze kadar gelmiş çok önemli eserler üreten bu birlik hakkında yeterli bilgi ve kaynak olmaması, bu birlik hakkında daha geniş bilgi sahibi olmak isteyenlere kaynak oluşturmak düşüncesiyle Gezginler (Peredvijniki) Ressamlar Grubu'nun oluşumuna dikkat çekmekti.

Anahtar Kelimeler: Gezgin, Peredvijniki, Rus Resim Sanatı, Petersburg, Gezgin Ressamlar.

ABSTRACT

In the second half of the 19th century a group of students from the Imperial Academy of Arts applied to the Academy's board. They requested to select their graduation thesis subjects freely from the topics they want. However, the Academy Board clarified that they would have to maintain the standards traditionally as they used to be before and stick to the issues of the board.

Students who were responded negatively to their requests said they wanted to be free under the name of "Freelance Artist". When the students' demands weren't met, the academy was abandoned as a rebellion. This attitude was a unique rebellion in 1863. Fourteen painters resigned from the Academy by refusing to study proposed theme topic.

Later, they formed an association in Petersburg to make pictures about the daily life and to exhibit them in different parts of Russia in protest of academic restrictions. Members of the Association located in Vasili Island where they committed themselves to populist themes painted in an accessible realist style.

The artists, who had a common workspace and their own rooms, became genuinely popular for their iconic and artistic works they produced and sold. As they produced the income necessary to pursue their careers, they formed the "Society for Traveling Art Exhibitions," in 1870, with the idea of exhibiting their works in different cities in Russia and these painters became known as "Peredvizhniki" as they progressed and reached much wider audience.

In this thesis, qualitative research methods were used. The literature was searched and the source was collected. The purpose of the research under the name of the formation and influences of the Peredvijniki in Russian Art is to draw the attention to the formation of "Society for Traveling Art Exhibitions," in order to provide sufficient information and resources about this unity which produced very important works and to create a source for those who want to have wider knowledge about this union.

Keywords: Wanderers, Peredvijniki, Russian Art, Petersburg, Formation and Effects of Wanderers.

RESİMLER LİSTESİ

Resim Nr.	Resim Adı	Sayfa Nr.
1	Aleksandr İvanov, İsa'nın Halka Görünmesi, 1837, tuval üzerine yağlı boya, 540x750 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	14
2	İvan Kramskoy, Otoportre, 1867, tuval üzerine yağlıboya, 52,7x44 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	15
3	İvan Kramskoy, Heykeltıraş Markus Antokolski'nin portesi, 1876, Tuval üzerine yağlıboya, 75 x 63,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	16
4	İvan Kramskoy, Sergei Kramskoy' un Portresi, 1883, tuval üzerine yağlıboya, 60x85 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	17
5	İvan Kramskoy, Amiral Logi Loginovich Heyden Portresi, 1882, tuval üzerine yağlıboya, 95x115 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	19
6	İvan Kramskoy, Orman Bekçisi, 1874, tuval üzerine yağlıboya, 75x45 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	20
7	İvan Kramskoy, Doktor Karl Rakfus, 1887, tuval üzerine yağlıboya,74x54 cm, Moskova	21
8	Nikolay Nikolayeviç Ge, Vestal Sevgisi, 1857, tuval üzerine yağlıboya, 95x118 cm, Rus Müzesi Petersburg	22
9	Nikolay Ge, 1.Petro, Oğlu Prens Aleksey Petroviç'i Peterhorf'ta Sorguya Çekmesi, 1871, tuval üzerine yağlıboya, 135,7x173 cm., Tretyakov Galerisi, Moskova	24
10	Nikolay Ge, Sinagog'da ki İsa, 1868, tuval üzerine yağlıboya, 60x191 cm., Tretyakov Galerisi, Moskova	25
11	Nikolay Ge, Otoportre, 1893, tuval üzerine yağlıboya, 65,5x52,5 cm., Rus Sanatları Müzesi, Kiyev.....	26
12	Grigoriy Myasoyedov, Serfliği İptal Etme Kararını Okuma, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 155x116 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova	27
13	Grigoriy Myasoyedov, Yağmur İçin Dua, 1880, Tuval Üzerine Yağlıboya, 40x95 cm, Rus Müzesi, Petersburg	28
14	Grigoriy Myasoyedov, Sapanla Büyülenen Daire, 1876, Tuval Üzerine Yağlıboya, 78x134 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	29
15	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Soruşturmaya Müfettişin Gelişi, 1857, tuval üzerine yağlıboya, 38x43 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova	31
16	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Moskova Civarında Mytişah'ta Çayhane, 1862, tuval üzerine yağlıboya, 43,5x47,3 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova	32
17	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Son Yolculuk, 1865, tuval üzerine yağlıboya, 45,3x57 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	33

18	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Yalnız Gitarist, 1865, Ahşap üzerine yağlıboya, 31,2x22 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	34
19	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Üçlü, 1866, tuval üzerine yağlıboya, 123,5x167,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	35
20	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Suda Boğulmuş Kız, 1867, tuval üzerine yağlıboya 68x10,6 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	36
21	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Otoportre, 1870, tuval üzerine yağlıboya 95,5x130cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	37
22	Vasiliy Grigoryeviç Perov, Dinlenme yerinde Avcılar, 1877, tuval üzerine yağlıboya, 58x89 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	38
23	İlya Efimoviç Repin, Sınava hazırlık, 1864, tuval üzerine yağlıboya, 36x44,8 cm, Rus Müzesi Petersburg	40
24	İlya Efimoviç Repin, Volga'da Yedekçiler, 1870-73, tuval üzerine yağlıboya,171,5x281 cm, Rus Müzesi Petersburg.....	41
25	İlya Efimoviç Repin, Köy Sırasında Oturanlar, 1876, tuval üzerine yağlıboya, 36x55,5 cm, Rus Müzesi Petersburg	42
26	İlya Efimoviç Repin, Çariçe Sofiya Alekseyevna, 1879, tuval üzerine yağlıboya, 201,8x145,3 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova.....	44
27	İlya Efimoviç Repin, Askere Uğurlama, 1879, tuval üzerine yağlıboya, 143x225 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova.....	45
28	İlya Efimoviç Repin, Köylülerin Kursk Eyaletine Yürüyüşü, 1880-83, tuval üzerine yağlıboya, 175x280 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova	46
29	İlya Efimoviç Repin, İvan Groznıy ve Oğlu İvan, 1885, tuval üzerine yağlıboya, 199,5x254 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova.....	47
30	İlya Efimoviç Repin, İvan Groznıy ve Oğlu İvan (Ayrıntı), 1885, tuval üzerine yağlıboya, 199,5x254 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova	48
31	İlya Efimoviç Repin, Anton Rubinsteyn'in Portresi, 1887, tuval üzerine yağlıboya, 110x85 cm, Rus Müzesi, Petersburg.....	49
32	İlya Efimoviç Repin, Zaporozj Kazaklarının Türk Sultanına (IV. Mehmet) Mektup Yazarken, 1880-91, tuval üzerine yağlıboya, 203x358 cm, Rus Müzesi, Petersburg	50
33	İlya Efimoviç Repin, İşte Enginlik, 1903, tuval üzerine yağlıboya, 179x284,5 cm, Rus Müzesi, Petersburg	51
34	Vasiliy Surikov, Okçuların İdamı, 1881, tuval üzerine yağlı boya, 218x376 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	54
35	Vasiliy Surikov, Berezov'daki Menşikov, 1883, tuval üzerine yağlı boya, 169x204 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	55
36	Vasiliy Surikov, Boyarina Morozova, 1887, tuval üzerine yağlı boya, 304x587,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	57
37	Vasiliy Surikov, Karlı Kentin Zaptı, 1891, tuval üzerine yağlı boya, 156x282 cm. Rus Müzesi, Petersburg	58
38	İvan Şişkin, Petersburg Çevresi, 1856, tuval üzerine yağlıboya, 66,5x96 cm. Rus Müzesi, Petersburg	59

39	İvan Şişkin, Düsseldorf Çevresi, 1865, tuval üzerine yağlıboya, 106x151 cm. Rus Müzesi, Petersburg	60
40	İvan Şişkin, Moskova Çevresinde İkinci, 1869, tuval üzerine yağlıboya, 111,2x80,4 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	61
41	İvan Şişkin, Fırtınadan Önce, 1884, tuval üzerine yağlıboya, 110x150 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	62
42	İvan Şişkin, Çam Ormanında Sabah, 1889, tuval üzerine yağlıboya, 136x213 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	63
43	İvan Şişkin, Çam Ormanında Güneşli Bir Gün, 1895, tuval üzerine yağlıboya, 137x103 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	64
44	İsaak İliç Levitan, Köy Yolunda Sonbahar, 1877, Tuval Üzerine Yağlıboya, 65x43 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	66
45	İsaak İliç Levitan, Kırım'da Deniz Kıyısı, 1886, Tuval Üzerine Kâğıt Yağlıboya, 41,3x65 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	67
46	İsaak İliç Levitan, Kıyıda, 1890, Karton Üzerine Yağlıboya, 11x15,8 cm. Rus Müzesi, Petersburg	68
47	İsaak İliç Levitan, İtalya'da İlkbahar, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 42,8x60 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	69
48	İsaak İliç Levitan, Nilüferler, 1895, Tuval Üzerine Yağlıboya, 35x128 cm. Kustodiyev Resim Galerisi, Astrahan.....	70
49	İsaak İliç Levitan, Göl, 1899, Tuval Üzerine Yağlıboya, 149x208 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	71
50	Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Öldüren Yara, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 73x56,3 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	73
51	Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Agra'daki Taç Mahal, 1874-1876, Tuval Üzerine Yağlıboya, 50x55 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	74
52	Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, General Skobelev Şipka Şeynovo'da, 1883- 1888, Tuval Üzerine Yağlıboya, 188x405 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	75
53	Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Savaşın Tanrılaştırılması, 1871, Tuval Üzerine Yağlıboya, 197x127 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	76
54	Valentin Serov, Kız ve Şeftaliler, V.S Mamontova'nın Portresi 1887, Tuval Üzerine Yağlıboya, 91x85 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	77
55	Valentin Serov, Domankovo'da Küçük Gölcük, 1888, Tuval Üzerine Yağlıboya, 70,5x89,2 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	78
56	Valentin Serov, Ressam İlya Repin'in Portresi, 1892, Tuval Üzerine Yağlıboya, 66,4x53,3 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	79
57	Valentin Serov, Mara Olive'nin Portresi, 1895, Tuval Üzerine Yağlıboya, 88x68,5cm. Rus Müzesi, Petersburg	80
58	Valentin Serov, Yazar Maksim Gorki'nin Portresi, 1905, Tuval Üzerine Yağlıboya, 126x912 cm. Gorki Müze Ev, Moskova.....	81
59	Valentin Serov, At Arabasında Köylü Kadın, 1899, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48x70 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	82
60	Valentin Serov, 1888, Güneşin Kapladığı Kız, Maria Simonovich, 71x56 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	83

61	Valentin Serov, Olga Alexandrovna'nın Portresi, 1893, Tuval Üzerine Yağlıboya, 28x35,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	84
62	Valentin Serov, Prenses Olga Orlova'nın Portresi, 1911, Tuval Üzerine Yağlıboya, 160x237 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	85
63	Konstantin Korovin, Sofia Golitsyna, 1886, Tuval Üzerine Yağlıboya, 52x98 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	87
64	Konstantin Korovin, Güller ve Menekşeler, 1912, Tuval Üzerine Yağlıboya, 63x80 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova.....	88
65	Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, Bir Moskova Avlusu, 1902, Tuval Üzerine Yağlıboya, 55,2x44 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	90
66	Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, İstanbul, Eski Saray'dan Görünüş, 1882, Tuval Üzerine Yağlıboya, 30x43 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova	91
67	Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, Altın Boynuz(Haliç), İstanbul, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 41x26 cm. Rus Sanatları Müzesi, Kiyev	92
68	Nikolai Yaroşenko, Salıncakta, 1888, Mukavva Üzerine Yağlıboya, 58,3x40,5 cm. Rus Müzesi, Petersburg	93
69	Nikolai Yaroşenko, Bilinmeyen Bir Kadının Portresi, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 101x87 cm. Tretyakov Galerisi.....	94
70	Nikolai Yaroşenko, Bilinmeyen Bir Kadının Portresi, 1893, Ahşap Üzerine Yağlıboya, 40x32 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	95
71	Nikolai Yaroşenko, Yazar Lev Tolstoy'un Portresi, 1894, Tuval Üzerine Yağlıboya, 112x81 cm. Rus Müzesi, Petersburg.....	96
72	Konstantin Makovski, Orakçı, 1871, Tuval Üzerine Yağlıboya, 78,5x65 cm. Rus Müzesi, Petersburg	98
73	Konstantin Makovski, Maslenitsa Bayramı'nda Petersburg'da Admiralteyski Bulvarı, 1869, Tuval Üzerine Yağlıboya, 215x321 cm. Rus Müzesi, Petersburg	99

GİRİŞ

Gezgin Ressamlar Birliği (Peredvijniki) 1870 yılında realist Rus ressam ve heykeltıraşlar tarafından kurulan sanat birliğidir. Birliğin başkanı ve fikir babası Kramskoy' dur. Başlıca amaçları üyeleri tarafından açılan bağımsız sergiler düzenlemek ve bu sergileri Rusya'daki diğer şehirlere taşımaktır. Gezgin Ressamlar Birliği adı verilen birliğin diğer amacı sanatın geniş çapta tanıtımını yapmak ve halkın estetik anlamda bilinçlenmesine, eğitilmesine yardımcı olmaktır. Sanatçılar, toplumu bilinçlendirmek için, sanatlarını icra etmek istemişlerdir. Bazı düzensizlikler, bazı toplumsal bozukluklar sanatçılar tarafından, halka doğruyu göstermek amacıyla sanatı topluma taşıyıp aksaklıkları düzeltme çabasına girilmiştir. Gezgin Ressamlar Birliğinin olduğu dönemde, Rus resim sanatında, büyük ilerlemeler görölmüştür. Bu dönem, Rus halkının Antik sanatı, Rönesans ve Barok sanatını tanıma olanağı sunmuş ve Rus resim sanatı dünyadaki yeni akımlardan etkilenmiştir. Bu etkilenme sayesinde Rus halkı yeni sanat akımlarını yakından görme, yorum yapma ve tanıma imkânı elde etmiştir.

Hareket, St. Petersburg'da İvan Kramskoy, Grigory Myasoyedov, Nikolay Ge ve Vasiliy Perov tarafından kurulmuştur. Kurucuların amacı saray tarafından kabul görmek değildi, bunun daha sonra ve çarın kendi ilgisi ile gerçekleşmesi bekleniyordu. Ayrıca Pavel Tretyakov gibi sanat koleksiyoncuları da yakında tarih yazacak olan bu yeni sanat eserlerini ediniyorlardı.(Belgin, 2002: 20)

Gezginler Grubu, sadece belirli bir kesimin değil, tüm Rus halkının sanata ihtiyaç duyduğuna ve sanat eserlerinin ekonomik ve toplumsal eşitsizliklere karşı mücadelede bir basamak olduğuna inanan sanatçıların bir araya geldiği en önemli sanat buluşmasıdır. Sanatçılar Rus halkının günlük yaşam şartlarının iyi olması amacıyla mücadele veren yapılarını, eserlerinde toplumda eksik olan düzeni gözler önüne koyan eserler üretmek istemişlerdir. Sanatçılar sıradan insanları sade ve realist bir şekilde işleyerek, dönemin gündelik hayat konulu resimlerinin ileri sürölmesine olanak sağlamıştır. Gezgin Ressamlar Birliği, Rusya'da köylülerin yoksul hayat koşullarını vurgulayan sanatçılardan oluşmuştur. Bu nitelik Rus resim sanatında bir ilki gerçekleştirmiştir.

Batıda doğan akımların, sanatçılar tarafından izlenmesi, biçim değişimlerini yansıtabilir. Fakat bu değişimlerin gelişim evreleri haline dönüşebildiği kıstaslar, Batı'dan alınabilecek kalıplar değildir. Kısacası değişime model olan örnekler alınabilir; ama gelişim dinamiğini oluşturan güç kaynağı alınamaz. Bu onun kendisinde var olan ve tarihsel deneyimlerden kazanılmış bir şeydir. (Tansuğ, 1993: 14)

Gezgin Ressamlar Birliği'nin başkanı olan İvan Kramskoy daha çok portre çalışmaları ile ün kazanmıştır. Sanatçının portrelerinde Rus kültürünün tanınmış isimleri yer almaktadır. Kramskoy

böylece sanatsal ilginin yanında tarihsel bir ilgi de uyandırmaktadır. Bu tür çalışmalarının başlıca örneklerinden biri olan ‘‘Tolstoy’’ adlı eserinde; yazarın çağdaş fikirlerini ve iç dünyasını izleyicilere açık bir şekilde yansıtmıştır. 1873 yılında ‘‘Volga’da Yedekçiler’’ adlı çalışması ile İlya Repin realist resme yeni bir değer kazandırmıştır. Sanatçı bu yapıtında halktan olan insanların doğa ile mücadelesini betimlerken, aynı zamanda Rusya’da halkın günlük yaşam durumlarını da izleyicilere tüm gerçekliğiyle yansıtmıştır.

Vasiliy Grigoreviç Perov (1834-1882); eleştirel gerçekçiliğin ilkeleri doğrultusunda, sanatı aracılığıyla Rus halkının yaşam koşullarının iyileşmesi uğruna mücadele veren, yapıtlarında toplumda var olan düzensizlikleri gözler önüne seren dönemin önemli Rus ressamlarından biridir. Perov; sadece bir kesiminin değil, tüm Rusya’nın sanata gereksinim duyduğuna ve sanat yapıtlarının toplumsal ve ekonomik adaletsizliklere karşı mücadelede bir araç olduğuna inanan sanatçıların bir araya geldiği, dönemin en önemli ilerici sanat topluluğu Gezgin Ressamlar Birliği’nin kurucu üyelerindendir. (Küçük, 2002: 26)

Perov, karakterlerini etkileyici bir şekilde yaratmış ve bu karakterlerin temsil ettiği fikirleri ustaca ortaya çıkarmıştır. Asker ve çocuk imgesi iyilik ve kötülüğün çarpıştığı bir planda genel bir anlam taşır. Din adamı figürünün yerinde tüccar, memur ya da toprak sahibinin olması asker ve çocuk için bir şey değiştirmemektedir. Askerin dilenirken boşluğa düşmüş hali, acınarak bakılan ve umudu olmayan tüm evsizlerin, yoksulların, açların simgesi haline gelmiştir. (Lenyaşin, 1987: 41)

Gezgin Ressamlar Birliği’nin açtığı sergilere çok sayıda realist sanatçı katılmıştır. Bunlar içinde en önemli isimlerden olan Myasoyedov, Savitski ve Maksimov eserlerinde köylülerin reform dönemi öncesi durumlarını, köy hayatının zor koşullarını, yitik yapısını ve sefaletini tasvir etmişlerdir. Vereşagin Rus realist resmine savaş konuları ile yeni boyutlar kazandırmıştır. Barış karşıtı, insan sevgisinin umursanmadığı durumları ve savaşla alakalı konuları eserlerine konu almıştır. Sanatçının eserlerindeki ölü ve yaralı asker görüntüleri, dönemin tüm sorunlarını bize realist bir şekilde yansıtmaktadır. (Benua,1995: 228)

Gezgin Ressamlar Birliği, Rus geleneksel imgelerini peyzaj türündeki resimlere de taşımışlardır. Şişkin, Polenov, Levitan gibi sanatçılar; Puşkin, Gogol ve Tolstoy gibi edebiyatçıların eserlerinde sık sık bahsettikleri doğa koşullarını ve doğaya olan sevgiyi konu olarak eserlerine işlemişlerdir. Levitan; insanın farklı duygularını eserlerine özgün ve duygusal bir anlatımla taşımıştır. Renkleri ve kompozisyonları kendine has bir tarzda ustaca kullandığı için Levitan’a karakteristik özellik kazandırmıştır. Bunun sonucunda Levitan ‘‘Rus Doğasının Şairi’’ ismiyle anılmıştır. (Belgin, 2002: 20)

Gezgin Ressamlar Birliği’nin başlıca üyelerinden biri olan Serov, portrelerinde devrimden önceki çağdaş isimleri tasvir etmiştir. Özellikle ‘‘Maksim Gorki’’ adlı yapıtın da yazarın kararlarına son derece bağlı ve canlı kişiliğini son derece realist bir anlatımla izleyiciye sunmuştur.

Gündelik yaşam resimlerine 1860’lardan sonra gerçekçi eğilimler hâkim olur. İlerici ressamlar, çağın can alıcı sorunları olan sosyal adaletsizlik, serflik (1861’e kadar Rusya’da köylüler büyük toprak sahiplerinin mülkü sayılıyordu), çocuk işçiliği, kadınların hor görülmesi, yoksulluk gibi konuları işlemeye başlar. Gündelik yaşam, artık sanatçıların ilgi alanına girmiştir. (Belgin, 2011: 17)

Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurulması Rus kültür ve sanatına yeni bir heyecan kazandırmıştır. Önceleri yalnızca asillere ve saray mensuplarına sanat hizmeti veren ressamalar, birliğin kurulmasının etkisiyle çağdaş isimlerin ve halkında resimlerini konu almışlardır. Halkın günlük yaşamını yansıtan gerçekeği resimler yorumlanmıştır. Bu birlik ülkenin çeşitli şehirlerinde sergiler aarak resim sanatının halkın izleyebilme olanağını sağlamıştır.

19. yy. ikinci yarısı ve 20. yy. ilk yarısı boyunca faaliyet gösteren Gezgin Ressamlar Birliği, toplam kırk sekiz adet sergi düzenlenmiştir. Peterburg ve Moskova dışında Harkov, Kiev, Odessa, Poltava, Kişinyov, Vilno, Riga, Saratov, Kazan, Voronej, Kursk, Yaroslavl, Tula v.b. bu sergilerin düzenlendiği kentler arasında yer alır.(Uzelli, 2002: 82)

Gezgin Ressamlar Birliği Rus resim sanatı iain bir dönüm noktasıdır. Rusya'daki resimle uğraşan ve yeni yetişmekte olan genai sanatıların resme daha aiok önem göstermeleri ve kendi yeteneklerinin farkındalık kazanmasına yol aamıştır ve bu da birliğin kurulmasının yarattığı olumlu sonuallardan biri olmuştur. Akademide verilen geleneksel eğitimden kurtulup, böylelikle yeni yetişen öğrencilerin yaratıcılık ve özgürce üretkenlik alanını önemli laide serbest bırakan eğitim biaimi gelişmiştir.

Yüksek ahlaki-etik peşinde koşmak 19. yy. Rus sanatının tamamında olduğu gibi Rus gerçekeğiliğinin de önemli bir yönü olmuştur. Mevcut dünya düzeninin ve öncelikle de sosyal yapıların reddedilmesi, insana, onun zihin ve akıl gücüne duyulan sarsılmaz inanai, adil bir sosyal yaşam biaiminin kurulacağına duyulan güven ve imkan ile Rus halk karakterinin bu yaşam biaimini gerçekeştirme yeteneği, ortaklaşa faaliyette bulundukları dönemdeki en iyi yıllarında *Gezgin Ressamlar Birliği*'nin aalışmalarına ilham veren noktalarđı. Bu noktalar, ister tür resimleri, tarihi resimler, ister manzara veya savaş sahneleri, isterse de portreler olsun onların tüm eserlerinde ifadesini bulmuştur.(Lowleva, 1989: 68)

Rus sanatııları XIX.yy'ın ikinci yarısında daha zgr, Rus halkının yapısını ve iitenliğini anlatan yapıtlar vererek yeni bir üslup geliştirmişlerdir. Aalışmalarını halka taşımışlar ve onlara resim dili ile yn vermişler, bu aalışmaları sonucunda da resimde bir Rus ekolü oluşabilmiştir. Bu dönemde resmin diğer plastik sanatlardan daha etkili olduğunu görmekteyiz. İlerici Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurulmasıyla halkın yaşamını yansıtan daha etkili yapıtlar ortaya çıkmıştır.

Bu aalışma, Türke kaynakların yok denecek kadar az ve olan kaynakların ise yetersiz olması nedeniyle tercih edilmiştir. Gezgin Ressamlar Birliği ile ilgili kapsamlı bir araştırma yapılmamış olmasından dolayı bu konu seailmiştir. 19. yy. Rus resmine ve Gezgin Ressamlar Birliğine ilgi duyan ve bu konu üzerinde aalışmak isteyenlere, bilimsel bir kaynak oluşturması ve literatüre katkı sağlaması ulaşılmak istenen amaıtır. Literatürde Gezgin Ressamlar Birliği, Geziciler, İlerici Gezgin Ressamlar, Gezici Ressamlar olarak biraiok farklı isimle anılan grubun Gezgin (Peredvınhki) Ressamlar Birliği olarak kullanılması dil birliği aasından tercih edilmiştir.

1870 yılında kurulan Gezgin Ressamlar Birliği'nin eserlerinde o dönemin başlıca sorunları, halk kesiminin ulusal ve kültürel mücadeleci fikirleri gerçekeği bir biaimde yansıtılmıştır. Yaşanan

toplumsal olayları konu alan birçok yapıt ortaya konulmuştur. Bu eserler, konu olarak kimi zaman yapılan reformları, devrim hareketlerini desteklemiş bunun yanında haksızlıkları onaylamamış ve felaketleri, acıları, günlük yaşam sahnelerini yansıtmıştır. O dönem Rusya’da yaşanan toplumsal olayların Peredvijniki sanatçılarının eserlerine yansıyan kısmını tek bir kaynaktan toplayıp bu konuya ilgi duyan herkese kaynak oluşturmak, gelecek nesillerin geçmişte yaşanan bu sanat mücadelesini görerek ve bilerek geleceğine yön vermesi amaç edinilmiştir. Rusya’da sanatsal devrim niteliği taşıyan Gezginler Grubu, literatür de görmezden gelinmiş ve konu edinilmemiştir. Ancak Gezginler Grubu Rus resim sanatı üzerinde çok geniş bir etkiye sahiptir.

Çalışmanın amacı, dönemin Rusya’sında yaşanan kültürel, siyasal ve toplumsal olayların, sınıf farklılıklarının Gezgin Ressamlar Birliği sanatçılarının eserlerine yansıma izleri, kullandıkları üslupları ve eser analizlerini ortaya koymaktır. Gezgin Ressamlar Birliği sanatçılarının eserlerine yansıyan kısmını tek bir kaynaktan toplayıp bu konuya ilgi duyan herkese kaynak oluşturmak, gelecek nesillerin geçmişte yaşanan bu sanat mücadelesini görerek ve bilerek geleceğine yön vermesi amaç edinilmiştir.

Bu tez çalışmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Dönemin sanatçıları ve sanatsal faaliyetleri incelenmiştir. Literatür taraması; dönemin anlatıldığı kitaplar, dergi, makale ve internet bilgileri incelendi ve değerlendirildi. Araştırmanın ilk aşamasında Yüksek Öğretim Kurumunda konu ile ilgili hazırlanmış olan özgün tezler taranmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphanesi, Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara Üniversitesi Kütüphanesi, Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Kütüphanesi Arşivlerinde konu ile ilgili kitaplar, makaleler ve dergiler incelenmiştir.

Gezginler (Peredvijniki) Grubu incelenirken objektif bir açıdan değerlendirebilmek için, Eski Rus Sanatı, Çarların Etkisi, Toprak Köleliğinin Kaldırılması dönemleri ele alınmıştır. Gezginler (Peredvijniki) Grubu Sanatçıları, sanat etkinlikleri ve sanat eserleriyle sınırlandırılmıştır. Gezginler (Peredvijniki) Grubu’ na topluca bir bakış özelliği barındıran bu araştırma Rus resim sanatını araştırmak isteyen uzman ve öğrencilerin yanı sıra geniş bir okuyucu kitlesinin ilgisini çekmesi planlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. RUS RESİM TARİHİ

1.1. Eski Rus Resim Sanatı

Rusya'daki resim sanatının ilk örnekleri, tamamıyla Bizans etkisindedir, daha sonra ki dönemlerde de ikonalar ve fresklerde Bizans'ın etkisine girmiştir. Sosyo-ekonomik durum, estetik unsurların değişkenliği, Batı Avrupa ve Rus geleneklerinin etkisiyle birlikte birçok değişik faktör karmaşık, bazen de birbirine aykırı oluşumlar çağındaki Rus resim sanatını şekillendirmiştir.

Novgorod resim sanatına dışavurumcu üslubuyla boyutlar kazandıran Yunanlı Theophanes oldu (Kurtarıcı Kilisesi Freskoları,1378). Theophanes, ünlü ikona ressamı A. Rublev ile Moskova'daki Blagoveşçeniye Katedrali'nin ikonalarını süsledi. 1405, 1500 dolayında başka bir Yunanlı Dionysos, resmin önde gelen ustası oldu. (Therapontos Manastırı freskoları,1500-1502) 16.yy. da ikona resmi zenginleşti ve karmaşıklaştı. İkona resmi 1600'lü yıllarda Stroganov Okulu'nun kuyumculuk işi benzeri değerli, aristokratik, zarif, yapmacıklı üslupta ki eserleriyle son parlak dönemini yaşadı. İkona 17.yy. da batı etkisi altına girdi. (Gorinov ve Gorskiy, 1994: 25)

Rusya'da resim sanatı, X.-XVII. yy arasında Doğu Slav kabilelerin sanatına bağlı olarak, derebeyliklerin sosyal, ekonomik ilişkileriyle ilgili olarak gelişti. Doğu Slavların sanatı, Priçernomoriye antik kavimlerinin sanatına bağlı olarak açıklanabilir. Arkeolojik kazılardan ve yazılı kaynaklardan bu kavimlere ait putperest tapınakların ağaç ve kilden yapıldığı, duvarların ise oyma ve fresklerle süslediği öğrenilmektedir. Kuyumculukta bronz ve gümüş malzemede geometrik formların yanı sıra insan ve hayvan figürleri ile bitkisel motifler kullanılmıştır. (Pikulev, 1977: 10)

Büyük Petro'dan önce Rus Kilisesi sanat üzerinde belirleyici etkisini sürdürüyordu. İkon, fresk ve mozaikler sanatsal anlatımın en itibarlı örnekleriydi. (<http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR§ionID=6&articleID=662&bhcp=1>)

I. Petro dönemi (1689-1725) Rus kültür tarihinin çok önemli bir kesitini oluşturur. Bu dönemin ekonomi, politika ve kültür yaşamında görülen gelişmeler ve atılımlar Rus insanını derinden etkilemiştir. Taht kavgaları, Strelets'lerin2 isyanları ve bunların bastırılması, I. Petro'nun her alandaki reformları, Peterburg kentinin kurulması ve Rus hükümdarlık sarayının Moskova'dan Peterburg'a taşınması, kazanılan Kuzey savaşı sonucunda Rusya'nın Baltık Denizi'ne açılması, I. Petro'nun beklenmedik ölümü ve ardından yaşanan taht değişikliği gibi olaylar, bu dönemin yaşam koşullarının giderek zorlaşmasına neden olmuştur. Fakat tüm bu olaylar, yüzyılın ilk çeyreğinde gerçekleşmiştir. Bu dönemin hemen ardından Rusya, toplumsal alanda yaşanan bir çok önemli değişimle birlikte dünya arenasında boy gösteren bir devlet haline gelmiş ve her alanda uluslararası saygınlık kazanmıştır. (Uzelli, 2007: 78)

Ermitaj Müzesi'nde "kuzey belgeleri" adı altında yer alan olağanüstü ikona koleksiyonunda bulunan "Pomorskiy El Yazmaları", "Kilise Takvimleri" ve "Titulyarnik" adlı yapıtlar, eski ikona geleneğinin çizgilerini korumakla birlikte tam anlamıyla Barok olmayan yeni çizgilere de yer veren ve yeni dönemin sanatına yol açan XVII.yy.'ın sonlarındaki sanat hakkında bir fikir verebilir. (Uzelli, 2007: 79)

Sanatçısı bilinen en önemli ikonlardan biri "Suskun İncil Yazarı Yahya" adlı yapıttır. Kirillo-Belozerskiy manastırı keşişlerinden olan Nektariy Kulyuksin bu yapıtını 1679 yılında yaratmıştır. Ressam, bu yapıtında yalnızca figürlerin karmaşık hareketlerini vermekle kalmaz, aynı zamanda eski Rus resim sanatına özgü olan düz yorumlama biçimine karşı çıkarak hacmi de vermeye çalışır. İkonadaki siyah fonun üzerine geniş altın rengi helezonlarla gerçekleştirilen kır dekoru oldukça ilginçtir. (Uzelli, 2007: 80-81)

1. Petro, eğitim almaları için birkaç resim sanatçısını burs vererek yurtdışına göndermiştir. 1.Petro'nun bu tutumu, sanatçıların gelişimi ve farklı kültürlerin Rus resim sanatına kaynaşması açısından önemli bir yaklaşımdır. Kendi ustalıklarını ve Batı Avrupa'nın tarzlarını kendi eserlerine aktararak, ülkelerine döndükten sonra öğrencilerini bilgilendiren bu ressam, Rusya'da resim sanatının gelişmesine öncülük etmişlerdir.

I. Petro tarafından yurt dışına eğitim amacıyla gönderilen öğrencilerin ilk mezunları arasında İvan Nikitin (y.1680-y.1742) ve Andrey Matveyev (1701/4-1739) de vardır. Realizmin yolunda emin adımlar atan bu sanatçıların yapıtları, çağın ressamlarını çok geride bırakarak, Rus resim sanatını Avrupa sanatı doğrultusunda geliştirmiştir. Onların yapıtlarında Batı Avrupa Barok portresine özgü, çizgiler ve kompozisyon düzeni gözlemlenir. Nikitin ve Matveyev'in yapıtlarının en belirgin özellikleri, betimledikleri yüzlerin yaşamsal inandırıcılığı ve sanatsal ustalıklarıdır. Rus portre sanatı bu iki sanatçı ile gelişmiştir. Dinsel olmayan Rus resim sanatının öncüleri olan bu ustaların çalışmalarının günümüze ne yazık ki, çok azı ulaşabilmiştir. (Uzelli, 2007: 83)

Eski Rus resim sanatının gelişmesinde 1. Petro'nun önemi çok büyüktür. Verdiği katkılar ve yenilikçi hareketleri 19.yy.başlarında yeni Rus resim sanatının temellerini atmış oldu.

1.2. Yeni Rus Resim Sanatı

XVII. yy'ın sonunda Rusya Çarlığı'nın gelişmesi ve dış dünyaya açılması, özellikle I.Petro'nun reformları, sanat alanına da yansımış ve gelişmeyi kaçınılmaz kılmıştır. XVI II. yy. Rus kültürü için önemli bir dönüm noktasıdır. Bilim, tiyatro, edebiyat, müzik, mimarlık, heykel ve resim, bu yüzyıl içinde yeni bir anlam kazanmış, ilerleme yavaş ve kademeli olmuştur. Bu dönem içinde sanat dinsel ve soyut konulardan uzaklaşarak, duygusallığa yönelmiştir. 1716 yılında I.Petro, aralarında Nikitin ve Matveev'in de bulunduğu genç ressamı resim öğrenimi görmeleri için yurt dışına göndermiştir. Sonraki yıllarda Akademi' nin açılmasıyla (1758), asker, marangoz, köylü gibi çeşitli halk sınıflarından kişilerin çocukları da Rusya'da resim öğrenimi görmeye başlamış ve bunlardan özellikle Losenko bir akademisyen olarak ün kazanmıştır (Uzelli, 1995: 9).

Büyük Petro'nun reform hareketlerinin oluşumundan sonra resmin konusu portre oldu. Portre sanatının yaygınlaşması, bireylerin modern yaşamda aktif olarak rol almalarının sonucudur. Tarihi

kişilikler, bilim adamları, sanatçılar gibi toplumun değişik katmanlarının temsilcilerinin portreleri ile bireyin önemi vurgulanmıştır.

19.yy. başlarında insanların gündelik yaşamlarını konu alan sahneleri realist bir anlatımla yansıtan bir sanat tarzı meydana geldi. Bu sanatın kurucusu, köy yaşamını lirik bir biçimde işleyen Aleksey Gavrilovich Venetsianov oldu. Geleneksel akademik üslupta ki dönem ressamlığının Karl Pavlovich Brüllöv'un yanı sıra, 1840'larda Pavel Fedotov'un günlük yaşam sahnelerini yansıtan resimleri de beğeni kazandı. 1863'te bir grup genç ressam İvan Nikolayeviç Kramskoy önderliğinde Artel ismi verdikleri sanatçılar topluluğunu kurdular. Bu topluluk zaman içinde gelişerek, 1870'te kurulan Gezgin Ressamlar Birliği'ni oluşturdu.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GEZGİN RESSAMLAR BİRLİĞİNİN BAŞLANGIÇ NOKTASI

Nikolay Nikolayeviç Ge, Grigory Mayassoyedov, Vasiliy Perov, gibi üyelerden oluşan Gezinler Grubu, yoksul köy hayatını çevreye, gerçeğe uygun bir biçimde vermeyi amaçlamıştır. İlya Repin portre ressamı olarak tanındı. İvan Kramskoy ve Nikolai Yaroşenko da portreci olarak ün kazandılar. Vasiliy İvanoviç Surikov, Vasiliy Dimitriyeviç Polenov gibi ressamalarda geleneksel akademik eğitimin karşısına dinamik, realist bir dönem ressamlığını sürdüler. İvan İvanoviç Sişkin' in duygu dolu ve kendine özgü renkleriyle betimlediği manzaralarını, İshak İliç Levitan'ın izlenimciliğine yakın fırça darbeleriyle yaptığı manzaraları izledi. Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin savaş konularını ve savaşın tüm psikolojik yapısını yansıttığı eserleriyle büyük başarılarla imza attı. Valentin Aleksandrovich Serov ve Konstantin Korovin izlenimciliği yansıttıkları eserleriyle ön plana çıktı.

2.1. Çarların Etkisi

Rus İmparatorluğu'nun 19.yy. daki geleceği dört farklı çar tarafından belirlenmiştir. Bunlar I. Aleksandr (1801-1825), I. Nikolay (1815-1855), II. Aleksandr (1855-1881) ve III. Aleksandr'dır (1881-1894). Yine de bu hükümdarlardan hiçbiri mevcut otokratik devlet sistemini temelinden modernize edebilecek, bir başka deyişle Rusya'ya liberal ve demokratik bir konum kazandıracak bir güce sahip olmamışlardır. Dolayısıyla aydınlar arasında yaygın olan ve Fransız Devrimi'nin devamı niteliğinde sayılabilecek bir değişim beklentisi yüzyılın başında hiçbir şekilde gerçekleşmemiştir. I. Aleksandr Napolyon'a karşı kazandığı zaferden sonra kendisini "Avrupa'nın Kurtarıcısı" olarak görmüştür. I. Aleksandr; Avusturya ve Prusya ile kurduğu ve eski düzeni yeniden kurmaya yönelik "Kutsal İttifak'ın" mimarıdır. (Yücel, 1995: 121)

Çarların asıl amacı önceki dönemlerin monarşi tutumunu, yaşanan yeni dönemlere de taşımaktı. Ancak karşılarında duran muhalefet, Çarların bu beklentisini desteklemedi.

1825 yılında aristokrasinin önde gelen ailelerine mensup Napolyon'a karşı düzenlenen seferlerden geri dönmüş veya yıllarca Batı Avrupa'da yaşamış olan subaylar, I. Aleksandr'ın ölümünden sonraki aralık ayında darbe girişiminde bulundular. Burada ki amaç; devletin yeniden yapılanması, basın ve inanç özgürlüğü, sınıfsal eşitlik, köleliğin kaldırılması ve toprak sisteminin liberalleşmesi gibi idealist amaçları vardı. Aralık ayaklanması olarak anılan bu hareket kararlı bir biçimde bastırılmış ve aristokrasiden yüz kadar kişi Sibirya'ya sürülmüştür. Yeni Çar I. Nikolay yönetiminde gizli bir polis örgütü kurulmuştur. Bu örgüte geniş yetkiler ve imtiyazlar sağlanmıştır. "Avrupa'nın Jandarması" niteliğini taşıyan Rusya giderek dozunu arttıran emperyalist bir politika izlemeye yönelmiştir. İlk amaçları Osmanlı İmparatorluğunun topraklarını egemenlikleri altına almaktı. Daha sonra bu amaca Orta Asya'da ki ilgi alanlarda eklenmiştir. Özgürlükten yoksun kalan entelektüel kesimler arasında da farklı ayrışmalar ve örgütlenmeler meydana geldi. Bu örgütlenmelerin amacı; nihilist, sosyalist ve liberal fikirlere

yandaş toplayıp otoriter yapıyı yıkmaktı. II. Aleksandr'ın tahta geçmesiyle kölelik kaldırıldıysa da buna paralel olarak köylülerin durumu düzelmiş olmuyordu. (Kurat, 1987: 121)

Toprak sahipleri; kölelerini satmak, hediye etmek veya başka bir şekilde onların kaderlerini belirleyici olmak hakkını kaybetmişlerdir. Ancak köylüler bu yeni özgürlüklerini ekonomik olarak kullanmıyorlardı. Bu durumdan kurtulmak için para ödemeleri gerekiyordu. Bu durum birçok köylüyü iflasın eşiğine getirmiştir. Bu durum beraberinde nüfusun büyük bölümünün yoksullaşmasına neden olmuştur. (Stöckl,1990: 574).

2.2. Toprak Köleliğinin Kaldırılması

Boris Godunos zamanında kararlaştırılan, II. Katarına zamanında klasik bir şekil alan Rus köylülerinin 'serfliği' (toprağa ve çiftlik sahiplerine bağlı ve tabi oluşları), I. Aleksandr zamanından beri Rus devlet idaresi ve sosyal hayatının en önemli konularından biri olmaya başlamıştı. II. Katarına ve I. Aleksandr, gençlik çağlarında maruz kaldıkları felsefi görüşlerin etkisiyle, Rusya'da en ileri bir devlet sistemi kurmayı düşünürlerken, Rus köylülerini tam bir serbestliğe kavuşturmayı bile tasarlamışlar fakat bunun yerine, köylüleri daha ağır sosyal şartlar içine koymuşlardır. Nikola'nın devlet yönetimi köylü köleliğini olduğu gibi korumuştur. (Kurat, 1948: 378)

Rusya'da ticaretin gelişmesi, fabrikaların çoğalması, kapitalizmin kuvvetlenip yerleşmesi, artık köylü haklarının korunmasına imkân vermiyordu. Önde gelen isimler ve bazı devlet adamları, bir dönem bu sisteme karşı mücadele göstermişler, köylülerin ayaklanmaları zaman geçtikçe artmış ve devlet, bu meseleyi çözümlemek zorunda kalmıştır.

II. Aleksandr bu işin 'yukarıdan', yani devletin ve 'dvoryanlar'ın (çiftlik sahipleri ve köylülerin efendileri) teşebbüsüyle yapılmasını ve köylülerin özel bir ayaklanma başlatmalarına fırsat vermeden halledilmesini tavsiye etti. Bunun üzerine komisyonlar kuruldu, tasarılar hazırlandı. Dört yıl süren hazırlıklardan sonra 19 Şubat 1861'de, II. Aleksandr tarafından köylülerin serflikten (toprak köleliğinden), kurtulduklarına dair manifesto(ferman) çıkarıldı. Bu manifestoya göre gerek devlet arazisinde ve gerek çiftlik sahiplerinin (pomeşçik) toprağında yaşayan ve hukuk bakımından serbest olmayan bütün köylüler serbest oluyorlardı. Fakat malikâneler, çiftlik sahiplerinin meşru mülkleri sayılması itibariyle, köylülere bırakılacak arazi için, çiftlik sahiplerine tazminat verilecekti. Köylülere bırakılacak arazinin miktarı ise açık olarak tespit edilmemiş, daha ziyade çiftlik sahiplerinin isteklerine bırakılmıştı. Sonuç olarak köylüler hukuk bakımından rahat olsalar da iktisadi bakımdan durumlarında fazla bir değişiklik olmadı. Çünkü kendilerine ayrılan arazi miktarı çok azdı. Arazinin büyük kısmı, çiftlik sahiplerinin elinde kalıyordu.'19 Şubat Fermanı' ile serbest bırakılan köylülerin (erkek nüfus) miktarı 21.279.000 kişi olup, kişi başına ortalama hesap ile 3,3 desyatina (10 dönüm kadar) arazi kalmıştı. Köylülerin, devlet tarafından çiftlik sahiplerine ödenen tazminatı, 49 yıl içinde tediye (gerçekleşen bir borcu parayla ödeme) etmiş bulunmaları tespit edildi. Böylece XVI. yy.dan beri Rusya'da devam ettirilen 'köylü serfliği' sistemi kaldırıldı ve Rus köylüleri serbestlik kazanmış oldular. (Kurat, 1948: 379)

2.3. 1860 Sonrasında Rus Resim Sanatı

Rusya'daki gerçekçi sanat hareketleri önde gelen isimlerle, en önemlisi sanatçılarla bağlantılıdır. Saray dünyasının işlerinden bağımsız olarak çalışmak istemeleri, sanata bakışları,

alışmaları hakkında, siyaset hakkında konuşmak üzere sanat kulpllerinde bir araya gelmeleri, Rusya hatta Batı Avrupa’da yaygın olan zgr anlayışlı sanat istedikleri döneme denk gelmektedir. Rusya’da ki güzel sanatlar gelişiminin ileri getirilmesi, yetenekli Rus sanatçıların yeteneklerini fark etmeleri ve desteklenmeleri başlıca amaçları arasındadır. Bu topluluk; düzenli olarak sergiler düzenlemelerinin yanında yıllık gösteriler şeklinde sergilerde yapmıştır. 1860’lı yıllar, günlük hayatın eserlere dökülmesi ve tür resimleri alanında bir ilericilik alanını başlatmıştır. 1860’lı yılların en önemli sanat sunumları St. Petersburg’da bulunan İmparatorluk Sanat Akademisi’nin yıllık düzenledikleri sanat sergileridir.

Tutucu eğilim gösteren bu akademi, sarayın yoğun etkisi ve sanata ilgi gösteren aristokratlara yapılan satışlar sayesinde özel bir konuma sahipti. Aralarında geç gerçekliğin bazı temsilcilerinin de bulunduğu önemli sanatçıların mesleki eğitimi, klasik eğitime önem veren ve böylece öğrencilerin yaratıcılık alanını önemli ölçüde kısıtlayan bu kurumda gerçeklemiştir. 1870 yılında realist Rus ressam ve heykeltıraşlar bir araya gelerek Gezinler Grubu’nu kurdular. Grubun başkanı ve fikir sahibi Kramskoy ’dur. Başlıca amaçları yeleri tarafından açılan bağımsız sergilerin düzenlenmesi ve bu sergilerin Rusya’daki diğer kentlere taşınmasıdır. Kurulan birliğin önemli amaçlarından bir diğeri; sanatın geniş çapta propagandasını yapmak ve halka estetik eğitimi vermektir.

Peredvijnik’lerin sanatında çağın temel sorunları, halk kitlesinin ulusal ve sosyal mücadele düşünceleri canlı bir biçimde yansıtılmıştır. Birliğin yeleri o dönemdeki Rus gündelik yaşamı çarpıcı biçimde betimlemişlerdir. Birliğin başarısında, kurucusu Kramskoy’ un yanı sıra en büyük maddi ve manevi desteği sağlayan Tretyakov’un önemli ölçüde payı vardır. (Uzelli, 2002: 83).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GEZGİN (PEREDVİJHNİKİ) RESSAMLAR BİRLİĞİ

19.yy. ilerledikçe Rus Sanatçıları Avrupa ülkelerine hayran olmak yerine, Rusya'nın benzersiz karakterine yeniden ilgi duymuştur. Batılılaşma güçlerinden uzaklaşıp, Rus kültürünü gerçekçilik olgusuyla işleyen sanatçılar günlük hayattan ve Rus tarihinden konulara yer vermişlerdir. Ulusal ruhun yükselişiyle, gündelik hayatın sahnelerine odaklanan resimler güç kazanmıştır. 18.yy. ortalarından başlayarak Rus resim ve heykel okulu İmparatorluk Sanat Akademisi St. Petersburg'dan kontrol edilmiştir. Akademinin geleneksel muhafazakâr tutumu bazı sanatçılar tarafından eleştirilmiştir. 1863'te 14 sanatçı başta olmak üzere sanatsal vizyonlarını okuldan bağımsız olarak sürdürmeye karar vermiştir. Akademiden ayrılarak dayatılan yapay kategorilere uymaksızın kendi konularını kendileri seçme hakkına sahip olmak istemişlerdir. (Ersöz, 2010: 19)

1863'te on dört kişiden oluşan bir grup öğrenci, İmparatorluk Sanat Akademisi'nden ayrılmaya karar verdiler. Öğrenciler, Akademi'nin kurallarını baskıcı ve kısıtlayıcı buldular, öğretmenlerini muhafazakâr ve katı kuralcı bulan öğrenciler kendi seçtikleri konuları resmetmek ve farklı ülkelerde sergiler düzenlemek istemişlerdir. Okul kuralları buna karşı çıkınca on dört öğrenci İmparatorluk Sanat Akademisi'nden, ayrılıp 1870 yılında Gezgin Ressamlar Birliği'ni kurmuş ve sergiler düzenlemeye başlamıştır.

Bu birlik Gezgin Ressamlar Birliği "Peredvijniki" olarak tanınmıştır. Gezgin Ressamlar Birliği, sadece seçtikleri konularda değil, yaptıkları işleri izleyici kitlelerine ve halka ulaştırma amaçlarına da girişim yapmıştır. Sanat sergileri Moskova ve St. Petersburg ile sınırlı olduğu için Gezgin Ressamlar Birliği, sanatsal faaliyetlerini daha kapsamlı, geniş bir alana taşımak ve daha çok izleyiciye ulaştırmak için farklı ülke, şehir ve kasabalarda sergiler düzenlemeye karar vermiştir.

Gezgin Ressamlar Birliği dönemin başlıca sorunlarını, halk kitlesinin sosyal ve ulusal mücadele fikirlerini olduğu gibi yansıtmıştır. Birliğin temsilcileri, Rus gündelik hayatını etkileyici bir biçimde aktarmışlardır. Bu tutum sadece resimlerin konusunu değil, nerede ve nasıl düzenleneceği konusunda da değişkenlikler göstermiştir.

Paramonov (1976) bir kitap yayınında, "Birliğin üyeleri gerçekçi üsluptaki resimlerinde çağın önemli düşüncelerini yansıtarak halka dönük ulusal sanatın kabulü için savaştılar. Resimlerinde çağın temel sorunları, halkın ulusal ve sosyal mücadele düşünceleri canlı bir biçimde yansıtılmıştır. " (Paramonov, 1976: 5) şeklinde yorumlamıştır.

3.1. Gezgin Ressamlar Birliği'nin Eserlerindeki Konular

Gezgin Ressamlar Birliği'nin, gerçekçi tarzın yanı sıra, ürettikleri eserlerinde dönemin önemli düşüncelerini betimleyerek halkın sesi olmaya çalışan, ulusal sanatın kabul için mücadele vermişlerdir. Birliğin sergileri toplum içinde büyük ilgi uyandırdı, çünkü yapıtlarda gerçek günlük yaşam hikayeleri olduğu gibi yansıtıldı.

Rusya'nın büyük şehirlerindeki sergilerin amacı sanatı halka ulaştırmak amacı güdüyordu. Gezgin ressam, sosyal ve tarihi özellikler içeren tablolar yapıyordu: portre ve Rusya manzaraları ama pek az natürmort. Gezgin Ressamlar Birliği Rus halkının şartları ile ilgileniyordu ve o dönemin eşitsizliklerini sergiliyorlardı. (Gezginler Grubu (t.y.), <https://tr.wikipedia.org/wiki/Geziciler>).

Gezgin Ressamlar Birliği, sosyal hayatın birçok yönünü, çoğunlukla sınıf farklılıklarını, eşitsizlik ve adaletsizlikleri eleştirdi. Fakat sanatları sadece yoksulluğu değil, halkın yaşam tarzının güzel yönlerini de izleyiciye aktardı. Yalnızca acıyı, sefaleti değil, güçlü karakterleri ve sevinç dolu anları da konu aldılar. Gezgin Ressamlar Birliği Birliği, daha doğal ve zgr görüntülerle giderek daha geniş bir tarz geliştirdi. Zamanın geleneksel, sıkıcı paletinin tam tersi, tekniklerinde daha özgürce dolaşan açık bir palet seçtiler. Eserlerinde doğallık için çabaladılar ve insanların çevreleriyle olan ilişkilerini tasvir ettiler. Gezgin Ressamlar Birliği yeleri, kendi ülkelerinin güzelliğini yansıtmak, halkın ilgisini çekmek için peyzajlar ve günlük hayat manzaralarına yer verdiler.

Alt tabakadan insanların nasıl zorluklar çektiklerini ve nasıl yaşadıklarını resmetmişlerdir. İnsanların yüzleri, kıyafetleriyle birlikte bu anlatımlar desteklenmiştir. Eserler, Rus halkının yaşam biçimini ve kültürünü yansıtmıştır. Fakirliği, köy hayatını, çocukları ve değişen toplumsal değerlerde anlatılan konuların başında gelir.

3.2. Gezgin Ressamlar Birliği Temsilcileri

İvan Kramskoy, Nikolay Nikolayeviç Ge, Grigory Myasoyedov, Vasiliy Grigoryeviç Perov, İlya Efimoviç Repin, Vasiliy İvanoviç Surikov, İvan İvanoviç şişkin, İsaak İliç Levitan, Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Valentin Aleksandroviç Serov, Konstantin Alekseyeviç Korovin, Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, Nikolai Yareşenko ve Konstantin Makovski (Peredvijniki) Gezgin Ressamlar Birliği'nin ncleridir.

Gezgin Ressamlar Birliği Rus Sanat tarihinde yepyeni bir dönem başlattı. Halkı, açlığı, öfkeyi, yaşanan zorluklar eserlerine konu olmuştur.

3.2.1. İvan Kramskoy (1837, Ostrogojsk, Voronejskiy - 1887, St. Petersburg)

“Kadastro memurunun oğlu olarak 1837 yılında Voronejskiy ilinin Ostrogojsk kasabasında doğan Kramskoy, Ostrogojsk merkez okulunu bitirdikten sonra memuriyete başlamıştır.” (Kuroçkina, 1989: 6-7)

Kramskoy, memur bir aileden gelir. 1857-1863 yılları arasında St. Petersburg Sanat Akademisi'nde eğitim gördü. Akademik sanata tepki verdi. Gezgin Ressamlar Birliği'nin fikir babası olur.

Rus devrimci demokratlarının fikirlerinden etkilenen Kramskoy, sanatçının yüksek kamusal görevini, gerçekçilik ilkelerini ve sanatın ahlaki özünü ve vatandaşlığını ileri sürdü. Gezgin Ressamlar Birliği'nin ana kurucuları ve ideologlarından oldu. 1857'de Petersburg'a giderek Güzel Sanatlar Akademisi'ne giren Kramskoy 'un yapıtları, Akademi dışında kalan çevrelerce beğenilmesine ve madalyayla değerlendirilmesine karşın, Çar'ı protesto eden resimler yapması nedeniyle Akademi tarafından hiçbir zaman desteklenmemiştir. (Voronin vd., 1957: 102)

Önemli Rus yazarları, sanatçılar ve bilim adamlarının portrelerini yaptı. Eserlerinde kompozisyonun sadeliği ve anlatımın anlaşılabilirliği, karakterin en yoğun psikolojik unsurlarına önem verdi. Kramskoy 'un demokratik hayalleri, idealist bakış açısı en parlak ifadelerini köylü insanların portrelerinde buldu. Bu özellik, zengin kesimin temsilcilerinde karakter farklılıklarının zenginliğini izleyiciye yansıttı. Memur bir aileden gelmiş olması sebebiyle, burjuva sınıfından gelen isimlerin iç dünyalarını, duygu karmaşalarını yalın bir biçimde betimleyerek kendine özgü bir üslup yaratmıştır.

Kramskoy'u en çok etkileyen çalışma, İvanov'un *İsa'nın Halka Görünmesi* (Resim 1) adlı eseridir. Bu eser yirmi beş yılda tamamlanmış, bu süre içinde yapılan eskiz ve etütler Tretyakov Galerisi'nde bulunmaktadır. (Uzelli, 2002: 84)

1858 yılında İvanov'un vefatından sonra ikonografik çalışmaların yapılmadığını fark eden sanatçı, bunu bir eksiklik olarak görmüş ve bu tür konuları yaşadığı döneme uyarlayarak çalışılması gerektiğine inanmıştır. Kramskoy üst düzey yeteneği, sanatla ilgili sorunları belirleyerek, bunları çözmeye çalışması ve bu tür sorunlara çok önem vermesi, fazlasıyla üstüne gitmesi nedeniyle çevresinde önemli ve saygın bir mevki edinmiştir. (Voronin, 1957: 102'den aktaran: Uzelli, 2002: 84)

Resim 1: Aleksandr İvanov, İsa'nın Halka Görünmesi, 1837, tuval üzerine yağlı boya, 540x750 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.nuveforum.net/838-ressamlar/275630-alexander-andreyevic-ivanov/>

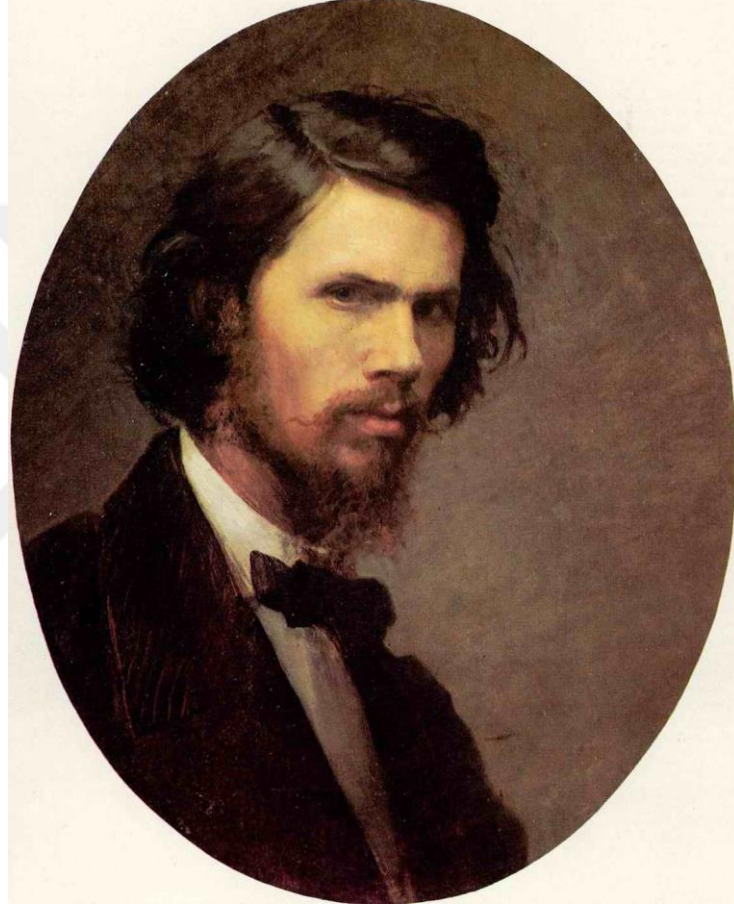
9 Kasım 1863 yılında diğer öğrencilerle birlikte Akademi'nin duvarlarına, buradaki kalıplaşmış kuralları yıkmak amacıyla resimler yapmıştır. Benzer protestoyu bu kuralların temelini atan Petersburg Sanat Özendirme derneğine karşı da göstermiş, İlerici Gezgin Ressamlar Birliği'nin Petersburg'da ki kolunun oluşmasında organizatör rolünü üstlenmiştir. (Kuroçkina, 1963: 10)

Kramskoy, 1862-1868 yılları arasında resim okulunda dersler vermiştir. Öğrencileri arasında Repin, Vasnetsov, Yaroşenko gibi geleceğin ünlü sanatçıları bulunmuştur. İyi bir eğitici ve yetenekli bir sanatçı olan Kramskoy, geleneksel katı kuralları uygulamayan, özgürlükçü bir eğitim vermeye önem göstermiştir. En büyük amacı; öğrencilerinin yeteneklerinin keşfedilmesini sağlamak ve hangi konuda özgün eserler verebileceklerini fark ettirmek için çaba harcayan bir öğretmen olmuştur. (Uzelli, 2002: 84)

Kramskoy 1860'lı yıllarda, aralarında oval tuval üzerine yaptığı *Otoportresi* (Resim 2) de bulunan farklı eserler meydana getirmiştir. Otoportresinde kendisini izleyiciye içtenlikle ve tüm samimi duygularıyla anlatmakta, gözlerinde ki ciddi bakış ifadeleri, onun iç dünyasının düşüncelerini de yansıtmaya çalışmaktadır. Doğal renk tonları kullanılarak verilen ten dokusu, özensiz, dağınık bırakılmış bıyık ve sakalları, sanatçının kişiliğini aktarmakta ve kalıplaşmış düşüncelerden kurtulup, yalnızca sanatına önem verdiğini izleyiciye yansıtmıştır.

Otoportresini oval bir tuval üzerine çalıştığı ve klasik köşeli tuval formundan kurtulup, özgürce istediği formda çalıştığı bu eser, sanatçının özgürlükçü olan kişiliğini göstermesi açısından, geleneksel yapıya bağımlı kalmadığını göstermektedir. Eserde karakteristik yüz ifadesi, sanatçının sosyal durumu, bulunduğu döneme göre, oldukça yenilikçi bir tarzda yansıtılmıştır.

Resim 2: İvan Kramskoy, Otoportre, 1867, tuval üzerine yağlıboya, 52,7x44 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_kramskoy_self_portrait_tr.gif

Heykeltıraş Markus Antokolski'nin Portresi (Resim 3) İvan Kramskoy' un eserleri arasında yer alan en önemli, belgesel niteliği taşıyan portrelerden biri olarak kabul edilir. Sanatçının yaratıcı tarzı ya da başka bir deyişle, portresi çalışılan kişinin bireysel özelliklerinin nesnel açıdan incelenmesi, bu eserde tüm özelliğiyle ifade edilmiştir. Modelin birebir görünümünü yansıtmaktansa, onun iç dünyasını, psikolojisini aktarmak istemesi düşüncesi, Kramskoy'un entellektül düşünce yapısını yansıtmıştır. Eserde göz ifadeleri realist biçimde betimlenirken, fon ve kumaş ayrıntıları tuşe etkileriyle, özgür fırça darbeleriyle bırakılmıştır.

Resim 3: İvan Kramskoy, Heykeltıraş Markus Antokolski'nin portesi, 1876, Tuval üzerine yağlıboya, 75 x 63,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://musings-on-art.org/ivan-kramskoi>

Kramskoy, portre ustalığını ve renk anlayışını en yoğun aktardığı eserlerinden biri olan *Sergei Kramskoy'un Portresi* (Resim 4) ile çocuk portre resimlerinde de ön planda olduğunu izleyiciye göstermiştir. Sanatçı, eserde ki atmosferin şiirselliğini vermeyi amaçlamıştır. Eser realist bir tarzda yapılmış ve büyük oğlunu model olarak almıştır. Bu anlatım tamamıyla, Kramskoy 'un oğluna olan düşkünlüğünü bize yansıtır. Sergei Kramskoy, şeffaf teni, masum yüz ifadesi, saf bakışlı görünümüyle vurgulanmış, gösterişli elbiseleri bu anlatımı kusursuz bir şekilde desteklemiştir. Ressama içtenlikle bakan oğlu Sergei, geleceğe umutla bakan bir çocuğuda yansıtmıştır. İki omuz başında bulunan beyaz apoletler saflığı, ceketinin üstündeki varak renkli düğmeler hayatında kazanacağı başarıları, bileğindeki kırmızı renkler ise gücü temsil etmektedir. Elinde şapkasını sıkıca tutarak gördüğümüz figürün, fondaki peyzaj görüntüsü, lirik bir anlayışta

uzayan ışık dalgaları, gölgelerle desteklenen yeşilin ve sarının tonları masalsı bir görünüm kazandırmıştır.

Resim 4: İvan Kramskoy, Sergei Kramskoy' un Portresi, 1883, tuval üzerine yağlıboya, 60x85 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/287526757439726599/?lp=true>

Kramskoy'un heyecan uyandıran yapıtlarından biri de "Çöl'de İsa" adlı tablosudur. 1860'lı yılların başlarında bu konuyu resmetmeye karar vermiş, İsa figürünü yansıtan sayısız eskiz yapmıştır. Bu konuda ki 1867 yılında ki ilk çalışması sanatçıyı tatmin etmemiş, bu nedenle 1871 yılında Kırım, Bahçesaray'a gitmiş, oradaki düzlükler ona Filistin' i hatırlattığı için resmin alt yapısını burada oluşturmuştur. Bunun üzerine oturtulan İsa figürü ile resim 1872 de tamamlanmıştır. Kramskoy İsa'yı geleneksel ikonografik çehresi ile resmetmiş, bununla birlikte ifade de Rus halkının dramını da yansıtmıştır. (Voronin, 1957: 105' den aktaran: Uzelli, 2002: 85)

Amiral Logi Loginovich Heyden Portresi (Resim 5) adlı eserinde, düşünceli, kaygılı, bakışları içinde betimlenen Amiral Heyden, o dönemde yaşanan siyasi olayların, halka olumsuz yansımalarından etkilenmiş ruh durumunu vurgulayarak izleyicilere sunmuştur. Figürdeki heykelsi, kararlı yapı umudun bitmediğini izleyiciye yansıtmaktadır. Aydınlık yüzü, beyaz sakalları, gösterişli kıyafetleri gelecek güzel günlere umutlu bakışıyla resmedilen Heyden, güç almak için kullandığı bastonu ve oturduğu ahşap bankta betimlenmiştir. Fonda kullanılan koyu tonların aksine kıyafetinde kullanılan kırmızı renk detayları kontrast geçişi sağlamıştır. Fonda ki ağacın kuruyan yaprakları gösterilirken bir zıtlıkta önde açmakta olan parıldayan çiçeklerle vurgulanmıştır.

Kramskoy, 1876 yılının nisan ayında yurtdışına gitmiştir. İtalya, Napoli’de ki antik sanatlar müzesini gezme şansı bulmuş ve incelemeler yapmıştır. Pompei’ye yaptığı geziden çok fazla etkilenmiştir. Sanatçı aynı yılın haziran ayında Paris’e gitmiş ve ilgisini çeken Fransız resim sanatını, sanatçıları yakından tanımıştır. Bu geziler sırasında görüğü eserlerden büyük ölçüde etkilenmiş ve kullandığı realizm akımına empresyonizm akımının izlerini taşımıştır.

Kramskoy'un eserleri döneminin yüksek ahlaki ve toplumsal ideallerini somutlaştırmıştır. Onun için sanatsal gerçeklik ve güzellik, ahlaki ve estetik değerler ayrılmaz bütündü. Eserleri çağdaşlarının ideolojisini büyük ölçüde etkilemiştir.

Resim 5: İvan Kramskoy, Amiral Logi Loginovich Heyden Portresi, 1882, tuval üzerine yağlıboya, 95x115 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.oilpaintingfactory.com/english/oil-painting-126827.htm>

Fransız portre ressamlarına ilgi duymuştur. Henri de Tholouse-Lautrec 'in de (1864-1901) öğretmeni olan Leon Bonnat (1833-1922) ile tanışmıştır. 1874'te Empresyonistlerin ilk sergisinin açılışından iki yıl sonra Paris'i ziyaret eden Kramskoy, Empresyonistlerin biçim ve rengi olması gerektiği gibi değil; ışığın çarpıcı etkileri altında, gerçekten gördükleri gibi resmetmediklerinden etkilenmiştir. (Kuroçkina, 1963: 52-54)

Orman Bekçisi (Resim 6) adlı eserinde Kramskoy, portrede bekçinin düşünce yapısını, psikolojik durumunu yansıtmaya çalışmıştır. Modelin, kahramanı andıran bir havası vardır. Sanatçı, resimde; yaşı ilerlemiş, sert ve net bakışlı, uzun kıvılcaklı sakalları olan, gösterişsiz elbiseli bekçiyi kararlı bakışlarıyla yansıtmıştır. Figür mavi ve iri gözlü, çizgili ve kaba yüz hatları ile izleyiciye bakmaktadır. Gizemli bir yüz ifadesine sahip bekçinin şapkası ve elbisesi işçi ve korumacı bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir. Fonda kullanılan renkler yine elbiselerde kullanılan gri ve pastel renkleri desteklemektedir. Koyu tonların hakim olduğu eserde, portre ön plana çıksın diye oldukça kuvvetli sıcak renkler kullanmıştır. Ufuk çizgisi aşağı çekilerek figürün yukarıda kalan dik duruşu, gizemli geçiş etkisini sağlamıştır. Renkler pastel, birbiri içine kaynaştırılarak eritilmiş, yüz doğal renklerle ve ustaca detaylara girilerek çalışılmıştır.

**Resim 6: İvan Kramskoy, Orman Bekçisi, 1874, tuval üzerine yağlıboya, 75x45 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://musings-on-art.org/ivan-kramskoi>

Tek figürlü eser kompozisyonlarında modelin ruhsal durumunu da vermeyi amaçlayan sanatçı, çağın önemli ressamlarından Perov, Ge, Repin ve Serov ile anılmıştır. Kramskoy 'un eserlerinde toplumsal içerikli konular, özellikle eşitlik ve özgürlük ilkesine bağlı kalınarak detaylandırılmış, diğer yandan insan figürlerinde ruhsal durum, derin bir vurgulamayla yansıtılmıştır. Sanatçının önem verdiği sosyal mesaj içerikli toplumsal konular, Rusya'nın 1917 devrimine hazırlık aşamasının izlerini taşır.(Uzelli, 2002: 86-87)

1880'li yıllarda ki siyasal hareketler, Kramskoy 'un devrimci düşüncelerinde ikilemde kaldığı bir dönemdir. 1886'dan sonra Gezgin Ressamlar Birliği'nin sergilerine katılmamış fakat düşüncelerini, makale ve mektuplarla anlatmıştır. Sanatçının ölümünden sonra yayınlanan bu makale ve mektuplar Rus sanat tarihinde çok önemli etkiler yaratmıştır. (Voronin, 1957:113)

Yaşamının son yılları oldukça trajiktir; ağır bir hastalık geçiren ve çalışmak için güç bulamayan sanatçı büyük boyutlu resimler yapamamıştır. 25 Mart 1887'de Doktor Rakfus'un portresini yaparken elinde fırçası ile ölmüştür. (Uzelli, 2002: 86)

Resim 7: İvan Kramskoy, Doktor Karl Rakfus, 1887, tuval üzerine yağlıboya, 74x54 cm, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/catstail111/ivan-kramskoy/>

Kramskoy Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurucu sanatçılarından. Sanatta özgürlük ilkesini benimsemiştir. Portre çalışmalarıyla ön plana çıkan sanatçı, modelin psikolojik durumlarını, jest mimik ve duygu hallerini izleyiciye yansıtmıştır.

3.2.2. Nikoloy Nikolayeviç Ge (1831 Voronej/ Rusya- 1894 Çernigov)

Fransız mülteci bir ailesi olan Ge, anne tarafından Ukrayna'lıdır. 1831 yılında Voronej'de doğmuştur. Çocukluk yılları Ukrayna'da köyde zor yaşam şartları altında geçmiştir. Kiyev lisesini bitirdikten hemen sonra aynı şehirde Matematik Fakültesine giren Ge, 1848 yılında Petersburg Üniversitesi'ne başlamıştır. Petersburg'da *Ermitaj Müzesini* çok kez gezmiş, bu geziler sırasında gördüğü bazı resimlerin röprodüksiyonlarını çalışmıştır. 1850 yılında Güzel Sanatlar Akademisine girmeye karar vermiş, *Profesör Basin* ve *Brüllov*'dan dersler almıştır. Ge, yedi yıllık eğitimi süresi sonucunda resim ve kompozisyon konusunda büyük aşama kat etmiş, özellikle kahramanlık öykülerine önem vermiştir. Sanatçı akademiyi altın madalya ödülü kazanarak bitirmiş, bu başarı sonucunda yurt dışına gönderilmesine imkân verilmiştir. Ge, bu kararı Çarlık Rusya'sından ayrılacağı için çok büyük bir sevinçle kabul etmiştir. İlk olarak Almanya, sonrasında ise İsviçre ve Fransa'yı ziyaret etmiş, birkaç yıl Roma'da yaşamıştır. (Uzelli, 2002: 87)

“İtalya’da yaptığı ilk çalışmalarında, özellikle bazı portre ve peyzajlarında hocası *Brülov’un* etkisi net bir biçimde görülür. Fakat Ge’nin eserlerinde İtalya’da karşılaştığı İvanov’un etkisi de yok sayılamaz.” (Uzelli, 2002: 87)

Ge, Roma mitolojisine duyduğu ilgiden etkilenecek, en ünlü eserlerinden biri olan *Vestal Sevgisi* (Resim 8) adlı yapıtı çalışmıştır. Ge, bu yapıtında konuyu ve figürlerin yüz ifadelerini mitolojik açıdan işlemiş, görsellik ikinci plana itilmiştir. Büyük boyutlu çalışmalarından biri olan bu eserde Roma mitolojisinde kutsal rahibe anlamına gelen Vestal betimlemiştir. Eserde üç figür ön plandadır. Hareketli ve sinirli ifadesiyle betimlenen Vestal, yanında ki erkek figürü itmekte ve etkisiz hale getirmeye çalışmaktadır. Kapıdan görünen yaşlı adam silueti olayın şaşkınlığında ve duruma müdahale etmek istemesine kapıdan girerken betimlenmiştir. Kıyafetlerde kullanılan açık beyaz ışıklık tonlar saflığı simgelemektedir. Vestal’in tepkisine uğrayan ortada ki erkek figürü üzgün bir ifadeyle yansıtılırken, resmin en önünde koyu renkli betimlenen kazan hareketi dinginleştirmeyi sağlamıştır. Gün battıktan sonra ki saatlerde izlenimini veren renklerin hakim olduğu eserde, estetik resim kaygıları ikinci plana itilmiş, hareket ve fırça vuruşları ön plana çıkarılmıştır. Vestal beyaz, uzun, uçuşan uzun elbisesiyle melek formunda vurgulanmıştır.

Resim 8: Nikolay Nikolayeviç Ge, Vestal Sevgisi, 1857, tuval üzerine yağlıboya, 95x118 cm, Rus Müzesi Petersburg

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/nikolai-ge/love-of-vestal>

“19.yy’ın ikinci yarısında Rus resim sanatında tarihsel konulara realist anlayış içinde yaklaşım başlamış, bu anlayışa psikolojik bir anlatım katılarak figüratif kompozisyonlar yapılmıştır. Ge de İvanov’un başlattığı bu geleneği devam ettirmiştir.” (Anonim, 1991: 120)

1869 yılında Petersburg’a dönen sanatçı Gezgin Ressamlar Birliği’nin Petersburg döneminde (1869-1875) etkin rol oynamıştır. Ge, Rus aydınları ile yakın ilişkiler kurmuş, bu ilişki sanatçının eşitlikçi, düşünceleri realist şekilde yansıtmasıyla belirginleşmiştir. Sanatçının ilgisini çeken konular arasında Rusya tarihi yer almış, ressam özellikle 1.Petro’nun kişiliğiyle yakından ilgilenmiştir. Bu ilgi, Ge’nin tarihçi dostu Kostamarov’un fikriyle desteklenmiş. (Veraşagina, 1988: 49)

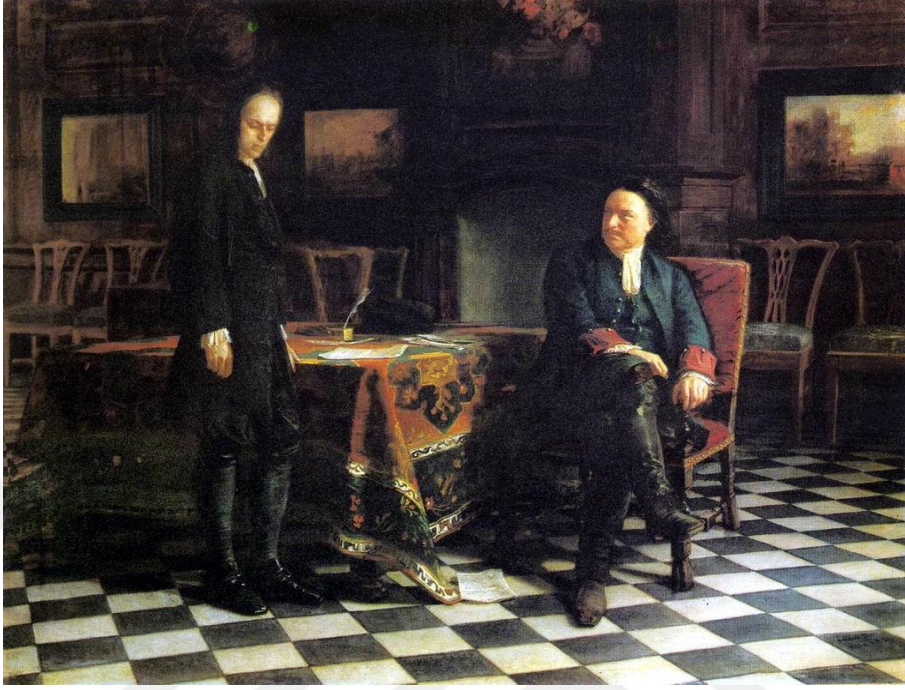
Nikoloy Ge, Gezgin Ressamlar Birliği’nin ilk sergisine “*1.Petro, Oğlu Prens Aleksey Petroviç’i Peterhof’ta Sorguya Çekmesi*” (Resim 9) adlı eseri ile katılmıştır. 1.Petro’nun, Yevdokiya Fyodorovna’dan olan oğlu Aleksey Petroviç dini ağırlıklı bir eğitimle, annesinin kız kardeşleri tarafından yetiştirilmiştir. İçine kapanık ve sıkılgan bir karaktere sahip olan prens, babası tarafından kendisine verilen işleri tembellikle karşılamıştır.

Nikoloy Ge, 1870 yılında tarihi dokümanlar toplayarak ve inceleyerek bu eseri yapmıştır. Sanatçı, 1.Petro ve oğlu Aleksey Petroviç’ in yaşadığı ortamı yakından incelemek istediği için Peterhof’a gitmiştir. (Uzelli, 2002: 89)

Eserde loş bir ışıkla aydınlatılan mekân içinde 1. Petro ve prens Aleksey yüzlerinde ki memnuniyetsiz ifadelerle, baba oğul arasında ki anlaşmazlık ve olumsuz ilişki yansıtılmıştır. Duvarda gösterilen dört peyzaj çalışması, hemen altlarında ise dışardan gelen misafirlerin oturması için sıralanmış sandalyeler görülmektedir. Bunlar odada ki gergin ve psikolojik atmosferi, izleyicilere aktarırken, aynı zamanda zenginliklerini yansıtmakta da etkili olmaktadır. Yerde ki koyu açık karo taşları, 1.Petro’nun yeniliklere açık ve dış dünyaya dönük kişiliğini ortaya koymaktadır. Çalışkan bir yapıya sahip olan 1.Petro, gösterişli sandalyesinde oturmakta, oğlu yüz ifadesinde babasına karşı, dürüst olmayan, ruhsal açıdan sağlıklı, acınacak bir ifade ile yansıtılmıştır. 1.Petro, rahat, kendine güvenen, güçlü, kahraman bir kişi olarak betimlenmiştir.. Prens babasına karşı ve ortama olan yabancılığı üst seviyede anlatılmıştır. Koyu renklerde çalışılan kostümler, 1.Petro ve oğlunun yüzlerine verilen kuvvetli ışıkla daha ayrıntılı bir şekilde verilen hatların belirginleşmesine yol açmıştır.

Sanatçı, bu derin psikolojik içerikli eseri ile 1871 yılında, Gezgin Ressamlar Birliği’nin ilk sergisine katılmış ve büyük ilgi toplamıştır. (Uzelli, 2002: 89)

Resim 9: Nikolay Ge, 1.Petro, Oğlu Prens Aleksey Petroviç'i Peterhorf'ta Sorguya Çekmesi, 1871, tuval üzerine yağlıboya, 135,7x173 cm., Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_the_Great_Interrogating_the_Tsarevich_Alexei_Petrovich.jpg

İkonografik resimlerine örnek olan *Sinagog'da ki İsa* (Resim 10) Ge' nin önemli eserlerinden biridir. Eserde İsa bir karmaşanın içinde dimdik dururken betimlenmiştir. İsa'nın duruşu, başının dik duruşu, düz çizgilerle yere kadar uzanan giysisi bütün olayın ağırlığını izleyiciye yansıtmaktadır. Yüzleri ve bedenleri siluet görüntüsünde olan diğer figürler hareket halinde bir şeyler anlatmaya çalışırken vurgulanmıştır. Tam olarak bitmediği görülen eserde sarı sıcak tonlar hakimdir. Ortamın loş havasının aksine arkadan süzülen gün ışıkları esere olumlu bir etki kazandırmaktadır. Bazı figürler panik halinde betimlenirken, bazı figürler ise yakaran yüz ifadeleriyle İsa' dan medetuman ifadelerle betimlenmiştir. Eser tam olarak bitirilmemiş, yarım bırakılmıştır. Resimdeki kişilerin karakterleri açıkça görülmektedir. Boyama tekniğinde geniş fırça darbelerine yer verilmiş, kontur çizgileriyle desteklenmiştir.

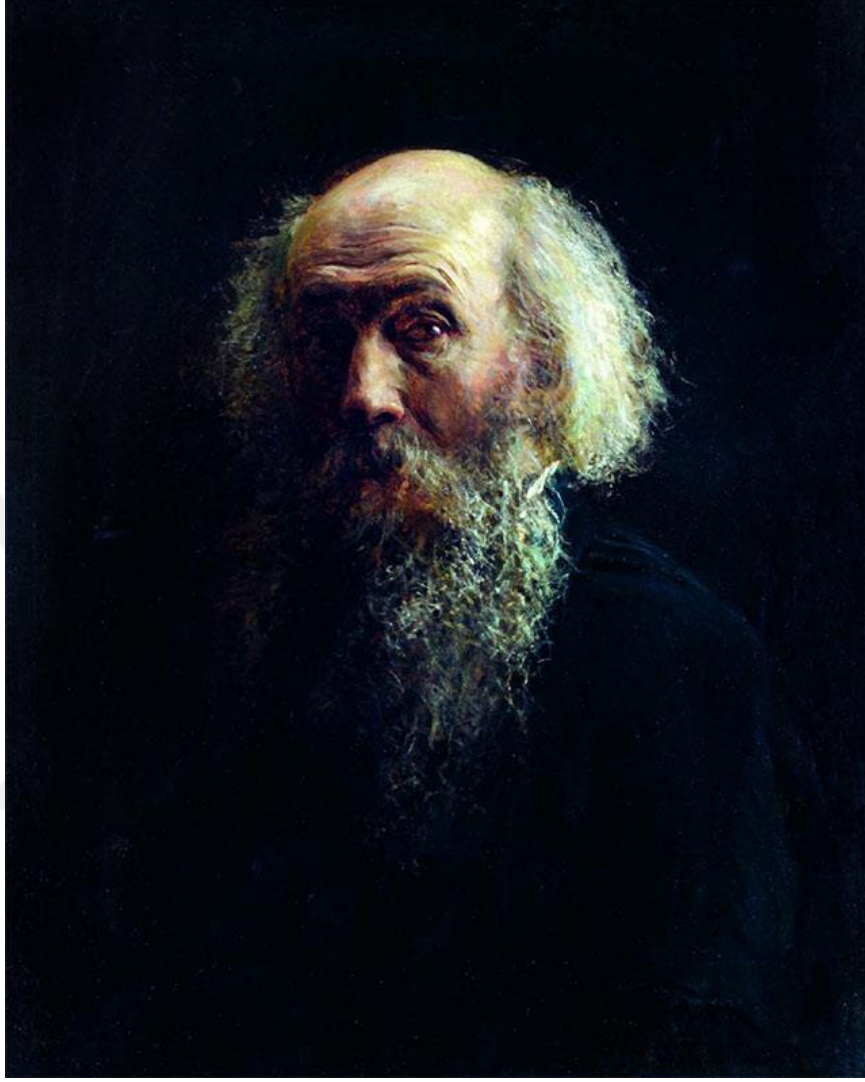
**Resim 10: Nikolay Ge, Sinagog'da ki İsa, 1868, tuval üzerine yağlıboya, 60x191 cm.,
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/nikolai-ge/golgotha>

Ge, 1893'te *Otoportre* (Resim 11) adlı eserini, Rembrandt'ın etkisi altına girerek yapmış ve tüm yaratıcı fikirlerini kullanmıştır. Eserde keskin ışık gölge oyunlarını kullanmıştır. Sağ üst taraftan gelen ışık, baş ve saçları kuvvetli bir biçimde aydınlattıktan sonra, ışık üzerinde yoğunlaşmış, detaylı olarak çalışılmış sakallarından aşağı doğru yumuşatılarak çalışılmıştır. Portrenin sol tarafı yoğun bir şekilde ışıklı bırakılmıştır. Fon ve kostüm tamamen koyu tonlarda, birbiri içine kaynaştırılmıştır. Gözler canlıymış gibi izleyiciye bakan eserde portre, çok daha etkili bir ifadeyle ön plana çıkarılmıştır.

Resim 11: Nikolay Ge, Otoportre, 1893, tuval üzerine yağlıboya, 65,5x52,5 cm., Rus Sanatları Müzesi, Kiyev

Kaynak: <http://art-now-and-then.blogspot.com.tr/2014/03/nikolai-ge.html>

“Ge, Rus tarihinden çok etkilenmiş olmakla birlikte, tüm hayatı boyunca hümanist bir felsefeye sahip olmuş, bu felsefesi doğrultusunda, daima şiddete, insanların öldürülmesine, savaşlara karşı çıkma çabası şeklinde belirginleşmiştir.” (Vereşagina, 1990: 79’ den aktaran: Uzelli, 2002: 91)

3.2.3. Grigoriy Myasoyedov (1834/Pankov, Oryol - 1911/Poltava)

Myasoyedov, Tula eyaletinin Pankov köyünde yoksulluğa mahkûm olmuş bir köy ağasının çocuğu olarak doğmuştur. Liseyi bitirememiş olan Myasoyedov, 1858 yılında Güzel Sanatlar Akademisini kazanmış ve 1862 yılında Akademiyi bitirmiştir. Akademiden seyahat bursu kazanarak, Paris, Floransa, Roma ve İspanya'yı gezme fırsatı bulan sanatçı, 1870'de Rusya'ya geri döndükten sonra, akademisyen olmuştur. Kısa bir süre sonra, "Gezgin Ressamlar Birliğinin"

önemli isimlerinden biri haline gelen sanatçı, geri kalan yaşamında aktif bir katılımcı ve destekçi olarak kalmıştır. (https://en.wikipedia.org/wiki/Grigoriy_Myasoyedov)

Erken dönem çalışmalarında çalışmalarında tarihi konulu resimler yapan sanatçı, 1870’li yılların başında günlük yaşamı konu alan tablolar yapmaya başlamıştır (Uzelli, 2002: 108).

Günlük yaşamla ilgili çalışmalarına örnek olan *Serfliği İptal Etme Kararını Okuma* (Resim 12) adlı eserinde tarla işlerinde çalışan işçi köy halkı betimlenmiştir. İşçiler, mola zamanında çalıştıkları alanın bir köşesinde oturup, serfliğin iptalini anlatan belgeyi küçük bir çocuğa okuturken, merakla dinleme anları betimlenmiştir. Erkek figürler ön planda grup halinde kararı dinlerken, arka planda kız çocukları resmedilmiştir. Fondan gelen küçük ışıklar resmi karanlık atmosferinden kurtarıırken, eserin hemen her yerinde olan saman balyaları en ince detayına kadar renk ve formlarla betimlenmiştir. Eserdeki figürler otururken, düşünürken ve bazıları ise uyurken betimlenmiştir.

Resim 12: Grigoriy Myasoyedov, Serfliği İptal Etme Kararını Okuma, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 155x116 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&sl=en&u=https://www.the-athenaeum.org/art/list.php%3Fm%3Da%26s%3Dtu%26aid%3D4307&prev=search>

Eserlerinde özellikle kırsal hayatın karanlıkta kalmış yüzünü realist bir üslupla yansıtmıştır. Köydeki aile yaşamının yanında, köydeki imece yaşamını, birbirleriyle olan geçimindeki yardımlaşmalarını, köylülerin çalışkanlığına duyduğu saygıyı ve hayranlığı yansıtan resimler de

yapmıştır. Bu konudaki en önemli çalışmalarından biri olan “*Yağmur İçin Dua*” (Resim 13) adlı eserinde, 1880’li yıllardaki Rus köy hayatı yansıtılmıştır. Myasoyedov bu eserinde, köy halkının geni bir düzlükte yaptıkları dua anını betimlemiştir.

Yağmur eksikliğinin meydana getirdiği kuraklıkla birlikte ekinlerine ve alacakları mahsüller etkilenen köy halkı perişanlık ve sonsuz yakarış içinde yağmura dua ederken anlatılmıştır. Beyaz örtüsü olan bir masa etrafında toplanmış erkekler dua anına başlarken, kadın ve çocuklar ise diz çökmüş perişanlık içinde yansıtılmıştır. Kıyafetleri gerçekçi bir anlatımla işlemesi, köy halkının yoksulluğunu ve çaresizliğini tam anlamıyla izleyiciye hissettirmiştir. Fonda açık gökyüzü renkleri kullanılırken, ön planda ki figürler koyu pastel renklerle vurgulanarak eserin bütününde kontrast sağlanmıştır. Arkada yükselen baca dumanları bu alanın köye yakın bir yerde olduğunu hissettirmektedir. Eserin genelinde kalın fırça darbeleri hakimdir.

Resim 13: Grigoriy Myasoyedov, Yağmur İçin Dua, 1880, Tuval Üzerine Yağlıboya, 40x95 cm, Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://www.the-athenaeum.org/art/full.php?ID=225018>

Myasoyedov, Rus resim tarihine köy konulu resimlerin ustası olarak geçmiştir. *Sapanla Büyülenen Daire* (Resim 14) adlı eseri 1860-1870’li yıllarda yapılmış önemli eserlerinden bir diğeridir. Bu eser, kökleri Pagan dönemin en eski derinliklerine kadar uzanan geleneksel ayin ve törenlerin betimlendiği ilk Rus örnekleri arasındadır. Kırsal yaşam insanların batıl inançlarına göre, üzerinde giysi olmayan bir genç kızın tek başına gece yarısı köyün etrafında dolaşarak tam bir daire şeklinde elinde sapanla gezmesi, köylüleri ve köyde yaşayan diğer canlıları ölüm ve salgın hastalıklardan koruyordu. Bu ayin gece yarısı çoğunluğunu kadınlar ve genç kızların oluşturduğu gruplar arasında yapılırdı. Kıyafetleri çıkarılan ve bakire olması gereken kızlar kötülükleri uzaklaştırdığı düşüncesiyle, yakılan ateşin etrafında döndürülürdü. Bu inançları doğrultusunda ateş yakılır, yakılan ateşin dumanı tüttükçe arınma gerçekleştiğine inanılırdı. (<https://www.wikiart.org/en/grigoriy-myasoyedov/opahivanie-1876>)

Tüm bu batıl inanç ayinini konu alan bu eserde, çoğunlukla koyu renklerle verilen gece yarısı imgesini, ateşin sıcak renkleri ve genç kızın çıplak vücudunun ten rengi aydınlatmıştır. Tüten duman etrafında ki diğer figürlerin bir kısmı ateşi körüklerken bir kısmı da ayini destekleyici ögeleri sergilerken betimlenmiştir.

Resim 14: Grigoriy Myasoyedov, Sapanla Büyülenen Daire, 1876, Tuval Üzerine Yağlıboya, 78x134 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/grigoriy-myasoyedov/opahivanie-1876>

“Yaşamının son yıllarında büyük bir hevesle çalışmış ve tarihi konulu yapıtlara yönelmiştir. Rus ve Polonya halkının yakınlıkları, dostlukları, sanatçıyı derinden etkilemiş, bu konuda da yapıtlar vermesine yol açmıştır.” (İvanova, 1998: 142’den aktaran: Uzelli, 2002: 108)

3.2.4. Vasiliy Grigoryeviç Perov (1834, Tobolsk - 1882, Kuzminki)

Perov 1834 yılında Tobolsk’ta doğmuştur. Hâkim baron G.K. Kridenera’nın nikâhsız eşinden olan oğludur. Vasiliy adi vaftiz babası tarafından verilmiş, Perov soyadı ise ilk resim öğretmenininin soyadından alınmıştır. Perov’ un sanata olan ilgisi erken yaşlarda ortaya çıkmıştır. Bu açıdan şehir merkez okulunu bitirdikten sonra iki yıl Arzamask Sanat Okulu’nda A.V. Stupin’den ders almıştır. Perov, 1853 yılında Moskova’da 1832’de kurulan Moskova Resim Heykel ve Mimari Okulu’nu kazanmış ve 1860 yılına kadar burada sanat eğitimini sürdürmüştür. (Voronin, 1957: 31’den aktaran: Uzelli, 2002: 98)

1860 yılında Güzel Sanatlar Akademisi’nden altın madalya alarak mezun olabilmesi için resim çalışmalarına başlamıştır. Okulun öğretim üyelerinden fazla ilgi görmemiş, bununla beraber hocası Zaryanko’nun perspektif ve realist betimleme konusunda yardımcı olması Perov’ un ileri yıllardaki sanat yaşamına büyük katkı sağlamıştır. Sanatçının, Tropinin ve Fedotov’un resimlerinden büyük ölçüde etkilendiği gözlenir. Özellikle 1840-1850’li yıllardaki yapıtlarında Fedotov’un etkisi çok belirgindir. (Lenyaşin, 1987: 30’den aktaran: Uzelli, 2002: 98)

Perov, eserlerinde halk yaşamından seçtiği konuları resim sanatının gündemine kazandırmıştır. Özellikle yoksul halkın yaşamını ve Rusya'daki reformları yalın bir dille abartısız olarak anlatmıştır. Rus kültür yaşamına katkısı olan kişilerin yanısıra, halktan insanların portrelerini yapmıştır. Vasiliy Grigoryeviç Perov; dönemin resim sanatına hem estetik hem de sosyal açıdan kattığı değerlerle yeni sanat ilkelerinin oluşmasını sağlamış, sanatın halka hizmet etmesi ilkesi doğrultusunda çağdaşlarını yönlendirmiştir. Yapıtlarının konusunu yaşamdan alan sanatçı, Rus halkının çektiği sıkıntıları resimlerine realist bir şekilde yansıtmıştır.

“Rusya’da köylülerin yoksul yaşantısını gözler önüne seren ilk ressam olan Perov, köylülerin yanı sıra kadınların ve çocukların kaderi, şehir yaşamının zorluklarını da yapıtlarında işlemiştir.” (Uzelli, 2002: 98)

1860’lı yıllardaki resimlerinde aristokrat kesime yapıtlarında hemen hemen hiç yer vermemek, buna karşılık yoksul halkın gündelik yaşamını yansıtmak gibi koyduğu prensipler doğrultusunda yeni bir çığır açmış ve resimlerini tarafsız bir gözle betimlemiştir. Perov günlük yaşamla ilgili resimler yanında dinsel olayları ve din adamlarını kendi yorumunu katarak yeren bir dille anlatmıştır. (Voronin ve diğerleri, 1957: 32-34)

Soruşturmaya Müfettişin Gelişi (Resim 15) adlı çalışmasında Perov, Rus resminde realizmi yoğun bir biçimde kullanarak halk yaşamını izleyiciye yansıtmıştır. Eserin başlıca karakteri soruşturmaya alınan köylü genç kızdır. Genç kız soruşturmaya alınırken yüzünde ki kaygılı ifadeyle betimlenmiştir. Eserde ki diğer kişiler elbiselerinde ki renklerle ve detaylarla vurgulanmıştır. Beyaz elbisesiyle genç kız saflığı temsil etmektedir. Koyu renkli kıyafetleriyle resmedilen diğer figürler kötülüğü yansıtmaktadır. Eserde kullanılan bu zıt renkler iyi kötü kavramlarını yansıtmaktadır. Perov’un realist bir anlatım kullanılarak yaptığı bu eser aynı zamanda sanatçının hareketli kompozisyonlarına örnektir. Ustaca kullanılan ışık gölge oyunları eserin tüm hatlarını belirginleştirmiştir. Eserdeki soruşturma memuru gibi ön plandaki karakterler kendi konumlarını ve mesleklerini simgelemiştir.

Resim 15: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Soruşturmayla Müfettişin Gelişi, 1857, tuval üzerine yağlıboya, 38x43 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1330945036.pdf>

Sanatçı din adamlarını eleştiren *Moskova Civarında Mytişah'ta Çayhane* (Resim 16) eserinde üzerindeki çok eski kıyafetlerden asker ve dilenci olduğu anlaşılan figürün sefalet içinde olan küçük oğluyla, çayhanede dinlenen bir papazdan yardım istemesini betimlemiştir.

Perov sade bir realizmle konuları tuvale aktarırken o dönemde Kırım Savaşı'ndan dönen yaralı ve malullerin Rusya'da sahipsiz, zavallı durumlarını, din adamlarının halktan kopukluğu kişisel çıkarları için kendilerine dönük yaşamları ile toplumun arasındaki çelişkiyi işlemiştir. (Uzelli,2002: 90)

Eserde, çay içilen açık alanın ortasından masanın ön köşesinden başlayıp ve tuvalin iki yanına doğru ufuk çizgisine giden çok güçlü bir perspektif vardır. Netliğin önden arkaya doğru azalması renk perspektifini de izleyiciye usta bir anlatımla sunmaktadır. Perov, bir tarafta yücelttiği, dilenmesine rağmen ışıklı bir yüzü olan gaziye güçlü gövdesi ile ön plana çıkarmıştır. Diğer tarafta şişman kara cübbesi ile oturan çay içen bir papaz ve arkada ayakta başka bir papaz aldırılmaz ifadeleriyle dikkati çekmektedir. Çayhanenin sorumlusu olan kadın, papazlar rahatsız olmasın diye gaziye eliyle itmektir.

“Bu üçlü figür, sağdaki dilenci ve oğluyla bağlanarak kompozisyon tamamlanmıştır. Sanatçı bu toplumsal yergiyi, fondaki ağaçlar, evler, küçük bir açıklıkla verdiği gökyüzü ile bütünleştirmiştir.” (Uzelli, 2002: 99)

Bu eserde farklı toplumsal sınıftan insanları karşılaştırılmıştır. Dilenci gibi gösterilen asker figürü ve yanındaki çocuk figürü ile din adamı figürü kompozisyonda farklı toplumsal sınıfları simgeleyerek karşı karşıya getirmiş ve bu figürlerin zıtlığı esere yansıtılmıştır. Asker betimlemesindeki sadelik ve gerçeklik, din adamı figürüne tezat oluşturmaktadır. Asker figürünün yüzündeki iyilik ve karakterindeki sağlamlık net bir biçimde görülmektedir. Üzerinde sadece savaşın değil, yaşadığı hayatında acılarını taşıdığı izleyiciye yansıtılmıştır.

Resim 16: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Moskova Civarında Mytişah'ta Çayhane, 1862, tuval üzerine yağlıboya, 43,5x47,3 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/vasily-perov/tea-party-at-mytishchi-near-moscow-1862>

“Perov 1862 yılının başında Akademi’nin burslu öğrencisi olarak yurtdışına gitmiştir. Önce Düsseldorf’taki resim çevresiyle tanınmış, Berlin ve Dreesten’deki sanat galerilerindeki yapıtları incelemiş, ardından Paris’e gitmiştir.” (Lenaşın, 1987: 51’den aktaran: Uzelli, 2002: 99)

Sanatçı, Paris'te bulunduğu süre içinde de Rusya'da olduğu gibi, yoksul halkla ilgilenmiştir. Akademinin bir kuralı olarak burslu öğrencilerin yaptıkları resimleri gönderme zorunluluğuna Perov, Paris halkının geleneklerini, yaşam biçimini tanımadığı gerekçesiyle karşı çıkmış ve bu durumu yazdığı bir mektupla Akademi'ye bildirmiştir. Bu gerekçeye bağlı olarak Akademi'ye henüz bursu bitmeden geriye dönmek istediğini, Rusya'nın kendisi için sınırsız bir malzeme sahip olduğunu, bu nedenle yurdunda daha yararlı olacağını belirtmiştir. 1864 yılında yurduna dönmüş ve Moskova'ya yerleşmiştir. (Voronin ve diğerleri, 1957: 35-36'den aktaran Uzelli, 2002: 99)

Sanatçının Moskova'da yaptığı eserlerinde halkın psikolojik durumu ve karakteristik özelliklerini yansıttığı görülür. Bu dönem, Rus sanatında Perov'un resimleri, konuları bakımından en ilgi çekici eserler arasındadır. Perov dönem arkadaşlarına göre halkın trajik yaşamından büyük ölçüde etkilenmiş ve bunu eserlerine realist bir dille yansıtmıştır. (Uzelli, 2002: 100)

"*Son Yolculuk*" (Resim 17) adlı eserinde yoksulların acı dolu yaşantısını gözler önüne sermiştir. Derin bir keder duygusuyla yüklü olan eserde, karlı ve dik yokuşta ilerlemeye çalışan bir ata bağlı kızak üzerinde yaşam savaşı vermekte olan kadın, iki çocuğu ve bir tabut bulunmaktadır. Kadın figürünün portresinin görünmemesine rağmen, çektiği sıkıntı omuzlarından ve duruşundan anlaşılmaktadır. Aileye refakat eden köpek ve at figürü acı duygusunu yoğunlaştırmıştır. Gri bulutlar ve puslu havada eserin atmosferini pekiştirmiştir.

Resim 17: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Son Yolculuk, 1865, tuval üzerine yağlıboya, 45,3x57 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://www.tarihnotlari.com/vasily-perov/last-journey-1865-by-vasily-perov/>

Perov'un *Yalnız Gitarist* (Resim 18) adlı eseri sanatçının en etkileyici eserlerinin başlıca örneklerden biridir. Eserde, yaşlı ve yalnız bir yoksulun ruhsal durum bozukluğu, dramı ile

yaşamının anlamı olmamasına rağmen, teselli olarak müzik ve enstrümanı gitar, çarpıcı bir psikolojik incelikle betimlenmiştir. Eski bir mekânda, gösterişli ve zengin olmayan bir masaya oturtulan figürün masasında dikkat çeken tek şey içkisidir. Yalnız olduğu her durumuyla vurgulanan figürün gitarına olan bağlılığı tüm gerçekliğiyle betimlenmiştir. Tercih edilen pastel ve doğal renkler esere bütünlük kazandırmıştır.

Resim 18: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Yalnız Gitarist, 1865, Ahşap üzerine yağlıboya, 31,2x22 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.forumgercek.com/yabanci-ressamlarin-biyografileri/96508-vasily-grigorevich-perov-1834-1882-rus-ressam.html>

Kentin fakir halkının yaşadığı yerden bir kesit sunulan *Üçlü* (Resim 19) adlı resim Perov'un önemli yapıtlarından biridir. Sanatçı yetişme çağındaki çocukları, ümitsiz çabalarını, kışın soğuk ve acımasız sertliğinde donmuş buz tutmuş duvarların yanından geçen yolda su fiçisi taşıyışlarını betimlemiştir. Çocukların yüzlerindeki acı, yorgunluk, ıstırap ifadeleri yaşamlarını yansıtmaktadır. Fondaki kasvetli sisler içindeki kent silueti donmuş yer, havada uçuşan gri

kuşlar yerden aylarca kalkmayan kar ve donmuş toprak, büyük fıçı içinde daha çekilirken donan suyun akıntıları renksiz yoksul halkın çektiği acılar ışısız kompozisyonda izleyiciye yansıtılmaktadır. (Uzelli, 2002: 100)

Eser, 1867 yılında Paris'teki Uluslararası resim sergisinde sergilenmiş ve bu serginin kataloğunda yer almıştır. Bu eser, konusunun haricinde estetik yönden de dikkati çekmiştir. (Uzelli, 2002: 100)

“Sanatçı, bu resimde betimlemeleri olabildiğince yalın bir biçimde yaparak detaylardan kaçınmıştır. Böylece kompozisyonun merkezinde yer alan çocukların yüzlerindeki acı, daha dikkat çekici bir hale gelmiştir.” (Anonim 2006:8)

Resim 19: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Üçlü, 1866, tuval üzerine yağlıboya, 123,5x167,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/justogilvie/vasily-perov/?lp=true>

Suda Boğulmuş Kız (Resim 20) adlı çalışmasında Moskova'daki ağır yaşam koşulları nedeniyle yaşamına son vermiş bir kadının acı dolu öyküsünü resmetmiştir. (Uzelli, 2002: 100)

Siyah elbisesiyle suda boğulan genç bir kadının cesedi sahile yatırılmış, hemen yanında kayığın kenarında onu bekleyen bir üniforması olan bir figür bulunmaktadır. Arkadaki Moskova silueti sisli, dramatik ve gerginlik içinde yorumlanmış, gümüş, mavi tonlardaki sabahın serin ve soğuk havası, adeta cesedin soğukluğunu taklit etmektedir. Perov, cesedin başında yalnızca görevini

yapar gibi, nöbetçinin umursamadan sigarasını içmesiyle, toplumun umarsızlığını ve kişilerin birbirine karşı olumsuz tutumunu betimlemiştir. (Uzelli, 2002: 100)

Perov'un bu eserinde, nehrin kenarına yatırılmış şekilde suda boğulmuş genç kız ve yanı başında duran kaygın üzerinde durumu ciddiye almadan piposunu içen görevli betimlenmiştir.

“Perov *Suda Boğulmuş Kız* adlı çalışmasında Moskova'daki ağır yaşam koşulları nedeniyle yaşamına son vermiş bir kadının acı dolu öyküsünü resmetmiştir.” (Uzelli, 2002: 100)

“Resmin eskizi ve tamamlanmış hali, Repin'in sözünü etmiş olduğu “sanata biçim verme gücünü” ve “şiirselliği” şehir ve kadın imgesinde saklayan ve temanın soyut, zaman dışı yorumundan kaçınan ressamın izlemiş olduğu karmaşık yolu fark etmemizi sağlar.” (Lenyaşın 1987: 93' den aktaran Küçük 2012: 35).

“Eskizde, suda boğulmuş kızın yüzü yalnızca alnının bir kısmı ve saçları görünecek biçimde örtülmüşken, çalışmanın tamamlanmış halinde suda boğulmuş kızın yüzü tamamen açık bir şekilde resmedilmiş ve böylece kızın yüzündeki ölümün soğukluğu gözler önüne serilmiştir.” (Küçük , 2012: 35)

Resim 20: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Suda Boğulmuş Kız, 1867, tuval üzerine yağlıboya 68x10,6 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.forumgercek.com/yabanci-ressamlarin-biyografileri/96508-vasily-grigorevich-perov-1834-1882-rus-ressam.html>

Sanatçı 1871 yılında yaşamının son günlerine kadar Moskova Resim, Heykel ve Mimari Okulu'nda profesör unvanı ile resim ve heykel dersleri vermiştir. Derslerinde insanın ruhsal durumunu ve kendi sanat anlayışını, Akademi'nin kalıplaşmış düşüncesini yıkarak vermeye özen göstermiştir. Öğrencileri arasında Korovin, Nesterov gibi ileriki yıllarda Rus resmini önemli katkılarda bulunacak ressamalarda vardır. (Voronin ve diğerleri, 1957: 39'dan aktaran: Uzelli, 2002: 100)

2 Kasım 1870 yılında kurulan ve Rus resim sanatında önemli bir rolü olan Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurucuları arasında yer alan Perov, bu kurumun Moskova'daki başkanı olmuştur. Sanatçı ilk açılan sergiye birçok resim ile katılmıştır. Bunlar arasında "Yazar A.N. Ostrovskiy'nin Portresi" büyük ilgi toplamıştır. Aleksandr Nikolayeviç Ostrovskiy (1823-1886) tiyatro yazarıdır, aynı zamanda Rus halkının yaşamını yansıtan hikayeler, masallar yazmıştır. Rus edebiyatında realist anlayışta yapıtlar vermiş, birçok besteci ve ressamı etkilemiştir. (Bursova, 1868: 40-55'den aktaran: Uzelli, 2002: 101)

Perov, *Otoportre* (Resim 21) adlı çalışmasında ilginç yüz ifadesini yansıtmıştır. Figürden hareketli bir enerji izleyiciye geçmekte, kolundan destek alarak kalkacak duygusu vermektedir. Seyrek siyah saçları ve gri tonlardaki sakalı, açık renkteki teni, dinamik, samimi, zeki bakışları, açık renklerle yansıtılmıştır. Ceketinin yakasındaki kıvrımlar ve beyaz gömleği esere hareket kazandırmıştır. Elindeki yüzük ve parmaklarının hareketli yapısı esere dinamiklik vermiştir. Fonda sade pastel tonları kullanması portrenin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Köşeli tuvallerin aksine oval bir tuvale kendi portresini çalışması farklı kişiliğini izleyiciye aktarmıştır.

Resim 21: Vasiliy Grigoryeviç Perov, Otoportre, 1870, tuval üzerine yağlıboya 95,5x130cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: http://www.wikigallery.org/wiki/painting_296231/Vasily-Perov/Self-Portrait-2-1870

Dinlenme yerinde Avcılar (Resim 22) adlı eser 19.yy.da av konusunun ünlü olması nedeniyle ilgi görmüştür. Kendisi de tutkulu bir avcı olan Perov'un tuvalinde betimlenen karakterlerin duygusal durumu gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Figürlerden biri av hikâyelerini anlatırken, diğer iki figürde onu dinlerken fakat ciddiye almazken betimlenmiştir. Söylediklerine inanılmayan figür tüm ciddiliğiyle sohbet etmeye çalışırken, diğer figürlerin yüzünde ki alaycı ifade tezat oluşturur. Av köpeği, av malzemeleri ve avlanan kuşlar realist bir şekilde yansıtılmıştır. Ulusal özellikler ve doğa algısı vurgulanmıştır.

Resim 22: Vasiliy Grigoryeviç Perov, *Dinlenme yerinde Avcılar*, 1877, tuval üzerine yağlıboya, 58x89 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: [http://www.millefleurstapestries.com/zoom.dhtml?img=/fotos/FTHUNTERS_de.jpg, title=The%20Hunters%20%28Vasily%20Grigorevich%20Perov%29&language=en](http://www.millefleurstapestries.com/zoom.dhtml?img=/fotos/FTHUNTERS_de.jpg&title=The%20Hunters%20%28Vasily%20Grigorevich%20Perov%29&language=en)

“19. yy’ın sonlarına doğru Rus sanat ve kültür hayatında etkin bir rol oynayan en önemli ressamlardan biri olan Perov, çok sayıda sanatçı yetiştirmiştir. 1882 yılında yaşamını yitiren sanatçı Rus ressamları arasında çok önemli bir yere sahiptir.” (Voronin, 1957: 39)

Perov, eserlerini realist bir üslupla betimlemiştir. Günlük yaşamları anlatan eserlerinin yanında portre ve dinsel konularıyla da ön plana çıkmıştır.

3.2.5. İlya Efimoviç Repin (1844, Çuguev, Harkov- 1930, Kuokkala)

“1844 yılında Ukrayna’da bir asker ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelen Repin, ilk eğitimini Çuguev’ deki ikona ve portre ressamı olan Bunakov’dan almıştır. 17 yaşına kadar ikona atölyesinde çalışmış, ayrıca akrabalarının portrelerini yapmıştır.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 166’dan aktaran: Uzelli, 2002: 102)

“Repin, İvan Bunakov adlı yerel bir ressamın yanında çıraklık yapar, 1863’te İmparatorluk Sanatları Akademisi’ne girmeyi umarak Saint Petersburg’a gider. İlk başvurusunda red cevabı alsa da, kısa süre sonra kabul edilir.” (<http://www.leblebitozu.com/ilya-repin-resimleri-ve-hayati/>)

“1863’te Güzel Sanatlar Akademisi’ne girmek amacıyla Petersburg’a giden sanatçı ayrıca Ressamlar Birliği’ndeki derslere de devam etmiş, burada Kramskoy’un öğrencisi, ileride ise arkadaşı olmuştur.” (Sternin, 1985: 10’dan aktaran: Uzelli, 2002: 102)

Sanatçı, 1864’te Güzel Sanatlar Akademisi sınavını kazanarak bu okula başlamış, Polenov ile Savitsky yakın arkadaşları olmuştur. Akademi’deki eğitimin yanı sıra Repin, Kramskoy’un fikirlerinden de etkilenerek realist yapıtlar üretmiştir. Kramskoy, Repin ’in özellikle portre çalışmalarında çok verimli olduğunu ve 1860’lı yıllardaki Rus portre sanatına orjinal kompozisyon, geniş ve güzel betimlemelerle yeni bir soluk getirdiğini belirtmiştir. (Voronin,1957: 166’dan aktaran: Uzelli, 2002: 102)

“1905 ve 1917 devrimlerini yaşayan İlya Repin, döneminin diğer duyarlı aydınları gibi politik yaşama büyük ilgi duymuş, Çarlık Rusyası’na muhalif bir sanatçı olarak sanatıyla içerikte ve biçimde bir tutum geliştirmeye çalışmıştır.” (<http://www.kumsanat.com/blog/36-ilya-repin.html>)

“Repin, adalet ve özgürlük kurallarına dayalı hayat felsefesi benimsemiş ve bu felsefeyi resim sanatına taşıyan öncü sanatçılardan biri olmuştur. 1871 yılında altın madalya kazanarak Akademi’den mezun olan Repin, yurtdışına burslu olarak gönderilmeye hak kazanmıştır.” (Uzelli, 2002: 102)

Sınava Hazırlık (Resim 23) adlı eserde yer alan kişiler ressamın eşi Vera Şeytsova’nın Aleksandr ve Aleksey adlı kardeşleridir.

Aleksey lisedeydi, Aleksandr’da İmparatorluk Sanat Akademisi’nin mimarlık bölümünde öğrenciydi. Karşı binanın penceresindeki bir kız figürle Aleksandr arasında ki flört havası çalışmaya romantik bir tutum katmıştır. Kontrast renk etkileri esere gerçekçi bir tarz kazandırmıştır. Aleksey ise arkada yorgun bir şekilde uyuyorken anlatılmıştır. Işığın ve gölgenin çok net olarak kullanıldığı eserde, huzurlu ve dingin bir psikoloji yansıtılmıştır. (<http://cagandikenelli.blogspot.com/2011/05/rus-izlenimciler-ilya-repin.html>)

Sınava hazırlık adlı eserde, sarı, kırmızı, okra ve mavi tonları hakimdir. Realist bir üslupla işlenen eserde yer yer kalın fırça darbeleride görünmektedir. İlk bakışta durağan gibi görünen eserde figürlerin el ve kol hareketleri esere hareket kazandırmıştır. Aleksey'in yüzüne vuran parlak gün ışığı renkleri ilgiyi toplamıştır. Aleksey'in pantolonundaki detaylar, duvar kâğıdı ve halıdaki motif işlemleri Repin'in detaycı üslubunda izleyiciye yansıtmaktadır.

Resim 23: İlya Efimoviç Repin, Sınava hazırlık, 1864, tuval üzerine yağlıboya, 36x44,8 cm, Rus Müzesi Petersburg

Kaynak: <https://www.tarihnotlari.com/ilya-repin/>

Repin 'in en önemli yapıtlarından bir diğeri de *Volga'da Yedekçiler* (Resim 24) adlı eseridir. 1868 yılının yaz aylarını arkadaşlarıyla Volga kıyısında geçirmiştir. Bu ünlü eseri o döneme aittir. Repin, Rus resminde realistler arasında yerini aldığını kanıtlamış ve kendi safını belirlemiştir.

Sanatçı 1868 yılının yaz aylarında, Neva Nehri'nde gemi ile dolaşırken gemicileri daha yakından inceleme fırsatı bulmuş, onların kaba görünüşleri olmasına rağmen, güçlü ve iyi insanlar olduklarını gözlemlemiş, bu durumdan etkilenen Repin, gemicileri anlatan bir resim yapmayı istemiştir. Sanatçı, Volga kıyısına giderek bu eserin ilk eskizlerini yapmıştır. Kompozisyonu oluştururken, çalışan işçilerin ağır görevleri sırasında vücutlarında kalan yara izlerine kadar en ufak detayları da yansıtmıştır. (Kiblitky, 2010: 23'den aktaran: Uzelli, 2002: 102)

Resimde ön grupta daha güçlü ve deneyimli işçiler, ikinci grupta işe yeni başlayan deneyimsiz gencin işe alıştırılma süreci dikkat çekerken, son grupta yorgun ve yaşlı olan işçiler yer almaktadır. Volga nehrinin akıntısına karşı yapılan bu işin, insan sağlığına verdiği zararı, zor koşullarda, akıntının ters yönüne gitmeye çabalayan insanların doğaya karşı mücadelelerini realist bir biçimde aktarmıştır. Repin, yapıtında ne kadar güç koşullarda olsa birlikte çalışmanın insanları başarıya götürdüğünü anlatmak istemiştir. Volga nehri üzerindeki güneş ışınları koyu açık renk lekeleriyle belirtilmiş, her gemicinin hareketi ayrı ayrı incelikle işlenerek karakterlerini betimlemiştir. Fondaki peyzaj, ufuk çizgisini aşağı çekerek çalışılmış, bu dingin fon, nehir, tekneler, öndeki figürlerin hareketini çok daha öne çıkararak etkili hale getirmiştir.

“Açık renk kum tabakası, üstündeki güneşin ve soğukun etkisiyle koyulaşmış yanık tenli, koyu tonlu ve eski giysili perişan işçi topluluğunu daha güçlü biçimde ön plana çıkarmıştır. Renkler ağırlıklı olarak sıcak tonlarda, buğday sarısı, oksit sarı, turuncu ve bunların ara tonlarıdır.”(Uzelli, 2002: 102)

“‘Repin’ in bu eseri 1870’li yılların Rus sanat çevrelerinde büyük olay yaratmış Akademi rektörü Bruni, bu yapıtın “yükselmekte olan Rus sanatını yansıtan bir resim” (Voronin ve diğerleri, 1957: 169) olduğunu söyleyerek ondan övgü ile söz etmiştir.” (Uzelli, 2002: 103)

Resim 24: İlya Efimoviç Repin, Volga’da Yedekçiler, 1870-73, tuval üzerine yağlıboya,171,5x281 cm, Rus Müzesi Petersburg

Kaynak: <http://www.riikosakkinen.com/blog/pop.php?i=246>

“Sanatçı, Akademi’den kazandığı yurtdışı bursunu Mayıs 1873 Temmuz 1876 yılları arasında kullanmıştır.” (Sternin, 1985: 14)

“Repin özellikle Edouard Manet ve Pierre-Aguste Renoir gibi çağdaşı Fransız ressamlarının yanı sıra, Michelangelo’nun “Musa” heykeli, Tiziano, Veronese’nin resimleri, Velasquez ve Rembrandt’ın çalışmalarından çok etkilenmiştir.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 170’den aktaran: Uzelli, 2002: 103)

Sanatçının anavatanına döndükten sonra yaptığı ilk çalışma *Köy Sırasında Oturanlar* (Resim 25) adlı resmidir. Repin, Paris’teki empresyonist akımından etkilenmiş, bunu da bu yapıtında yansıtmıştır. Çocuklarını, karısı ve yakınlarını parlak, sıcak yaz gününde doğada dinlenirken betimlemiştir. (Sternin, 1985: 15-17)

Sanatçı eserinde doğayı koyu yeşil tonlarında realist fırça darbeleriyle yansıtmış, ışık anlayışında ise empresyonistlerin kullandığı gibi ışık, gölge, titreşimlerini, aydınlık tuşlamalarını denemiştir. Getirdiği soluk resme lirik bir anlam kazandırmıştır. Yeşilin hemen hemen her tonunun hakim olduğu eserde, figürlerin beyaz giysileri odak noktalarını oluşturmuştur.

Resim 25: İlya Efimoviç Repin, Köy Sırasında Oturanlar, 1876, tuval üzerine yağlıboya, 36x55,5 cm, Rus Müzesi Petersburg

Kaynak: <https://forum.artinvestment.ru/blog.php?b=269790>

“Petersburg’da kalmak istemeyen sanatçı doğduğu şehir olan Çuguev’e giderek buradaki köy yaşamışını yakından incelemek, oradaki insanlarla kaynaşmak istemiştir.” (Gorinov ve Gorskiy, 1994: 77-78’den aktaran: Uzelli, 2002: 104)

Bir süre köy yaşamını inceledikten sonra 1877 yılında Moskova'ya dönerek, bu şehirde ilk tarih konulu tablosu olan *Çariçe Sofiya Alekseyevna* (Resim 26) adlı eserini yapmıştır.

Çariçe Sofiya, üvey kardeşi 1. Petro'ya karşı askerleri örgütlemiş, 15 Mayıs 1682'de ayaklanma başlatmıştır. 1. Petro'nun gözleri önünde annesinin yakınları öldürülmüş, taht Sofiya'nın eline geçmiştir. 1. Petro büyüdükten sonra taraftarları artmış ve 1689'da Sofiya'nın saltanatına son vermiş, Çariçeyi deli ilan edip Novodeviçiy Manastırı'na kapatmıştır. (Gorinov ve Gorskiy, 1994: 77-78'den aktaran: Uzelli, 2002: 104)

Repin bu eserinde Rus Çariçesinin portresinde, dramatik yaşamının içinden bir kesit resmetmiştir. Çariçe Sofiya, ayakta kollarını göğsüne kavuşturmuş, azimli ve hırslı yüz ifadesiyle betimlenmiştir. Gözlerindeki öfke, geçirdiği karanlık günlerin psikolojisini yansıtmaktadır. Eser döneminin atmosferini izleyiciye hissettirmektedir. Manastır odasının fresklerle süslü duvarları arasında Sofiya kaliteli kumaştan olduğu belli olan, gümüş renklerdeki elbisesiyle, pencereden gelen soğuk gün ışığı ile aydınlatılmıştır. Yüzündeki kontrastlar vurgulanarak ifade daha sert bir hale getirilmiştir. Fonda ve yerde kullanılan koyu kırmızı tonları psikolojik yapıyı daha da güçlendirmiştir. Normal olmayan bakışları ile ilgiyi çeken Sofiya'nın hemen arkasındaki, masada hizmetkâr rahibe oturmaktadır. (Uzelli, 2002: 104)

“Yapıt, 19. yy. Rus tarihinden bir kesiti izleyiciye aktarmaktadır.” (Sternin, 1985: 90)

Repin, realist üslupla tamamladığı bu eserinde ışık ve gölge oyunlarını son derece incelikle işlemiştir. Figürün yüzündeki gergin ve dehşet verici ifade karakterini yansıtmaktadır. Gösterişli elbisesi ve etrafında bulunan eşyaların kalitesi maddi gücünün kuvvetli olduğu gerçeğini izleyiciye sunmaktadır. Kollarıyla vücuduna sıkıca bağdaş kurarak resmedilen Sofia Alekseyevna, güçlü kişiliğini yansıtmaktadır. Odanın içi pencereden gelen ışıkla birlikte aydınlatılmış ve oda detayları ışık yönünde belirginleştirilmiştir.

Resim 26: İlya Efimoviç Repin, Çariçe Sofiya Alekseyevna, 1879, tuval üzerine yağlıboya, 201,8x145,3 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.abcgallery.com/r/repin/repin22.html>

Öğrenim için gittiği yurtdışından dönen Repin'in, 1870'lerde köy yaşamını dikkatle incelemiştir. Bu deneyiminin en önemli yansımalarından biri de, o dönemde yaptığı çağdaş konular içeren *Askere Uğurlama* (Resim 27) adlı eseridir. (<http://cagandikenelli.blogspot.com/2011/05/rus-izlenimciler-ilya-repin.html>)

Sanatçı bu eserde, 1877-1878 yıllarında ki Osmanlı-Rus Savaşı'ndan etkilendiği anlaşılmaktadır. Repin, savaşın en duygusal, ciddi ve etkileyici anlarından birini konu seçmiştir. Yaşı genç olan asker adayının ailesiyle vedalaşma anlarının betimlendiği sahne, Moskova yakınlarında ki bir köyde geçmiştir. Eserde hissedilen tüm duygular derin ve sade bir ustalıkla betimlenmiştir.

Resim 27: İlya Efimoviç Repin, Askere Uğurlama, 1879, tuval üzerine yağlıboya, 143x225 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://sanatlabasbasa.blogspot.com.tr/2011/02/carlik-rusyasi-ndan-sahneler.html>

1878 yılında sanatçı, İlerici Gezgin Ressamlar Birliği'ne gururla ve büyük ümitlerle üye olmuştur. Repin, 1880 yılından itibaren özellikle renk anlayışının değişime uğradığı yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemdeki resimlerinin ana teması ise halkın gelenek ve görenekleridir. *Köylülerin Kursk Eyaletine Yürüyüşü* (Resim 28) adlı yapıtı bu konudaki en çarpıcı örnektir. (Gorinov ve Gorskiy, 1994: 34'den aktaran: Uzelli, 2002: 104)

1880'li yıllar, Repin'in sanatında mükemmelliğe eriştiği dönemdir. Doğduğu kent olan Çuguev'e giden sanatçı, köylüleri bayramda, Mucize İkonayı dolaştırırken izlemiş ve daha sonra yapacağı resmin konusu bu karşılaşmadan etkilenerek belirlemiştir. Yapıtına belge toplamak için, Kursk eyaletine gitmiş, çok sayıda eskiz yapmıştır. (Uzelli, 2002: 104-105)

Kursk eyaletindeki dinsel bir töreni tasvir ettiği bu eseri, onun başyapıtlarından biri olarak kabul edilmiş ve Rusya'nın sosyal sınıflarını ve aralarındaki gerilimi sergilemiştir. Repin'in yaptığı dini resimler geleneksellikten uzak, yenilikçi bir yapıya sahiptir.

Kompozisyonda ikonayı taşıyan erkeklerin bellerinde tören için hazırlanmış renkli kuşaklar bulunmaktadır. Yaş grupları farklı olan kadınlar korusu şarkılar söylemektedir. Resmin ortasında yer alan papaz gösterişli ve ağır sarı elbisesiyle ilgi çekmektedir. Arkasında zengin olduğu kostümünden anlaşılan bir kadın da elinde güneş ışınlarını parlatan küçük bir ikona taşımaktadır. Kalabalığın içinde koyu yeşil üniformaları ile askerler, papazın yardımcıları olduğu anlaşılan yaşlılar, köylüler, atlı adamlar görülmektedir. Resimde kuvvetli ışık ve gölge oyunları hâkimdir. Sıcak bir günün ortasında geçtiği anlaşılan olay realist olarak izleyiciye sunulmaktadır. Repin, figürlerin ifadelerini ve hareketlerini ince detaylarla çalışmış, inançları için orada toplanan halkı ustaca betimlemiştir. Bu resim Repin'in, Rus halkına yaptığı hizmetin en başlıca örneğidir. (Uzelli, 2002: 105)

Eserde Rusların dini inançları, gelenek ve görenekleri yansıtılmıştır. Yıldızlı bir tapınak içerisinde Kursk azizesinin ikonasını taşıyan dini bir geçit töreni tasvir edilmiştir. Resimde kullanılan figürler kompozisyonun derinliklerinden, tozlu köy yolundan grup halinde gelen halktır. Kalabalık yan taraflardan gruba dâhil olan kişilerle büyümektedir. Repin'in, Kursk eyaletindeki dinsel bir töreni tasvir ettiği bu eseri, onun en önemli yapıtlarından biri olarak kabul edilir ve Rusya'nın sosyal sınıflarını ve aralarındaki gerilimi sergiler. Repin'in yaptığı dini resimler geleneksellikten uzak, daha yenilikçidir.

“Fransa ve İtalya'da kaldığı üç yıllık dönemin ardından 1876 yılında döndükten kısa süre sonra, Repin geçit töreninin ilk versiyonu üstünde çalışmaya başlamıştır.”
(<https://tr.khanacademy.org/humanities/becoming-modern/russia-peredvizhniki/wanderers/a/ilya-repin-krestny-khod-religious-procession-in-kursk-gubernia>)

Resim 28: İlya Efimoviç Repin, Köylülerin Kursk Eyaletine Yürüyüşü, 1880-83, tuval üzerine yağlıboya, 175x280 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://todiscoverrussia.com/3-the-famous-paintings-of-the-russian-artist-ilya-repin/>

İlya Repin'in diğer önemli eserlerinden biri ise *İvan Grozniy ve Oğlu İvan* (Resim 29) adlı yapıtıdır. Bu eser sanatçının, psikolojik olarak yoğunluğu en güçlü olanıdır. Eserde, Grozniy kontrolden çıkmış bir sinirle oğluna vurup ölümcül biçimde yaralamasından hemen sonra oğluna sarılmış, pişmanlık ve dehşet dolu bir ifadeyle betimlenmiştir. Baba ve oğulun yüz ifadeleri birbirlerine tezat bir şekilde anlatılmıştır.

Sanatçının 1880’li yıllarda yaptığı diğer tarih konulu bir resim “İvan Grozny ve Oğlu İvan, 16 Kasım 1581” adını taşımaktadır. Repin 1882’de 4. İvan’ın trajik yaşamını betimlemeye karar vermiştir. Rimski-Korsakov’un bestelediği “Antar” adlı senfonisini bir konserde dinlemiş ve burada işlenen aşk, kudret ve intikam konularını daha güçlü ve etkili bir biçimde tuvaline aktarmak istemiştir. (Gorinov ve Gorskiy, 1994: 565’den aktaran: Uzelli, 2002: 105)

Eserin konusu tarihsel bir olaydan alınmıştır. Çar İvan Grozny’nin oğlu prens İvan her zaman doğruları babasına korkmadan söylemesi ile tanınmıştır. Aleksandrovskiy’de 16 Kasım 1581’de İvan Grozny, bir tartışma sonunda oğlunun başına vurarak yaralamış ve prens İvan’ın üç gün sonra ölümünde neden olmuştur. (Zaiçkin ve Poçkaev, 1992: 317’den aktaran: Uzelli, 2002: 105)

Resimde İvan Grozny’ in, ölümcül darbeyi vurduktan sonra kanlar içinde yere düşen oğlunu büyük pişmanlık duyarak kucaklaması betimlediği görülmektedir. Oğlu karanlık bir ortamda kollarında ölümlük kufasından akan kan lekesi, eseri daha psikolojik ve dramatik bir hale getirmiştir. Repin ’in bu eseri psikolojik bir çalışmadır.

“Repin, Saray’ın sipariş ettiği bu resimle ilgili çalışmalara 1882 yılında başlamış ve on bir eskiz yapmıştır. Yayı 1885 Mart’ında Gezgin Ressamlar Birliği’nin 13. Sergisinde sergilenmiştir.” (Davidov ve Fedotov, 1975: 564)

Resim 29: İlya Efimoviç Repin, İvan Grozny ve Oğlu İvan, 1885, tuval üzerine yağlıboya, 199,5x254 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

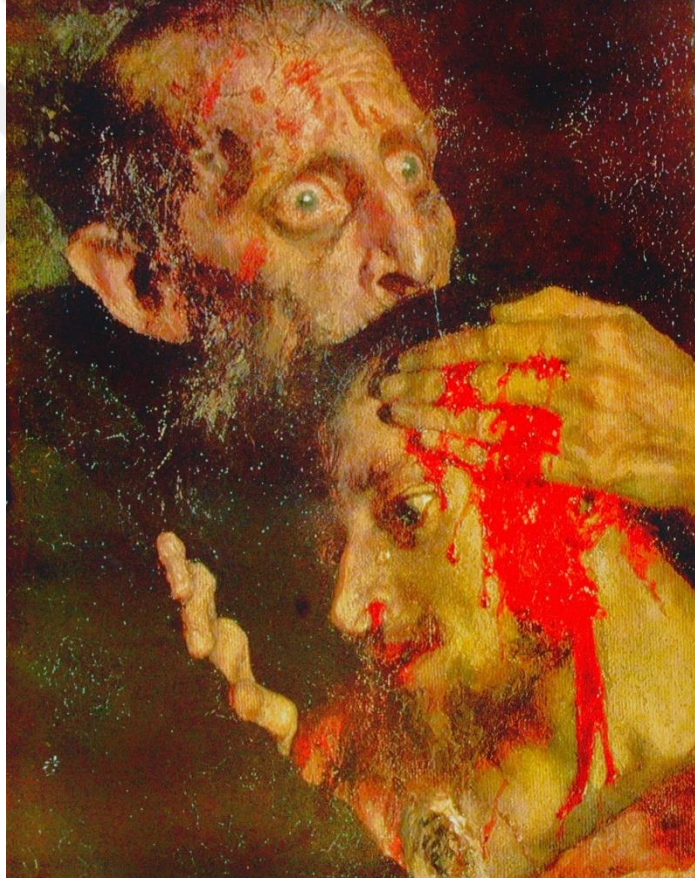
Kaynak: <https://myweb.rollins.edu/aboguslawski/Ruspaint/repivan.html>

Resimde; karanlık bir atmosfer kullanılmıştır. Fonda, yerde görülen elemanlar, renkler dehşet anını yansıtmaktadır. Halının çizgilerindeki motifler, duvardaki desenler korku duygusunu

pekiştirmektedir. Babanın yüzündeki dehşet ve pişmanlık ifadesi, gözlerinde ki çılgınlık belirtisi olan bakışlar, yaptığı korkunç işin üzerinde çöküşü yansıtılmıştır.

Son Moskova Knezi ve ilk Rus Çarı IV. İvan, İvan Vasiliyeviç ya da bilinen adıyla Korkunç İvan. Henüz üç yaşında Moskova Knezliği'nin başına geçer, 1547'de taç giyer. Dehşet ve utanç verici olaylar ile adı anılan İvan, bir yandan gösterişli mimari eserler yaptırırken, diğer yandan sinirlendiği mimarlarının gözlerini kör ettirir. Korkunç İvan, oğlunun hamile eşi Yelena'yı döver, gelini bebeğini kaybeder. Olayın hemen ardından konuşmak isteyen İvan babasının yanına gider, ancak IV. İvan bir öfke krizi sonucu oğlu İvan İvanoviç'in şakağına asasıyla vurur ve kucağında ölür. Resimde, babanın dehşeti, pişmanlığı, ölmekte olan oğlunun gözünde bir damla yaşla sakin ifadesi etkileyicidir. Söylentiye göre Repin, bu resim için mezbahada öldürülen hayvanların gözlerini resmederek çalışmıştır. (<http://www.leblebitozu.com/ilya-repin-resimleri-ve-hayati/>)

Resim 30: İlya Efimoviç Repin, İvan Grozny ve Oğlu İvan (Ayrıntı), 1885, tuval üzerine yağlıboya, 199,5x254 cm, Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/>

Repin'in en seçkin besteci ve müzik adamlarıyla yaptığı araştırmalardan elde ettiği izlenimler portre çalışmalarına doğrudan yansımıştır. Bunlar arasında kompozisyon açısından en önemli ve dinamik olanlarından biri de *Anton Rubinstein'in Portresi* (Resim 31) adlı eseridir. Petersburg konservatuvarı kurucusu olan, müziğin önde gelen en önemli isimlerinden olan, Rubinstein'i

betimleyen Repin, Rubinstein'in kafasının farklı olduğunu ve aslana benzettiğini ileri sürmüştür. Portrede yansıtılan ciddi ifade ve duruş müzik adamını realist bir ifadeyle yansıtmıştır.

Resim 31: İlya Efimoviç Repin, Anton Rubinstein'in Portresi, 1887, tuval üzerine yağlıboya, 110x85 cm, Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/>

Repin “Zaporozj Kazaklarının Türk Sultanına (IV. Mehmet) Mektup Yazarken” resmi için on dört yıl malzeme toplamış, eskizler yapmıştır. 1880 yılında Zaporozjya’ya giderek incelemelerde bulunmuştur. 1880’de Stasov’a yazdığı mektupta resim üzerinde iki buçuk haftadır çalıştığını yapıtta hoş karakterlerin ortaya çıktığını, Gogol’ün 1883 yılında yazdığı Taras Bulba hikâyesindeki karakterlerin gerçek olduklarını söyleyerek bunları yapıtta başarıyla yansıttığını yazmaktadır. (Gogol ve Soçineniya, 1880: 27’den aktaran: Uzelli, 2002: 106)

Repin’in bir diğer önemli çalışması da *Zaporozj Kazaklarının Türk Sultanına (IV. Mehmet) Mektup Yazarken* (Resim 32) adlı eseridir. Yapıt 1891 yılında bitmiştir. Sanatçı ayrıca 1893 yılında

aynı konuyu birkez daha çalışmıştır. Bu resim günümüzde Harkov Devlet Güzel Sanatlar Müzesinde bulunmaktadır.

Resmin en ön planında ve izleyiciye en yakın yerinde, bir fiçinin üzerine yatar-oturur pozisyonda arkası izleyiciye dönük bir figür bulunmaktadır. Söz konusu figür, sol kolunun altında bir kılıç, belindeki kemerde barutluk, matara ve küçük bir gülle ve fiçiya yaslanmış bir tüfek de yer almaktadır. Hemen sol tarafında, üst tarafı çıplak bir biçimde oturan adamın, kucagında bir müzik aleti, belinde bir kılıç ve matara asılı, aynı zamanda da önünde, masanın üzerinde iskambil kağıtları durmaktadır. Sağ tarafta ise, arkası dönük, uzun kürk paltosunu omuzuna almış, ayakta duran bir adam bulunmaktadır. Yine sağ tarafta, masanın etrafında ayakta duranlardan beyaz kürk başlık takmış, kırmızı kaftan türü bir elbise giymiş bir başkası, belinde kılıcıyla yer almakta, kırmızı giysili adamın sağ tarafında bir grup, masanın etrafındakiler gibi neşeli ve taşkın tavırlar göstermektedirler. Başlık taşımayan erkeklerin çoğunun, üstten bir tutam saç bırakılmış tamamen dazlak bir saç şekli olduğu göze çarpmaktadır.

Resim 32: İlya Efimoviç Repin, Zaporoj Kazaklarının Türk Sultanına (IV. Mehmet) Mektup Yazarken, 1880-91, tuval üzerine yağlıboya, 203x358 cm, Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/>

“Repin’in eğitmen ve öğretmen yanı tartışmasız olarak kabul edilir. Sanatçının bu yönü 1893 yılında Akademi’de yapılan reformlerde etkin rol oynamasını sağlamıştır. Akademisyen olmadığı halde Akademideki resim sınıfını yönetmiştir.” (Uzelli, 2002: 107)

“Repin’in sanat hayatında portre ressamlığı da çok önemli bir yere sahiptir. Dönemin birçok ileri gelen sanatçılarının portrelerini yapmıştır. Bunlar arasında en ünlüleri Tolstoy, Tretyakov, besteci Glazunov ve yine besteci Glinka portreleridir.” (Uzelli, 2002: 107)

Eserlerinde ışık ve renk oyunlarını ustaca kullanması Empresyonizmin etkileri olarak görülmüştür. Betimlediği portrelerde ise duyguları realist bir biçimde yansıtmısıyla ön plana çıkmıştır.

“Repin Gezgin Ressamlar Birliği’nin döneminde ideolojik gerçekçiliği zenginleştirmiştir. Yaşama olan bağlılığını eserlerinde kuvvetle ve ince detaylarla vurgulamıştır. Sanatçı 19. yy’ın realist geleneğinde milli formlar içinde bir gelenek yaratmış, bu gelecekteki Rus ressamları da etkilemiştir.” (Uzelli, 2002: 107)

İşte Enginlik (Resim 33) adlı eseri sanatçının farklı yorumlarda açık olduğunun göstergesidir. Fırtınaya tutulmuş olan genç kız ve delikanlının imgelerini gizli bir duygu olarak yorumlayan Repin, büyük zorluklar karşısında bile cesur beklentilerini ve mutlu ümitlerini kaybetmeyen mücadeleci ruha sahip olan Rus gençliğine atıf yapmıştır.

Resim 33: İlya Efimoviç Repin, *İşte Enginlik*, 1903, tuval üzerine yağlıboya, 179x284,5 cm, Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <http://www.myfreewallpapers.net/artistic/pages/ilya-repin-what-a-freedom.shtml>

1900 yılında Repin Finlandiya körfezinde bulunan Kuokkala 'ya yerleşmiş ve anavatanı ile tüm ilişkilerini kesmiştir. Sanatçının ülkesini terk etmesinin en önemli nedeni Rusya’da yeni oluşmakta olan siyasal harekete sıcak bakmamasıdır. 1926 yılında Rus resamlardan oluşan bir heyet sanatçıyı ziyaret etmiş ve onu ülkesine dönmesi için ikna etmeye çalışmışsa da ilerleyen

yaşını ve hastalığını öne sürerek geri dönmemiş, 1930'da yurtdışında ölmüştür. (Voronin ve diğerleri, 1957: 188)

İlya Repin'in eserleri arasında yaptığı portreler özel bir yer tutar. Sanatçı, büyük hayranlık duyduğu Leo Tolstoy başta olmak üzere, yaşadığı dönemde arkadaşlık ettiği çeşitli sanatçı ve aydınların portrelerini yapmıştır. Bu portreler, İlya Repin'in salt resim tekniğindeki ustalığını değil, bir bütün olarak dünyaya ve insana bakış açısını yansıtmaktadır. Onun portrelerini izlerken, sanatçının sonsuz insan sevgisini, çeşitli insan karakterlerini ifade etmeye verdiği önemi ve saygıyı görürüz. Sanatçının bu yaklaşımı yalnızca portre çalışmalarıyla sınırlı değildir. Bu özellik, kalabalık insan gruplarını resmettiği tablolarla da her bir insanın farklı karakterini ifade etmeye verdiği önemde kendini göstermiştir.

3.2.6. Vasiliy İvanoviç Surikov (1848, Krasnoyarsk - 1916, Moskova)

1848 yılında Sibirya'nın Krasnoyarsk kentimnde doğan sanatçının kökeni Kazak'tır. Çocukluğu Sibirya'nın sert iklim şartları altında dindar bir aile ortamında geçmiştir. Sibirya'da gerçekleşen idam ve işkenceler, diğer taraftan arkadaşları arasında oynanan dövüş ve savaş oyunları, gençlik yıllarını çok etkilemiştir. Bu etkilenme gelecek yaşamında tarih konulu eserler yapacak olan sanatçının güçlü, iradeli bir ruh yapısına sahip olmasını sağlamıştır. (Kemenov, 1991: 7-9'dan aktaran: Uzelli, 2002: 94)

“Çocukluk döneminde resim sanatının temel kurallarını öğrenmeye başlayan sanatçı, resim öğretmeni Grebnev'den suluboya resim tekniğini öğrenmiş ve onun yöntemleriyle yetişmiştir. (Uzelli, 2002: 94)

1868 yılının sonlarında Petersburg'a Güzel Sanatlar Akademisi'ne girmek için yola çıkan sanatçı, o tarihlerde tren olmadığından bu uzun yolu kızaklı atlarla kat etmiştir. Bu yolculuk sanatçıya, yolu üzerindeki şehirleri yakından tanıma olanağı yaratmış, özellikle Kazan ve Nijniynovgorod şehirlerinde ki tarihsel yapılardan etkilenmiştir. Sanatçı, Petersburg yolculuğu sırasında Moskova'ya uğrama fırsatını da bulmuş ve bu kentteki Kremlin, Orujeynaya Palata ve özellikle Vasiliy Blajennyi kilisesinin tarihi atmosferinden etkilenmiştir. (Voronin ve diğerleri, 1957: 196)

1868 yılının Şubat sonlarında Petersburg'a varan sanatçı, yeterince eğitilmiş olmadığı için Akademi'ye kabul edilmemiştir. Akademi tarafından, Sanatçılar Birliğine gönderilen Surikov burada resim eğitimini ilerletmiş ve 1869 yılının Ağustos ayında dinleyici olarak derslere katılmış, bir yıl sonra ise öğrenci olarak öğrenime başlamıştır. Akademi'deki çalışmalarının yanı sıra evde de çeşitli figüratif kompozisyonlar yaparak kendini geliştiren sanatçının, arkadaşları arasındaki adı “Kompozitör” olmuştur. (Voronin ve diğerleri, 1957: 197)

“Surikov bazı resimleri birden çok kere resmetmiştir, muhtemelen küçük olanı, tasarladığı daha büyük boy bir resmin prototipi olarak yapmış veya küçük boyutlu olanı o kadar beğenmiştir ki büyük biçimini daha da güzel olacağına karar vermiş olabilir.” (<https://www.baskiloji.com/kanvas-tablo/sanatci/1849/vasily-surikov>)

“1873 yılında, Akademi’yi başarı ile bitiren ve altın madalya ile ödüllendirilen sanatçı bir süre daha çalışmalarına Petersburg’da devam etmiş, 1877 yılında Moskova’ya yerleşmiştir.”(Uzelli, 2002: 95)

Moskova’da *Okçuların İdamı* (Resim 34) adlı önemli eserlerinden birini yapmıştır. Surikov, Rus resim sanatında halkla saray arasında meydana gelen bu tarih içerikli konuyu betimleyen ilk Rus ressamdır.

1698 yılının sonbaharında 1.Petro’nun Avrupa ile olan ilgi ve ilişkilerini istemeyen çevrelerce üretilen dedikodular, halk arasında memnuniyetsizlik yaratmıştır. Bundan yararlanan “Okçular” adlı grup ayaklanmış, isyan bastırılmış, birçok okçu tutuklanarak 1.Petro’nun denetiminde ilki 30 Eylül, ikincisi 11 Kasım 1698’de idamlar gerçekleştirilmiştir. (Zaiçkin ve Poçkaev, 1992: 554-555’den aktaran: Uzelli, 2002: 95)

“Surikov bu konuyu Avusturya konsolosluğu sekreteri Korbom’un güncesinden yararlanarak betimlemiştir. Resimde Moskova’da bulunan Kızıl Meydan, Kremlin Sarayı’nın duvarları ve Vasiliy Blajeniy kilisesi önünde idamların gerçekleştiği durum yansıtılmıştır.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 199)

Sanatçı sadece olayı anlatmakla kalmamış, insanların o an yaşadıkları duyguları, gerginliği, korkuyu, telaşı, üzüntüyü, kını yüzlerinde ayrı ayrı işlemiştir. Kompozisyonu gruplara bölerek kitlesel etkiyi de vermek istemiştir. Sağda 1.Petro’nun kararlı, öfkeli yüz ifadesi, at üzerinde dik ve otoriter duruşu, onu destekleyen çevresindeki kalabalık insan grubu bulunurken, karşısında kilisenin önünde okçuların aile ve yakınları ile vedalaşmaları, kadınların, yaşlıların, çocukların üzüntüleri, idama giden yakınlarından ayrılmak istemeyen topluluğun çöküntüye uğramış duyguları ifade edilmiştir. Kilise ile Kremlin’in duvarları arasında idam sehpaları, soğuk ve korkunç görünmektedir. Eserdeki kostümler dönemi yansıtarak en küçük detayına kadar incelenerek gerçekçi biçimde betimlenmiştir. Sanatçı bu eserinden sonra daha az figürlü resimler yapmaya dönmüştür. (Uzelli, 2002: 95)

Surikov bu eserinde, halkın hayatının zorluğunu çarpıcı bir biçimde yansıtmıştır. Gün ışığını, insanları ve mimari yapıyı ustalıkla biçimlendirmiş, şekilleri idealleştirerek kahramanca bir tavırla figürleri resmetmiştir. Bulutsuz açık hava ve çeşitli motifleriyle oldukça belirgin ve gerçekçidir. Işık ve gölge, figürlerin görünümü ve eğilimi bu eserin beğenilmesini sağlayan en belirgin özelliklerdir. Kompozisyon ağırlığı sağ tarafa hizalanmıştır ve halk bir insan yığını gibi betimlenmiştir. Sol taraftaki at üzerinde gösterişli duruşuyla resmedilen figüre tezat olarak sağ taraftaki figürler üzgün, boynu bükük ve acılarıyla betimlenmiştir.

**Resim 34: Vasiliy Surikov, Okçuların İdamı, 1881, tuval üzerine yağlı boya, 218x376 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <http://kyky.org/opinion/post-dnia-russkii-kak-inostranniyi>

“Berezov’daki Menşikov” adlı eserinde tarihsel belgelerden ve doğmuş olduğu Sibiry’a da dinlediği hikâyelerden etkilenmiş ve bu resmi yapmaya karar vermiştir. Yapıtta Aleksandr Daniloviç Menşikov (1673 – 1729) 1. Petro ve Yekaterina’nın güvendikleri baş danışmanlarındandır. 1. Petro ve Yekaterina’nın ölümünden sonra Menşikov ömür boyu ailesi ile birlikte Sibiry’a Berezov’a sürgüne gönderilmiştir. Yolda eşi ölmüş, iki kızı ve bir oğlu ile zengin bir yaşamdan sonra yoksul bir yaşama mahkûm edilmiştir. (Zaiçkin ve Poçkaev, 1992: 663-670’dan aktaran: Uzelli, 2002: 96)

Surikov’un eser örneklerinden biri olan *Berezov’daki Menşikov* (Resim 35) adlı eserde, olayın geçtiği yer loş ışıklı, ahşap kaplı bir Sibiry evidir. Sanatçı teknik olarak parlak ve kalın boya sürüşü ile katı ve gerçek olanı yansıtmıştır. Küçük pencereden giren günışığının aydınlattığı masanın etrafında toplanmış Menşikov ve üç çocuğundan oluşan toplamda beş figürü düşünceli ve üzgün bir şekilde betimlemiştir. Pencereden içeri giren gün ışığı Menşikov ve üç çocuğunu aydınlatmaktadır. Menşikov perişan, düşünceli bir durumdadır. Çocukları da onun etrafına dizilmiş, durumdan etkilenmiş ifadelerle, kaliteli kumaşlardan yapılmış giysilere bürünmüş olarak yansıtılmıştır. Çocuklarının biri önünde bulunan kitabı okurken diğeri masanın üzerinde bulunan şamdanla oyalanmakta, Menşikov’un kucagında bulunan küçük çocuğu ise babasıyla birlikte derinlere dalmış bir ifadeyle betimlenmiştir. Odanın içindeki havanın soğuk olduğu çocukların ve Menşikov’un duruşundan anlaşılmaktadır. Ustaca işlenen motifler Surikov’un realist resim anlayışını izleyiciye yansıtırken, yer yer kullandığı geniş ve sert fırça darbeleri empresyonizme olan ilgisini aktarmaktadır.

“Surikov, bu çalışmasıyla on birinci Gezgin Ressamlar Birliği Sergisine katılmış, 1883’te Tretyakov Sanat Galerisi tarafından resim satın alınmış ve kazandığı bu parayla yurt dışına gitmiş ve bu sayede Rönesans ustalarının resimlerini inceleme olanağı elde etmiştir.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 202’den aktaran: Uzelli, 2002: 96)

Resim 35: Vasiliy Surikov, Berezov’daki Menşikov, 1883, tuval üzerine yağlı boya, 169x204 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/555772410241717845/?lp=true>

1883’te Almanya üzerinden İtalya’ya giden sanatçı, Almanya’da bulunduğu süre içinde Dresden galerisindeki Paolo Veronese’nin çok figürlü kompozisyonlarını incelemiş ve bu yapıtların etkisi altında kalmıştır. Almanya’dan Roma’ya geçen Surikov, Milano, Floransa, Napoli ve Venedik’e de giderek bu kentlerdeki müzeleri, sanat galerilerini ziyaret etmiştir. Venedik’e gittiği zaman Veronese’nin sanatını yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Sekiz gün süre ile Paris’te de bulunmasına rağmen Fransız sanatçılardan etkilendiği söylenemez. Viyana üzerinden Rusya’ya döndükten sonra sınıf arkadaşına yazdığı mektupta Roma’dan edindiği izlenimleri anlatmıştır. Bu mektupta Surikov kendisini en çok etkileyen iki yapıttan; Michelangelo’nun “Musa” heykeli ve Velazquez’in “Papa İnokentiya” adlı tablosundan söz etmiştir. Bu iki yapıtın etkisi, Surikov’un gelecekteki çalışmalarında kuvvetli bir realizm olarak yansımıştır. Sanatçının yaratıcılığının gelişmesinde etkili olan diğer sanatçılar Tiziano, Veronese, Tintoretto’dur. (Uzelli, 2002: 96)

Boyarınıya Morozova (Resim 36) adlı eserinde Veronese etkileri belirginleşmiştir. Morozova’nın 1671 yılında tutuklandıktan sonra götürülmesini anlatan eserde, havaya kaldırmış

olduğu iki parmağı ile yaptığı haç işareti kırılmamış olan ruhunu ve güçlü kişiliğini temsil etmektedir. İki parmakla yapılan haç işareti kilise reformları çevresinde yasaklanmıştı.

“Resim çok büyük boyutlarda, güçlü bir perspektif derinliği içinde, gümüş renklerde, beyaz kış fonunda, kalabalık görüntüsü oldukça renkli, geleneksel kostümleri en ufak detaylarına kadar büyük bir incelikle betimlenmiştir. “(Uzelli, 2002: 97)

"Boyarina Morozova", eski İnanlıların lideri olmak için sürgüne giden yolda asil bir kadın olan Theodosia Morozova'yı tasvir ediyor. Bu, kilise ve devletin otoriter yönetimine direnen bir tarihsel resimdir. Direnişe elini uzattı ve yetkililere, sosyal adaletsizliğe karşı inançlarına hâlâ sadık kalacağını göstermek için bakıyordu. Peredvijniki zamanında, bu, devrimin nihayet geleceği dönemlerde egemen sınıfa karşı karşıya gelmek için güçlük ve güç zamanlarında zorlamak için bu haksızlıkların gücü ile ilgili olabilecek bir köylü izleyici verecektir. (<http://estrand.bol.ucla.edu/Surikov.html>.)

“Eserin ortasında bulunan, zincirli bir şekilde kızak üzerinde atla çekilen Morozova’ nın siyahlar içindeki figürü ilk dikkati çeken detaydır. Renkli kostümler arasında Morozova, siyah kostümler içindeki bedenini bir külçe gibi bırakmıştır. “(Uzelli, 2002: 97)

Etrafında kendisini destekleyen kalabalık figür topluluğu olmasıyla birlikte, onu destekleyenler ve desteklemeyenler hatta alaycı bakışlarla izleyenlerde vardır. Güçlü kalabalığın içinde Morozova ’ya acıyarak bakanlar, aynı zamanda onunla gurur duyan bakışlarla izleyenlerde bulunmaktadır. Kadınlar büyük bir saygı ile bakarken, Morozova bitkin düşmesine rağmen, yüzündeki azimli ifadeyle sağ eliyle birlikte haç işareti yapmış, halka inancını yitirmediğini belirten ifadeyle bakmaktadır.

**Resim 36: Vasiliy Surikov, Boyarina Morozova, 1887, tuval üzerine yağlı boya, 304x587,5 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: http://www.rusartist.org/vasily-ivanovich-surikov-1848-1916/surikov_morozova/#.WkjJwIVl_cs

“1887 yılında karısının vefatından büyük bir yıkım yiyen sanatçı, bir yıl Sibirya’da hiç kimse ile görüşmemiş ve inzivaya çekilmiştir. Daha sonra, Sibirya’nın muhteşem doğal görüntüsü sanatçıda tekrar sanat aşkını uyandırmıştır. ” (Voronin ve diğerleri, 1957: 206’dan aktaran: Uzelli, 2002: 97)

Karlı Şehrin Zaptı (Resim 37) adlı eserini Sibirya’nın doğal görüntüsünden etkilendiği dönem içinde yapmıştır. Eserin önemli özelliklerinden diğeri ise Surikov ‘un, Rus halkının gündelik hayatını konu aldığı tek eseri olmasıdır. Surikov, bu eserinde halk arasında sıkça oynanan bir oyunu konu almıştır. Kompozisyonda kardan yapılan tepeciklerin üstünden, at ile en yüksek engelin geçilmeye çalışılması sahneleri anlatılmıştır. Atın üzerindeki hırslı genç adam ve coşku içinde yarışmacıları destekleyen halk, büyük bir duygu yoğunluğu içinde eserin başkahramanlarıdır.

Soğuk hava şartları, karla kaplı zeminin üzerinde adeta halı renkliliği ile verilen bu oyun sahneleri ile, kostümlerdeki çeşitli renkler, insanların yüzlerindeki neşeli ifadeler, Surikov tarafından sıcak bir ortama dönüştürülmüştür. Surikov içindeki derin üzüntüyü unutabilmek için, umut ve coşku dolu bu resmi yapmıştır. (Uzelli, 2002: 97)

**Resim 37: Vasiliy Surikov, Karlı Kentin Zaptı, 1891, tuval üzerine yağlı boya, 156x282 cm.
Rus Müzesi, Petersburg**

Kaynak: <https://upclosed.com/people/vasily-surikov/>

‘‘1916'da Moskova'da vefat eden sanatçı, Vagankovskoye Mezarlığı'na gömüldü. ‘‘(Voronin ve diğerleri, 1957: 210)

Eserlerinde tarihsel içerikli konulara ve Rus halkının yaşamına ağırlık veren Surikov, en önemli Rus ressamı arasında tarihe geçmiştir.

3.2.7. İvan İvanoviç Şişkin (1832, Yelabuga - 1898, St. Petersburg)

İvan Şişkin, 1832 yılında Kama nehri kıyısında Yelabuga kasabasında tüccar bir ailede dünyaya gelmiştir. Erken yaşlarından itibaren farklı teknikler, arkeoloji, tarih gibi konulara ilgi duymuş, özellikle yurdunun doğal güzellikleri onu derinden etkilemiş ve eserlerinde bunu çok küçük yaşlarda yansıtmaya başlamıştır. (https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0van_%C5%9Ei%C5%9Fkin)

‘‘Aldığı dersleri yeterli görmediği için Sankt Petersburg yakınlarındaki ve Valaam adasındaki manzaraların ve hayvanların çizim ve resimlerini yapardı. Bu çalışmalarıyla Akademi'den önce gümüş madalya (1858), sonra bir küçük (1859) altın madalya aldı.’’ (https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0van_%C5%9Ei%C5%9Fkin)

1852-1856 yılları arasında Moskova Resim, Heykel ve Mimari Okulunda Ryabuşa ve Mokritskov'dan hazırlık dersleri almıştır. 1856-1860 yılları arasında Petersburg Güzel Sanatlar Akademisi'ne girerek Vorobyov'in öğrencisi olmuştur. Sanatçı Moskova Resim, Heykel ve Mimari Okulunda iken yetenekli bir öğrenci olduğunu ispatlamış, bu yeteneğini Akademi'de üst düzeye çıkartmıştır. Şişkin, 1870 yılında Kramskoy, Perov, Myasoyedov, Savrasov, Ge ve diğer sanatçılarla Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurulmasına önderlik etmiş ve ilk sergide üç eserini

sergilemiştir. Sanatçı bu birliğin sergilerine yaşamının sonuna kadar katılmıştır. 1873'den 1898'e kadar İmparatorluk Sanatlar Akademisi'nde resim profesörü oldu ve dersler verdi. Aynı zamanda Petersburg'daki Sanat Okulu'nun manzara bölümünü yönetti. Şişkin 'in resim tekniği; doğa üzerindeki analitik çalışmalarıyla beslenmiştir. Orman peyzajları ile adından sıkça söz ettirmiştir. Eserlerinde; ormanların, mevsimlerin, vahşi doğanın, hayvanların ve kuşların şiirsel görünümleriyle ün salmıştır. (Uzelli, 2002: 118)

Petersburg ve Çevresi (Resim 38) adlı eserini 1856 yılında yapan Şişkin, Akademi'de öğrendiklerini, peyzajlarına yansıttığı görülmektedir. Kompozisyonun ön planında koyu tonlar hâkimdir, arka planda ise ışık ve parlak renkler, renk perspektifi etkisini artırmaktadır. Eserde, dinlendirici bir görüntüyle birlikte adeta kıpırdamayan ağaç ve yapraklar, hareketsiz figürler, parlak gökyüzü, insan ruhunu dinlendiren bir sessizlik duygusu şiirsel bir anlatımla ifade edilmiştir.

Resim 38: İvan Şişkin, Petersburg Çevresi, 1856, tuval üzerine yağlıboya, 66,5x96 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/40201670422238408/?lp=true>

“Akademi’den altın madalya alarak mezun olan sanatçı yurtdışı bursu kazanmış ve Almanya ile İsviçre’ye gitmiştir. Theodore Rousseau’nun sanat anlayışı, Şişkin ‘in yapıtlarında etkisini göstermiştir.” (Maltseva, 1989: 8-9’den aktaran: Uzelli, 2002: 118)

“Şişkin, Rusya’ya döndükten sonra Kramskoy ‘la yakın arkadaş olmuş, bu arkadaşlık sayesinde verimli bir üretme dönemine girmiştir. “ (Uzelli, 2002: 118)

“Yurtdışından döndükten sonra Avrupa’da yaptığı eskiz çalışmalarını *Düsseldorf Çevresi* (Resim 39) adlı eserinde yansıtmıştır.” (Şuvalova, 1993: 35)

Eserde güneş ışınları, bulutların arasından çıkan ışık süzölmeleri ustaca tasvir edilmiştir. Işığın parlaklığını, parıltı etkilerini betimlemiştir. Yağmur sonrası açılan bulutlar arasından sızan güneş ışınları hareket ve yaşamı anlatmaktadır. Eserin ortasındaki ağaç topluluğu ve önündeki aydınlık alanda iki köylü muhabbet halinde betimlenmiştir. Fondaki koyu yeşil alan, ön planı ve gökyüzünde ki hareketliliği vurgulamak için kullanılmıştır. Bulutlarda mavi, gri ve soğuk renkler kullanılırken, ağaçlar ve düzlüklerde yeşilin tüm tonları ve sıcak renkler kullanılmıştır.

Resim 39: İvan Şişkin, Düsseldorf Çevresi, 1865, tuval üzerine yağlıboya, 106x151 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/artisticxlentz/ivan-shishkin/?lp=true>

Moskova Çevresinde İkinci (Resim 40) adlı eserinde görüntünün etkileyici yansıması ve temiz hava, izleyici tarafından hissedilmektedir. Yeşil, sarı, okra, kırmızı ve mavi renk tonlarının hakim olduğu bu eser gerçekçi üslubunun yanında empresyonist belirtilerde göstermektedir. Sanatçı yapıtlarında bu tür çalışmalara da ağırlık vermiştir ve kompozisyonlarını daha çok doğal motiflerden oluşturmuştur. Doğayı figürlerle bütünleştirip, doğal bir hareket kazandırmıştır. Eserde parlak havanın getirdiği ışık gölge oyunları buğday tarlalarına sıcak renkleriyle yansımıştır. Figürlerde kullandığı kırmızı renkler odak noktası niteliği taşımaktadır. Uzakta küçük bir köyün

içinde kilise dikkat çekmektedir. Otantik giysileriyle dört tane köylü Rus figürü, köye doğru yürürken gösterilmiştir. Doğa genel olarak parlak ve canlı olarak yansıtılmıştır.

Resim 40: İvan Şişkin, Moskova Çevresinde İkinci, 1869, tuval üzerine yağlıboya, 111,2x80,4 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/katieheckey/ivan-shishkin/?lp=true>

“Şişkin’ in yaratıcılığı 1880’lerde zirve noktasına ulaşmıştır. ” (Uzelli, 2002: 119)

Sanatçı eserlerinde ülke doğasının eşsiz imgelerini, uzak ormanların geniş görüntüleriyle sunmuştur. *Fırtınadan Önce*”(Resim 41) adlı eseri de bu tür bir temaya uygundur. Manzaranın motifi, lirik anlatımı ve ışık gölge oyunları daha çok geç romantizm üslubunun kompozisyon ilkelerini hatırlatmaktadır. Gerçekçi resimlerinden biri olan bu eserinde betimlediği fırtına bulutuna bakarken birazdan şimşek çakıp gök gürlemeye başlayacak hissi uyandırmıştır. Her bir ağacı ve bitkiyi tek tek kendi özellikleriyle çizmiştir, sanki doğaya açılan bir pencere izlenimi vermektedir.

**Resim 41: İvan Şişkin, Fırtınadan Önce, 1884, tuval üzerine yağlıboya, 110x150 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <http://bengiozkan.blogspot.com.tr/2011/01/carlik-rusyasndan-sahneler.html>

1880’li yıllar Rusya’da siyasal hareketlerin en yoğun olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemde herhangi bir siyasal olaya katılmayan sanatçı, Rusya’nın doğal güzelliklerini keşfetmiş ve yoğun bir tempo ile çalışmalarını sürdürmüştür. Ancak Şişkin, doğa izlenimlerinde ülkenin karakteristik ağacı olan kayın ağacına hemen hemen hiç yer vermemiş, buna karşılık çam, meşe ağacı ormanları yapıtlarının ana temasını oluşturmuştur. (Şuvalova, 1993: 78-81)

İvan Şişkin, ressamlığının yanında başarılı bir grafik tasarımcısıdır. Rus manzarasının önemli motiflerinin destansı gösteriminin öncüsü olmuştur. Eserleri mükemmel bir renk armonisine sahiptir. Gerçek olduğu sanılan orman manzaraları çok ünlüdür. *Çam Ormanında Sabah* (Resim 42) adlı eserinde bu anlatımlara en güzel örneklerden biridir. Olağanüstü gerçekçi orman görüntüsünü dört adet ayı figürü ile desteklemiştir. Hareket halinde betimlenen figürler, renk armonisinin lirik anlatımına farklı bir hareketle kazandırmıştır. Eserde ışık ve gölge oyunları ön plandadır. Resmin arka tarafına güneş ışınları hakimken ön tarafını koyu pastel renkler ve gölgeler desteklemektedir.

**Resim 42: İvan Şişkin, Çam Ormanında Sabah, 1889, tuval üzerine yağlıboya, 136x213 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shishkin,_Ivan_-_Morning_in_a_Pine_Forest.jpg

Sanatçı, büyük deneyimleri sayesinde orman manzarasının uyum ve görkemini kusursuz bir şekilde betimlemiştir. Şişkin' in olgunluk döneminde yaptığı *Çam Ormanında Güneşli Bir Gün* (Resim 43) adlı eseri, alçakgönüllü doğanın gücü ve güzelliğine bir övgü haline dönüşmüştür. Kullandığı ışık gölge etkileri, esere kusursuz bir derinlik etkisi kazandırmıştır. Yağmur sonrası oluşan ön plandaki küçük gölün içindeki yansımalar ve etrafındaki çalı çırpı detayları romantizm etkilerinin yanında realizm etkileri de göstermektedir.

Resim 43: İvan Şişkin, Çam Ormanında Güneşli Bir Gün, 1895, tuval üzerine yağlıboya, 137x103 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://bengiozkan.blogspot.com.tr/2011/01/carlik-rusyasndan-sahneler.html>

“Şişkin doğa görüntülerini her zaman, orada yaşayan insanlarla birlikte yansıtmıştır. Sade bir dille halkın doğayla olan uyumunu anlatmıştır. Kompozisyonlarının en belirgin özelliği doğanın canlılığını tüm gerçekliğiyle yansıtmak olmuştur.” (Uzelli, 2002:120)

“1898'de, Sankt Petersburg'da, yeni bir tablosu üzerinde çalışmaktayken aniden öldü.” (<https://www.dtunnel.gen.tr/px/index.php?q=2dnr1cSxoJTn45Puzrzg4crX2sal1MPeoNzc3M6mipSrlqej58blxHa6poqsts6cqIacqqve2tM>)

Şişkin'in resim tekniği, doğa üzerindeki analitik çalışmalarıyla destekliydi, orman manzaralarıyla ün kazanan sanatçı, ayrıca olağanüstü bir teknik çizimci ve gravürcü idi. Şişkin, ormanlardaki mevsimlerin, yabani doğanın, hayvanların ve kuşların şiirsel betimlemesi ile ön plana çıkmıştır.

3.2.8. İsaak İliç Levitan (1860, Koversk - 1900, Paris)

1860 yılında Koversk ilinde fakir bir Yahudi ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. 1870 yılının başlarında ailesi ile birlikte Moskova'ya göç eden sanatçı 1873 yılında Moskova Sanat Okulu'na girmiş ve Savrasov' un peyzaj sınıfında resim eğitimine başlamıştır. 1877 yılına kadar Savrasov' un öğrencisi olan Levitan 1882 yılından sonra ise Polenov 'un yönetimindeki peyzaj derslerine katılmıştır. (Petrov, 1992: 19'dan aktaran: Uzelli, 2002:138)

“Okul yıllarından itibaren edebiyat sanatıyla ilgilenmeye başlayan Levitan, yazar Çehov ile arkadaş olmuş, özellikle Puşkin ve Lermontov'un eserlerinden çok etkilenmiş, Çaykovski'nin müziğinden, Polenov ve Savrasov' un resimlerinden etkilenmiştir.” (<https://russiapedia.rt.com/prominent-russians/art/isaac-levitan/>)

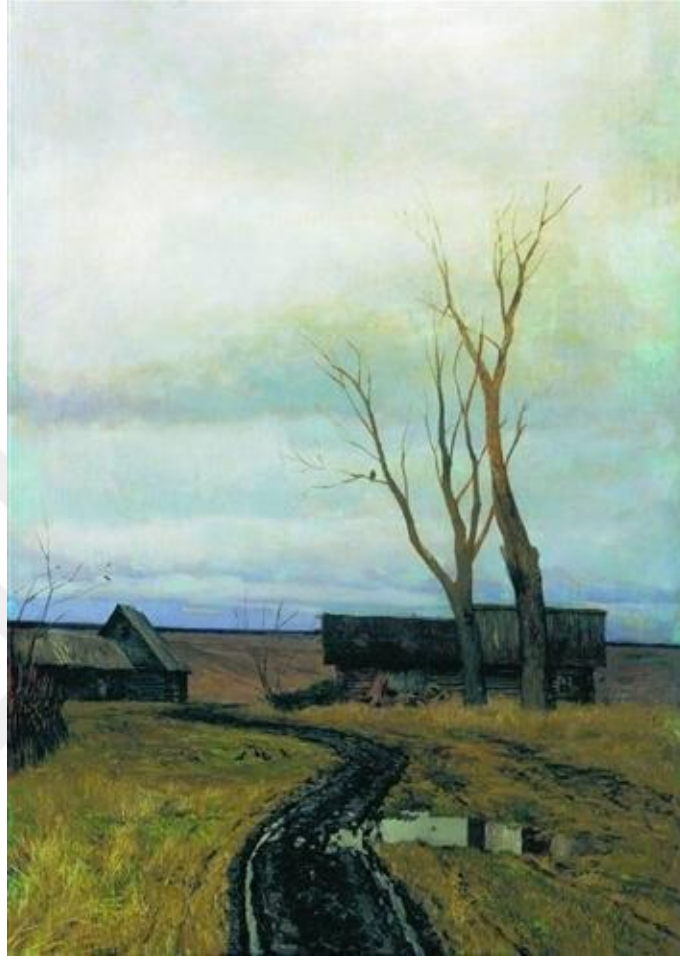
“Levitan'ın yataneklerini fark eden ve ona para yardımı yapmak isteyen ünlü manzara sanatçısı Aleksey Savrasov tarafından çıraklığa alındı. 1877'de beşinci sanat sergisi Moskova'ya geldi ve üniversite binasında sergilendi.” (<https://russiapedia.rt.com/prominent-russians/art/isaac-levitan/>)

Levitan, karamsar ruh durumunu eserlerinde yansıtmıştır. Genellikle karanlık, koyu tonlu peyzajlarında Perov'un anlayışına yakın düşünce ve üslubunun yanı sıra hocası Savrasov' un etkilerini de taşımaktadır. Eserde kullandığı ufuk çizgisi, yükselen gri bulutlar, gökyüzüne uzanan yapraksız ağaçların cılız gövdeleri, çamurlu patika yolun koyu tonlarda keskin görüntüsü sanatçının iç dünyasında yaşadığı karamsarlığı izleyiciye açık bir biçimde yansıtmaktadır. (Uzelli, 2002:138)

“Sanatçının Polenov ve Savrasov' un etkisinde kalarak yaptığı erken dönem resimlerinden biri *Köy Yolunda Sonbahar* (Resim 44) adını taşır.” (Uzelli, 2002: 138)

Sanatçının bu eserinde renk armonileri tam anlamıyla hüküm sürmektedir. Geniş gökyüzü altında uzayıp giden uçsuz bucaksız yol, ormanlara ve doğaya olan sevgisini açıkça göstermektedir. Sanatçının kapalı iç dünyası, dikkatle bakıldığında renk uyumunun zenginliğini gri tonlarla azaltmasından anlaşılmaktadır. Eski yolun taşları arasında biten otların betimlemeleri, izleyiciye eski zamanları hissettirmektedir. Kompozisyonda her detay açıkça görülmektedir. Yol kenarındaki ot saplarını bile seçmek olasıdır. Ağaçların yapraksız dalları, evlerin koyu tonları yine Levitan'ın huzursuz iç dünyasını yansıtmaktadır.

Resim 44: İsaak İliç Levitan, Köy Yolunda Sonbahar, 1877, Tuval Üzerine Yağlıboya, 65x43 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/elianargrp/isaac-levitan/?lp=true>

“1885 yılında Vasnetsov ve Polenov ’un eskizlerinden yararlanarak Mamontov’ un özel tiyatrosuna dekor yapan sanatçı, bu dekordan elde ettiği gelir ile Kırım’a gitmiştir.” (Petrov, 1992: 47-49)

Levitan, bu ziyareti dönüşünde *Kırım’da Deniz Kıyısı* (Resim 45) adlı eserini yapmıştır. Kırım kıyıları birçok sanatçının dikkatini çekmiş ve yorumlanmıştır. Levitan, bu sıcak tonlarda ve renkli kıyıları sakin ve parlak bir anda yansıtmıştır. Sanatçı, peyzajlarında çok az obje kullanarak temel olan temayı güçlendirmektedir. (Uzelli, 2002: 139)

Bu resimde de açık ve sıcak tonlardaki gökyüzü, açık maviden koyu tonlara giden bir deniz sonunda ulaştığı kıyıda çakılların ve kayaların meydana getirdiği bir kompozisyon içinde anlatılmıştır. Kayaların realist bir üslupla betimlenmesi, sanatçının realizme olan ilgisini yansıtmaktadır.

Resim 45: İsaak İliç Levitan, Kırım'da Deniz Kıyısı, 1886, Tuval Üzerine Kâğıt Yağlıboya, 41,3x65 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <http://stene.ru/images/bereg-morya-kry-m/>

“1887 yılından 1890 yılına kadar Volga Nehri çevresine araştırma ziyaretleri düzenleyen Levitan, bu ziyaretler sonucunda yaratıcı hayal gücünü oldukça pekiştirmiştir, sanatına yeni bir heyecan ve tarz kazandırmıştır. ” (Uzelli, 2002: 139)

Kıyıda (Resim 46) adlı eseri bu döneme ait önemli çalışmalarından biridir. Levitan diğer eserlerinin aksine, bu eserinde realist anlayıştan uzak empresyonist izler taşımaktadır. Sarı, okra ve mavi tonlarının hakim olduğu bu eserde Volga Nehri kıyısındaki küçük kayıklar betimlenmiştir. Işık ve gölge oyunlarının hakim olduğu eserde kalın fırça darbeleri kullanılmıştır. Kullanılan ışığa bakıldığında öğle saatlerini yansıttığı görülmektedir. Özgür fırça vuruşları, anlık algılarını tuvale aktarması sonucu çıkan görünümü ve anıdalık duygusu esere etkileyicilik kazandırmıştır.

Resim 46: İsaak İliç Levitan, Kıyıda, 1890, Karton Üzerine Yağlıboya, 11x15,8 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://www.accpublishinggroup.com/uk/store/pv/9781851496457/isaak-levitan/averil-king/>

“1890-1894-1898 yıllarında Levitan ülkesinden ayrıлып yurtdışına gezilere gitmiştir. Fransa ve İtalya’yı kapsayan bu geziler sırasında Batı Avrupa peyzaj ustalarının eserlerini yakından tanıma imkânı da bulmuştur.” (Auroro, 1992: 8’den aktaran: Uzelli, 2002: 139)

İtalya’da İlkbahar (Resim 47) adını taşıyan eseri sanatçının bu incelemelerin etkisi altında kalarak yaptığı çalışmalardan birisidir.

“Fransa’da Barbizon Okulu sanatçılarının çalışmalarını inceledikten sonra, İtalya’ya gitmiş Alp dağlarının eteklerindeki meyve ağaçları, kırlar ve eşsiz güzellikte ki ormanlardan esinlenerek yaptığı bu doğa güzelliklerini eserlerine yansıtmıştır.” (Uzelli, 2002: 139)

Doğanın duruluğu, renkliliği, aydınlık bir ışık içinde verilen dağ görüntüleri, daha önceleri içe kapanık, koyu renklerle iç dünyasını yansıtan Levitan’ın, yeni bir tarz bulmasına neden olmuştur. Bu süre içinde empresyonizmin etkilerinin baskın olduğu resimler yapmıştır.

“1884 yılından beri sergilerine katıldığı Gezgin Ressamlar Birliğine 1891 yılında aktif olarak katılmıştır.” (Auroro, 1992: 11’den aktaran: Uzelli, 2002: 139)

**Resim 47: İsaak İliç Levitan, İtalya’da İlkbahar, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 42,8x60 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://fineartamerica.com/featured/spring-in-italy-isaak-ilyich-levitan.html>

1890’lı yıllarda Rusya’da yenilikçi hareketlerden etkilenen Levitan, bu yeni bakış açısını *Nilüferler* (Resim 48) adlı eserinde yorumlamıştır. Pastel ve koyu tonlarda, bir su yüzeyi üstünde derinleşen gölgeleri ile nilüferleri içinden geldiğince betimlemiştir. Suyun yüzeyine ve nilüferlere verdiği renk tonları ve ışık gölge oyunları realist bir üslupla izleyiciye sunulmuştur. Gölgelere düşen renklerde morumsu mavi tonlar hakimdir. Yapraklardaki yeşil renge zıtlık yapması için alt planda küçük kırmızılıklar kullanılmıştır. Yapraklar realist bir biçimde işlenirken kompozisyonun ön taraflarındaki çalı ve küçük çiçek formları empresyonist izler taşımaktadır. Suyun üzerindeki ışık yansımaları ve renk tonları da ön plana çıkmaktadır.

Resim 48: İsaak İliç Levitan, Nilüferler, 1895, Tuval Üzerine Yağlıboya, 35x128 cm.
Kustodiyev Resim Galerisi, Astrahan

Kaynak: <http://www.canvastar.com/isaac-levitan-niluferler>

Yaşamının son yıllarına kadar Gezgin Ressamlar Birliğine üye olan sanatçı büyük boyutlu tablolar çalışmıştır. Bu tip tablolarının tipik örneklerinden biri Rusya'nın güzelliklerini anlatmaya çalıştığı "Göl" adlı yapıtıdır. Sanatçının önemli çalışmalarından biridir. Puşkin'in şiirlerinden esinlenerek bu yapıtını resmetmiştir. (Petrov, 1992: 107'den aktaran: Uzelli 2002:139)

Levitan'ın *Göl* (Resim 49) adlı eseri ustaca yorumladığı çalışmalarındandır. Resimde açık renkte gökyüzünde, üzerine küçük bulut topluluklarının gölgeleri düşen parlak görünümlü koyu mavi göl anlatılmaktadır.

"Evler ve kilise uzakta köy görüntüsüyle birlikte verilmiştir. Levitan çevredeki ağaçların göle düşen yansımalarını, arkaya doğru derinleşen renk ve çizgi perspektifini empresyonist özellikte betimlemiştir." (Uzelli, 2002: 140)

Sanatçının bu eserindeki doğayı yansıtmaya çabaları, ışık, renk, hava kavramlarının ön plana çıkmasıyla birlikte gözün duyarlılığına dayanan, izlenimlerle oluşan anlatımcı bir ifade ön plana çıkmıştır. Formları göz ardı ederek, görünenleri, sadece onlardan aldığı duyuları aracılığıyla betimlemeyi tercih etmiştir. Işığı kendi başına bir konu olarak alıp, doğadaki her şeyi ışık görüntüsü olarak göstermiştir.

Resim 49: İsaak İliç Levitan, Göl, 1899, Tuval Üzerine Yağlıboya, 149x208 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-l/levitan-isaac/isaac-levitan-rus-golu-1992/>

“Tüm sanat yaşamı boyunca Polenov ve Savrasov’ un altında kalan Levitan bu etkiyi Moskova Resim Heykel ve Mimari Okulunda (1898-1900) verdiği derslerde de sürdürmüştür.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 258-260)

“1900 yılında en verimli döneminde vefat eden sanatçı, çağdaş Batı Avrupa Empresyonistlerinden çok etkilenmiştir. Levitan’ın bazı çalışmalarında gerçekçi üslup, bazı çalışmalarında ise empresyonizmin yansımaları görülmektedir.” (Uzelli, 2002: 140)

Levitan peyzaj çalışmalarıyla ün kazanmıştır. Rus doğasının şairi diye anılan sanatçı, kırsal veya ormanlardaki şiirsel görüntülere çok önem vermiştir. Büyük ölçüde insan figürü varlığından yoksun olan doğal peyzaj görünüşleri onun çalışmalarının karakteristik özelliklerini ön plana çıkarmıştır.

3.2.9. Vasili Vasilyeviç Vereşagin (1842, Çerepovt - 1904, Rusya)

“1842’de Çerepovt kentinde soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Vereşagin’in ailesi çocuklarının yeteneğini göz önünde bulundurmadan onun soylu bir kişi olarak yetişmesi amacıyla Askeri denizcilik okuluna göndermiştir.” (Lebedev ve A. Solodovnikov, 1987: 8-9)

Vereşagin, ailesinin onayı olmamasına rağmen yeteneği ve sanata karşı olan büyük ilgisi sonucunda ressam olmaya karar vermiştir. Denizcilik okulunda okuduğu zamanlarda, resim kurslarına katılmış, bu okuldaki eğitimi sona erince, 1860-1863 yılları içinde Akademi’de Markov ve daha sonra Beydeman’dan dersler almıştır. (Lebedev ve A. Solodovnikov, 1987: 10)

Sanatçının en çok ilgisini çeken konu, etrafında ki yaşam tarzları olmuş, bu sebeple çalışmalarını açık havada yapmayı tercih etmiştir. Akademi’nin eski sisteme dayalı eğitimi, Vereşagin’i doyum noktasına ulaştıramamıştır. Amacı yaşadığı dönemdeki önemli olayları geniş bir yelpaze ve gerçeklik içinde resmetmektir.

Vereşagin 1867-1869 yılları içinde Türkmenistan’da General Kaufman’ın komutası altındaki askeri operasyonlarda görev almış, bu dönemlerde askeri temalıordudaki yaşamla ilgili eserler üretmiştir. Sanatçının Türkmenistan’da bulunduğu süre içinde yaptığı çalışmalarından olan *Türkmenistan Serisi* adlı eserini Münih’te bitirmiştir. (Uzelli, 2002: 92)

Sıra dışı bir kişiliğe sahip olan Vereşagin, “dünyayı tüm görünüşleri ile tanımak zorunda olduğunu düşünür ve üçüncü şahısların deneyimleri yerine kişinin kendisinin görüp, dokunup, öğrenmek zorunda olduğunu ileri sürer. Vereşagin bu düşünceleri doğrultusunda 1877-1878 Osmanlı – Rus savaşının başladığına dair ilk haberi aldığı anda doğrudan orduya katılır. Amacı olayları olduğu yerde, en gerçek haliyle gözlemleyip tuvaline yansıtmaktır (Uzelli 2018:219 Munimova, 2016: 87-94). Nitekim Vereşagin bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle açıklar:

“Bu büyük savaşı görmek ve bu büyük olayın tuval üzerinde daha sonra geleneksel olarak betimlenmesi yerine, gerçekte nasıl ise öyle, tüm gerçekliğiyle betimlenmesini istedim. Üzerime aldığım bu görevi yerine getirirken, topluma savaşın bir tasvirini vermek değil, çarpışmalara uzaktan bakan gözlerin gördüğünü değil, tüm saldırıların, yenilgilerin, zaferlerin, açlık, soğuk, hastalık ve acıların gerçek, olduğu gibi yansımaları, savaşın doğrudan deneyimlenmesini istedim. Kendi kanımı akıtmaktan korkmamak gerekir, başka türlü bu tablolar olmayacaktır” (Uzelli 2018:219 Akt. Sadoven, 1955: 114).

Bu resim serisi arasında en önemlisi *Öldüren Yara* (Resim 50) adlı çalışmasıdır. Vereşagin, bu çalışmasında ölümün korkunç yüzünün insana yaklaşma anını gerçekçi bir üslupla anlatmıştır. Askerin, kendisine yaklaşan ölüm korkusu içinde, eliyle yarasına bastırarak bilinçsiz ve çaresizlik içinde koşarak savaş alanından uzaklaşmakta olduğu anı betimlemiştir. Güneşli bir günün, toz, dumanla, kan ve terle yoğrulmuş savaş alanının gerçekliğini tüm incelikleriyle yansıtan Vereşagin’in, en çok beğeni gördüğü başarılı çalışmalarından biridir. Bu eserde savaşın dramatik yönü ele alınmıştır. Askerin yüzündeki acı ve hüznün ifadesi başarı ile tuvale aktarılmıştır.

Bu savaşa doğrudan tanıklık eden Vereşçagin savaşa daha çok insani yönüyle eğilerek, savaşın askerler üzerindeki etkilerini tuvaline yansıtır. Vereşçagin, savaşın her şeyden önce acı, zorluk ve yoksunluk olduğunu savunur. Bu yüzden çalışmaları sadece zaferleri değil, savaşın katı gerçekliğini gözler önüne serer. (Uzelli 2018:227)

Resim 50: Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Öldüren Yara, 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 73x56,3 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

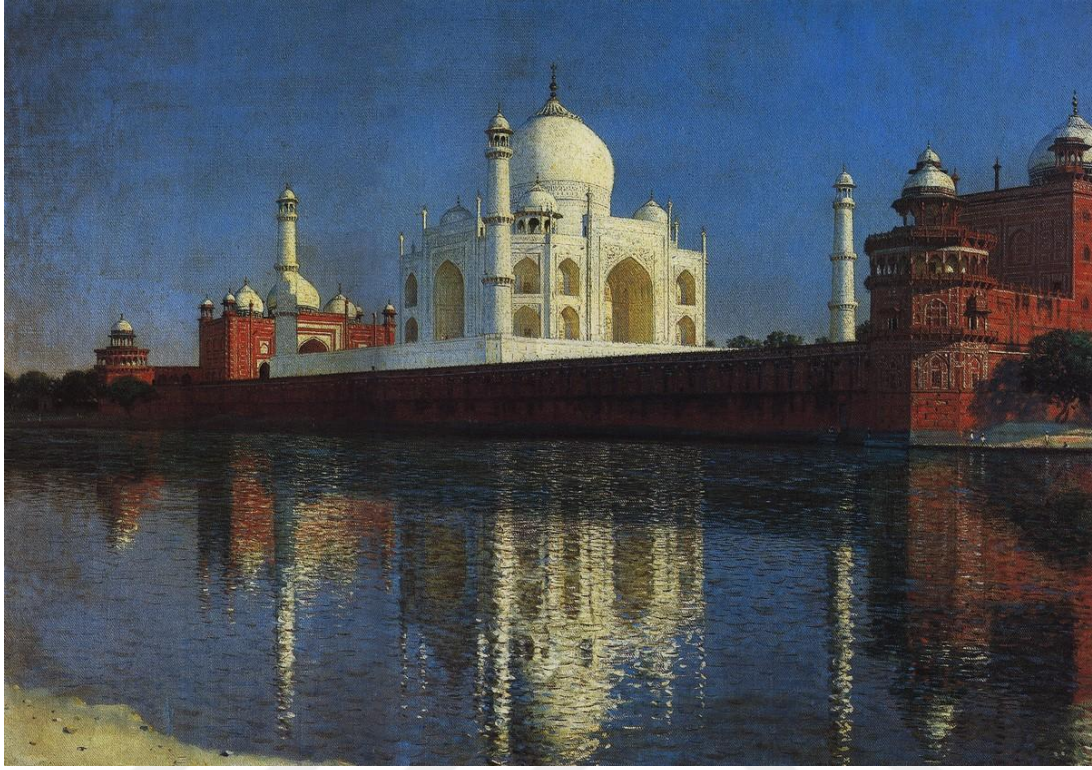

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/OsipovAndrei/painting-vasily-vereshchagin/?lp=true>

Ressam, 1874-1876 yıllarında Hindistan'da bulunmuş, günlük yaşamı gün ışığının parlak renkleri altında tuvaline aktarmıştır. Bu temalı çalışmalarının en önemli örneği *Agra' da ki Taç Mahal' dir* (Resim 51). Resimde Hindistan'ın ünlü anıt mezarını bütün gösteriş ve görkemiyle yansıtmıştır. (Voronin ve diğerleri, 1957: 129'dan aktaran: Uzelli, 2002: 92)

Anıt mezarın suyun üzerine düşen gölgelerini ve renklerini, suyun üzerindeki titreşimini Empresyonist üslupta betimlemiştir. Açık hava perspektifi ile resmedilen bu eserde dinginlik yansıtılmıştır. Eserdeki açık koyu kontrastlığına paralel olarak gölgelerin mekân üzerindeki derinlik etkileride dikkati çekmektedir. Gerçeği olduğu gibi yansıtmayı seven Vereşçagin, Taç Mahal'i gerçeğine uygun bir şekilde resmetmiştir. Suyu hareket kazandırdığı renk tonlarının çeşitliliğiyle adeta canlıymış gibi algılanan bu eseriyle ön plana çıkmıştır.

Resim 51: Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Agra'daki Taç Mahal, 1874-1876, Tuval Üzerine Yağlıboya, 50x55 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://musings-on-art.org/vereshchagin-vasily-vereshchagin>

Vereşagin daha ileriki zamanlarda yaptığı resimlerine ‘‘Balkan Serisi’’ adını vermiştir. Bulgaristan’ın bağımsızlık savaşına, sanatçıda gözlemci olarak katılmış, resimlerinde, Balkanlar’daki Rus askerini kahraman kurtarıcılar olarak betimlemiş; bu çalışmalarını ile savaş ressamı unvanını kazanmıştır. (Uzelli, 2002: 92)

Bu resim serisinin en önemli eseri *General Skobelev Şipka-Şeynova’da*’dır (Resim 52).

General Skobelev sayesinde kazanılan zaferden Skobelev’in gururla zafer meydanına çıkışını ve askerleri selamlayışını betimler. Tablonun ön yüzünde dikkat çeken ise yerde yatan ölü askerlerdir. Kurban vermeden kazanılamayacak savaş düşüncesinden yola çıkan Vereşagin, böylece zaferin ne kadar ağır bedellerle elde edildiğini betimler. (Uzelli 2018:226)

‘‘Sanatçı, bu çalışmasında Şipka-Şeynova’da Rus ordusunun, Osmanlılara karşı galip olduğu savaşın sonunu yansıtmıştır.’’ Olay gerçekçi bir anlayışla betimlenmiştir. Ön planda hendeğin içinde üst üste yığılmış Osmanlı askerlerinin cansız bedenleri, yanında onları çevreleyen Rus askerlerinin donmuş cesetleri de onlarla birlikte betimlenmiştir. Fonda kullandığı beyaz tepeler, gri tonlarda gökyüzü kompozisyonun önde toplanmasını sağlamıştır. (Uzelli, 2002: 93)

Resim 52: Vasiliy Vasilyeviç Vereşçagin, General Skobelev Şipka Şeynovo’da, 1883-1888, Tuval Üzerine Yağlıboya, 188x405 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:1878_Vereshchagin_Schlachtfeld_am_Schipkapass_anagoria.JPG

“1883-1885 yıllarında sanatçı her zaman ilgisini çeken Yakınoğu’ya gitmiş, Suriye ve Filistin’de halkın yaşamını yakından incelemiştir.” (Lebedev ve Solodovnikov, 1987: 67’den aktaran: Uzelli, 2002: 93)

“Yakınoğu’dan Rusya’ya dönüşünde “1812 Napolyon Rusya’da” adlı bir resim serisi yapan Vereşçagin ‘in bu resim serisinin en büyük bölümü Moskova Tarih Müzesi’nde, diğer kısmı ise Yerevan Sanat Müzesi’nde bulunmaktadır. “(Uzelli, 2002: 93)

Sanatçının, *Savaşın Tanrılaştırılması* (Resim 53) adlı eseri, o dönemdeki savaş karşıtı ve insancıl akımlar tarafından büyük ilgi görmüştür. Yoğun resim dili ve kullandığı çığ renkler olağanüstü gerçekçi anlatımıyla şiirsel bir niteliğe sahip olmuştur. Kullandığı renk tonları oldukça canlı olmasıyla dikkat çeken bu eserde, savaşta hayatını kaybeden insanların kafataslarından oluşan piramit betimlenmiştir. Kuru, yanmış bir bozkırda insan kafataslarından oluşan piramitin üzerine konan karga figürleride beslenmek için orada bulunmaktadır. Eserlerinin çoğu savaşları ve savaş sonralarını anlatan Vereşçagin’in bu resimde oldukça psikolojik temellidir.

Vereşçagin tablo çevresine şu sözleri mühürlemişti; “Geçmiş, şimdiki ve gelecekteki tüm büyük fatihlere adanmaktadır.” Başlangıçta ressam tabloya “Timur’un Tanrılaştırılması” ismini vermişti. Bu fikir ardında kafatası piramitlerine bırakan Timur ile bağlantılıydı. (<https://islidedocs.net/document/hatice-kerimov-ressam-vasiliy-vasilyevic-verecagin-in-tuerkistan-daki-firca-izleri-3-tuerk-duenyasi-tarih-kultuer-dergisi-sayi-379-temmuz-2018>)

Resim 53: Vasiliy Vasilyeviç Vereşagin, Savaşın Tanrılaştırılması, 1871, Tuval Üzerine Yağlıboya, 197x127 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://lependu.blogspot.com/2005/11/rousskoi-isskoustvo.html>

Sanatçının tüm savaş resimlerinde kahramanlık duyguları ve savaşın yarattığı bunalım gerçekçi bir üslupla anlatılmıştır. Vereşagin 'in başlıca amaçlarından biride eserlerini geniş kitlelere tanıtmaktır. Demokratik anlayıştan yana olması sanatçıyı Gezgin Ressamlar Birliği'ne yönlendirmiş, bu birliğin sergilerine katılmış ve tüm fikirlerini desteklemiştir. (Uzelli, 2002: 93-94)

“Vereşagin Rus- Japon savaşında asker ressam olarak görevdeyken “Petropavlovsk” zırhlısının Japonlar tarafından bombalanması sonucunda 1904 yılında ölmüştür.” (Lebedev ve Solodovnikov, 1987: 81)

Vereşagin'in savaş ressamlığının yanında, yerli halkın sosyal hayatı, kültür düzeyi ve ekonomik durumu gibi birçok tema eserlerine yansımıştır. Gerçek bir realist olarak bu durumları eserlerine yansıtan sanatçı başta çok eleştirilere maruz kalsada sonradan değeri anlaşılmıştır. Günümüzde Rusya'nın en önemli savaş ressamı arasında yer almaktadır.

3.2.10. Valentin Aleksandroviç Serov (1865, St. Petersburg - 1911, Moskova)

1865 yılında doğan Serov sanatçı bir ailenin çocuğudur. Babası, Rus müzik tarihinde yeri olan bir bestecidir. Annesinin de piyanist olması, çocukluk çağlarından itibaren sanat çevresi içinde büyümesini sağlamıştır. Henüz dokuz yaşındayken Repin 'den resim dersleri alan sanatçı, Ermitaj Müzesindeki Rembrant'ın kopyalarını yapmıştır. Ayrıca Serov, Repin'in çalışmalarını izlemiş özellikle sanatçının “Kursk Eyaletine Köylülerin Yürüyüşü” adlı çalışmasının yapımı sırasında sanatçının yanında bulunmuş, adı geçen tablodaki sakat çocuk resminin kopyasını yapmıştır. (Voronin ve diğerleri, 1957: 353'den aktaran: Uzelli, 2002: 125)

“Serov ’un sanat anlayışının gelişmesinde, öğretmeni Repin ile birlikte Ukrayna’ya yaptığı gezinin de büyük önemi vardır. Genç ressam bu gezi boyunca Rus halkının gündelik yaşamını yakından izleme fırsatı bulmuştur. “(Uzelli, 2002: 125)

“Sanatçı, 1880 yılında Petersburg Güzel Sanatlar Akademisini kazanmış, Repin ve Çistyakov’un öğrencisi olmuştur.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 354)

Bu konudaki en iyi örnek *Kız ve Şeftaliler, V.S Mamontova’nın Portresi* (Resim 54) adlı eseridir. Bu resimde sanatçıya poz veren Mamontova’dır. Mekân ve figür samimi, rahat bir vermektedir. Modelin açık pembe blüzü ve onu yakasından saran kurdela dikkat çekmektedir. Elleri şeftali tutarken, masanın üzerindeki rahat duruşuyla betimlenmiştir. Masanın üzerinde bulunan şeftaliler kalın fırça darbeleri ve sıcak renklerle yansıtılmıştır. Arka planda pencereden gelen ışık kompozisyona yoğun bir canlılık katmaktadır. Masanın üzerindeki şeftalilerin ön plana çıktığını gördüğümüz bu eserde, figürün bakışlarındaki doğallıkta dikkati çekmektedir. Beyaz, kahverengi ve sıcak tonların hakim olduğu bu eser Serov’un en önemli eserlerinden biridir.

Resim 54: Valentin Serov, Kız ve Şeftaliler, V.S Mamontova’nın Portresi 1887, Tuval Üzerine Yağlıboya, 91x85 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://www.flickr.com/photos/32357038@N08/3616082660>

“Eğitim aldığı Çistyakov’un peyzaj anlayışı ve yine hocası olan Repin ile birlikte Ukrayna’ya yaptıkları gezi, açık havada yaptığı çalışmalar, peyzaj anlayışının ileri boyutlara taşınmasına neden olmuştur.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 358)

Sanatçı, 1888 yılında peyzajla ilgilenmeye başlamış ve “*Domankova’da Küçük Gölcük*” (Resim 55) adlı resmi betimlemiştir. Küçük bir gölü konu alan peyzaj doğal renkleri ve ustaca bir anlatımla çalışılmıştır. Gün ışığı yansıyarak gelen ince çizgilerle, ağaçların arasından dağılarak suda gölge yansımaları bırakmaktadır. Işıklı ağaç gövdeleri, dal ve yaprakları ile atmosferin tüm detayları bir bütünlük içinde tuvale aktarılmış ve izleyiciyi içine çekmeyi başarmıştır.

Resim 55: Valentin Serov, Domankovo’da Küçük Gölcük, 1888, Tuval Üzerine Yağlıboya, 70,5x89,2 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <http://faculty.washington.edu/jdwest/russ120/landscape/stagpond.htm>

Portre çalışmalarında modelin psikolojik durumunu izleyiciye aktarmıştır. Derinlemesine bakış ifadeleriyle, her kişinin farklı karakteristik özelliklerinin ustaca yansıtılması portrelerinin en önemli özelliğidir. Bu tür çalışmalarına verilebilecek örnekler arasında *Ressam İlya Repin’in Portresi* (Resim 56) bulunmaktadır. Eserde ifade ve portre özellikleri realist bir biçimde yorumlanırken, fon geniş fırça darbeleriyle betimlenmiştir. Fondaki geniş ve özgür darbeler portreyi daha ön plana atmıştır.

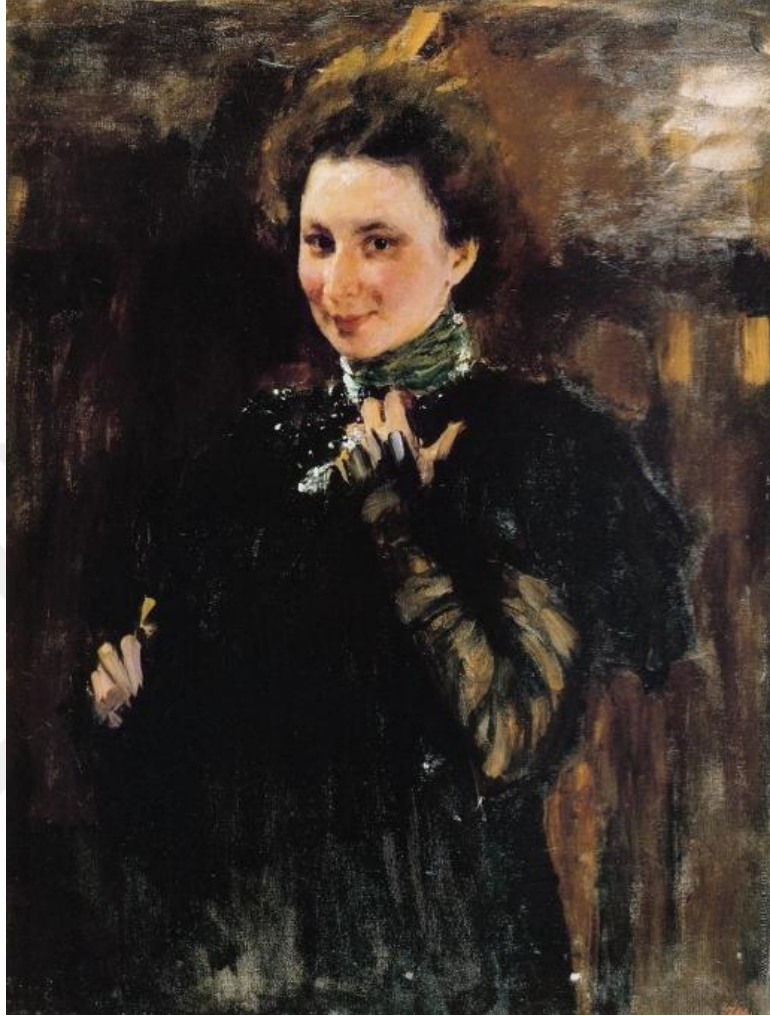
Resim 56: Valentin Serov, Ressam İlya Repin'in Portresi, 1892, Tuval Üzerine Yağlıboya, 66,4x53,3 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak:https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_the_Artist_Ilya_Repin.jpg

Portre çalışmalarıyla ünlü Serov'un *Mara Olive'nin Portresi* (Resim 57) adlı eserinde, Mara Olive'nin portresini zarif bir giysi içinde ayakta betimlemiştir. Modeli tüm zarafetiyle izleyiciye baktığı anda resmetmiştir. Fonda ve eserin genelinde koyu kahverengi tonları ve okra renklerini kullanan sanatçı, kontrast olarak açık tonları modelin yüzünde toplayıp, ilgiyi portreye çekmiştir.

Resim 57: Valentin Serov, Mara Olive'nin Portresi, 1895, Tuval Üzerine Yağlıboya, 88x68,5cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: http://artpoisk.info/artist/serov_valentin_aleksandrovich_1865/portret_m_k_oliv_002/

Resim 58: Valentin Serov, Yazar Maksim Gorki'nin Portresi, 1905, Tuval Üzerine Yağlıboya, 126x912 cm. Gorki Müze Ev, Moskova445

Kaynak: http://www.rusartist.org/valentin-alexandrovich-serov-1865-1911/serov_groky/#.WkjgLVVl_cs

Detayları görünürde yalın bir anlatımla olmakla birlikte Serov' un peyzajları, günlük yaşam sahneleri ve hayvan figürlerinin kaynaşarak kompozisyona taşınmasıdır. Bu kaynaşma ressamın ince detaylı ve vurgulanmış kırsal Rusya temalarını betimlemesini sağlamıştır. İşlenmemiş bir tarla, düşüncelere dalmış, yorgun köylü bir kadın sonbahar mevsimi olduğu ağaçlardan belli olan bir yolda içe dönük bir şekilde at arabası üzerinde betimlenmiş olan *At Arabasında Köylü Kadın* (Resim 59) adlı eseri bu tarz çalışmalarına örnektir.

Resim 59: Valentin Serov, At Arabasında Köylü Kadın, 1899, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48x70 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peasant_Woman_in_a_Cart.jpg

1890'lı yıllar aynı zamanda sanatçının düşünce yapısında önemli değişikliklerin olduğu bir dönemdir. Rusya'nın çeşitli köylerine yaptığı gezilerde, halkın ağır yaşam koşulları altında mücadele vermesi Serov' u çok etkilemiş, bu nedenle yanlısı olan Gezgin Ressamlar Birliğine katılmıştır. (Uzelli, 2002: 126)

Serov'un en önemli çalışmalarından olan *Güneşin Kapladığı Kız, Maria Simonovich* (Resim 60), modelin ve doğanın doğallığına dikkat çekmektedir. Kompozisyonda bir ağaca yaslanmış genç bir kadın betimlenmiştir. Rahat bir duruşla poz vermiş, kolları kucağında katlanmış olarak yansıtılan figürün, arkadan toplanmış koyu renkli saçları görülmektedir. Model sanatçıya bakmaktadır. Dudaklarında zor algılanan tebessüm ifadesi modelin duygusal durumunu yansıtmaktadır. Elleri koyu mavi renkteki eteğinin üzerinde duran modelin giysisi ustaca betimlenmiştir. Dantel yakalı bluzu, koyu renkli kemeri dikkat çekmektedir. Fonda güneş ışınları parlak bir görüntü verirken, ağaç detaylarında görülmektedir. Bu eserde gri, kahverengi ve koyu tonlar hakimdir.

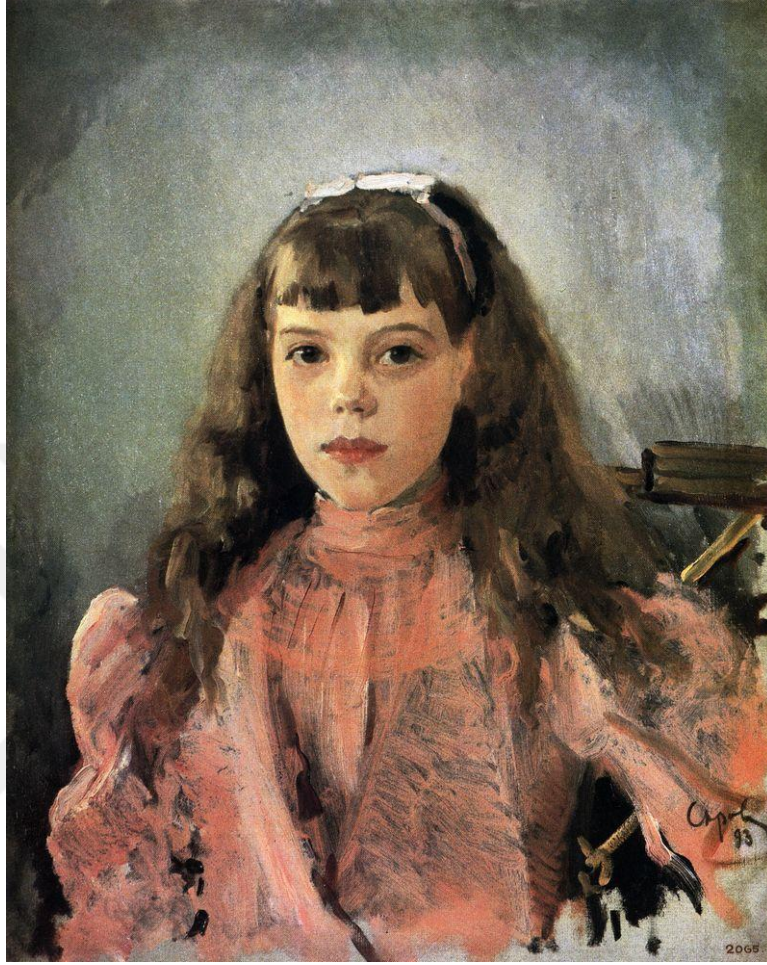
**Resim 60: Valentin Serov, 1888, Güneşin Kapladığı Kız, Maria Simonovich, 71x56 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://www.topofart.com/artists/Serov/art-reproduction/3110/Girl-in-the-Sunlight-Portrait-of-Maria-Simonovich.php>

Serov *Büyük Düşüş, Olga Alexandrovna'nın Portresi* (Resim 61) adlı eseri resmederken, empresyonist fırça ve doku izlerine yer vermiştir. Kullandığı lekeci kompozisyon türü, boyama tekniği, renk, form ve çizgi anlayışının değiştiğini yansıtmaktadır. Sanatçı çok sayıda portre çalışmaları yapmış, insan yüzünü ve mimiklerini çok iyi bildiğini izleyiciye yansıtmıştır. Figürleri değişik ifadelerle, konuşacakmış gibi canlılıkla resmetmiştir. Empresyonist izlerin yanı sıra, portredeki realist üslup ve ayrıntılar dikkati çeken ilk unsurlardır. Modelin saçındaki beyaz kurdela, yüzündeki ifadeyle bütünleşerek masumiyetini simgelemektedir.

Resim 61: Valentin Serov, Olga Alexandrovna'nın Portresi, 1893, Tuval Üzerine Yağlıboya, 28x35,5 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://fineartamerica.com/featured/portrait-of-grand-duchess-olga-alexandrovna-1882-1960-1893-oil-on-canvas-valentin-aleksandrovich-serov.html>

Portre çalışmalarına önemli bir örnekte *Prenses Olga Orlova'nın Portresi*' dir. (Resim 62) Prenses'in asaleti ve bakışlarındaki etkileyicilik, ressamın başarısını arttırmıştır. Eserin ana elemanı olan kürk ön plana çıkarken, Serov'un eserlerinden eksik olmayan koyu kahverengi tonlarında dikkat çekmektedir. Gösterişli eşyaların bulunduğu odayı gösteren kompozisyonun ön tarafında Orlova bulunmaktadır. Ressamın rengi ve ışığı etkili bir biçimde kullandığı bu eserde figür canlıymış gibi algılanmaktadır. Yansıttığı etkilerle durağan resim örnekleri arasından sıyrılır. Figürün kol ve bacaklarındaki hareket olgusu resme dinamizm kazandırmıştır. Gösterişli büyük siyah şapkası ve omzunu açarak sarkıttığı kürkü kadınsı hatlarını vurgulamaktadır. Odadaki varak detaylı eşyalar Orlova'nın zenginliğini yansıtmaktadır. Resmi tam ortadan ayıran açık renkteki etek üzerinde patlayan ışık, sanatçının çok farklı yöntemler kullandığını göstermektedir. Bu eserde birçok zıtlığın birbirini dengelediğini ve birleştirdiğini görürüz.

Resim 62: Valentin Serov, Prenses Olga Orlova'nın Portresi, 1911, Tuval Üzerine Yağlıboya, 160x237 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/valentin-serov/portrait-of-princess-olga-orlova-1911>

Söz konusu resim çalışmalarının yanı sıra Serov'un eğitici yönü de oldukça güçlüdür. Tretyakov Galerisinde 1902 yılından itibaren danışman olarak çalışması, on iki yıl süre ile Moskova Resim Heykel ve Mimari Okulunda öğretmenlik yapması, Serov'un eğitici yönünü ortaya koyar.(Uzelli, 2002: 128)

“Valentin Serov 5 Aralık 1911'de Moskova'da öldü. Novodevichy Mezarlığı'na gömüldü.”
(<http://www.valentin-aleksandrovich-serov.org/biography.html>)

Serov model ve doğa algısının doğallığı üzerini yoğunlaştırmıştır. Işığın ve rengin gelişmesinde, yansımaların karmaşık uyumunu, doygunluk hissini yansıtmıştır. Serov, çoğunlukla siyah, gri ve kahverengi tonları tercih etmiştir. Yer yer empresyonist özellikler gösteren portreleri ile hareket algısı yakalamıştır. Çoğunluğu çocuk ve kadın modellerden oluşan doğal, içten, duygu

yoğunluğuna bağlı portreler üretmiştir. Sanatçı portrelerinde, jest ve mimikleri yakalamayı, duygu yoğunluğunu, içtenliği uygulamıştır.

3.2.11. Konstantin Alekseyeviç Korovin (1861, Moskova - 1939, Paris)

“1861 yılında doğan Korovin, 1875-1883 yılları arasında Moskova Resim, Heykel ve Mimari okulunda Sarvasov ve Polenov’dan dersler alan sanatçının peyzaj sanatı konusunda yetenekli bir ressam olduğu henüz öğrencilik yılları sırasında oraya çıkmıştır. “ (Voronin ve diğerleri, 1957: 364’den aktaran Uzelli 2002;140)

Kariyeri boyunca, çalışmaları Peredvizhniki, Sanat Dünyası Derneği ve Rus Sanatçılar Birliği’nin sergilerinde sergilenmiştir. 1901’den itibaren ise Moskova Resim, Heykel ve Mimarlık Okulun’da dersler vermiş ve birçok Sovyet sanatçısı da onun altında çalışmıştır. Daha sonra Birinci Dünya Savaşı’nda Rus ordularının merkezinde kamuflej danışmanı olarak çalışmış ama kötü sağlık durumundan dolayı cepheden ayrılmıştır. Ekim Devriminden sonra sanat hayatı aktif bir şekilde devam etmiş ve sanat hazinelerini koruma, müzayedeler ve sergiler düzenlemenin yanında Warger’in Die Waiüre, Siegfried ve Çaykovski’nin Fındıkkıran Balesi adlı yapıtlarını tasarlayarak sahne işinde çalışmaya devam etmiştir. Önceki çalışmalarını gösteren zengin renk tarzı artık kendini tamamen göstermişti. Rimsky-Korsakov’un The Golden Cockerel adlı Torino Opera Binası’nın yapımı Rus müzik ve kültürüne olan ilgisinin göstergesi olmuştur. Yaşamının son dönemlerinde Avrupa, Amerika, Asya ve Avustralya’daki pek çok tiyatrodada çalışmıştır. (<http://www.arakatsanat.com/sevval-durmus-konstantin-alekseyevich-korovin/>)

Korovin’in en önemli yapıtlarından biri “ *Sofia Golitsyna* ” (Resim 63) adlı eseridir. Korovin empresyonist izlerini uyguladığı bu eserinde, ışığın o anki durumuna göre renk tonlarını ve lekelerini esere yansıtmıştır. Günün en güzel etkisini yakaladığında modeli resmetmiştir. Sıcak ve soğuk renklerin sistemli kullanımı, sanatçının hemen hemen bütün eserlerinde görülmektedir. Ençok işlediği konulardan biride kadın portreleridir. Portreleri doğal görünüşleri içinde, biçimsel bir yorumlama olmadan yansıtmıştır. Korovin’in portre çalışmalarında ifadenin önemli bir yer tuttuğu ve portresi yapılan kişinin kişilik özelliklerinin en ince ayrıntısına kadar verildiği görülür. Korovin, koyu ve pastel renkler kullanan, gerçek yapıya uygun, modelin yüz hatlarını ve yoğunluğunu yansıtmaktan kaçınmayan bir portreci olarak tanınmıştır. Bej renklerin hakim olduğu çalışmada figürün belirgin lekeler ile sınırlandığı ışık, gölge ve hacmin renklerle verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Sanatçı kalın fırça darbelerinin yanı sıra, paletinde yumuşak pembe, vurgulayıcı ışık tonları ve kahverengi tonları kullanmıştır.

**Resim 63: Konstantin Korovin, Sofia Golitsyna, 1886, Tuval Üzerine Yağlıboya, 52x98 cm.
Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://musings-on-art.org/konstantin-korovin>

1894 yılında Serov 'la birlikte ülkenin kuzey kesimlerini incelemeye giden sanatçı, bu geziler sırasında Arhangelsk, kuzey kıyıları ve Norveç'i yakından görme fırsatı bulmuş ve gördüğü bu yerlere ait çok sayıda peyzaj çalışması üretmiştir. Bu çalışmalarını Rusya Nijniynovgorod Resim sergisinde sergilemiştir. Sanatçı, İspanya'ya gittiği yıllarda İspanyol kadınlarının portrelerini de yapmıştır. Peyzaj çalışmalarının yanı sıra, Korovin 'in çok sayıda bale, opera ve tiyatro oyunlarının dekor ve kostümlerinin hazırlanmasında emeği bulunmaktadır. (Voronin ve diğerleri, 1957: 341'den aktaran Uzelli 2002:140-141)

“Korovin 'in 1910'lu yıllarda ortaya çıkan bir başka yönü ise Rus resim sanatında az çalışılmış olan ölü doğa resimleri de yapmaya başlamış olmasıdır. “(Uzelli, 2002: 141)

Bu çalışmalarına en önemli örnek *Güller ve Menekşeler* (Resim 64) adlı eseridir. Eserde, empresyonist izler ön plana çıkmaktadır. Yapıtta empresyonist etki hâkim olurken, çiçekler taze, canlı ve oldukça renklidir. Serbest fırça darbeleriyle oluşturduğu kompozisyonda form ve canlı renk anlayışı ön plana çıkmıştır. (Uzelli, 2002: 141)

Resim 64: Konstantin Korovin, Güller ve Menekşeler, 1912, Tuval Üzerine Yağlıboya, 63x80 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova

Kaynak: <https://www.baskiloji.com/kanvas-tablo/Sanatci/1043>

“Renk ustası olan sanatçı, 1901 yılından itibaren Moskova Sanat Okulunda öğrencilerine, renk anlayışı ve peyzaj konusunda dersler vermiştir. “ (Uzelli, 2002: 141)

“Ekim devriminden sonra Rusya’dan ayrılan Korovin, yaşamının geri kalan yıllarını Paris’te geçirmiştir.” (Voronin ve diğerleri, 1957: 343)

Korovin, sadece büyük bir resim sanatçısı değildir. Resimlerinin yanı sıra tiyatrolarda dekoratör olarak çalışmıştır. Eserleri, ustaca taşınan renkleri ve renklerin uyumu ile ön plana çıkmıştır. Empresyonizm ve realizm usulplarından etkilenecek üretmiştir.

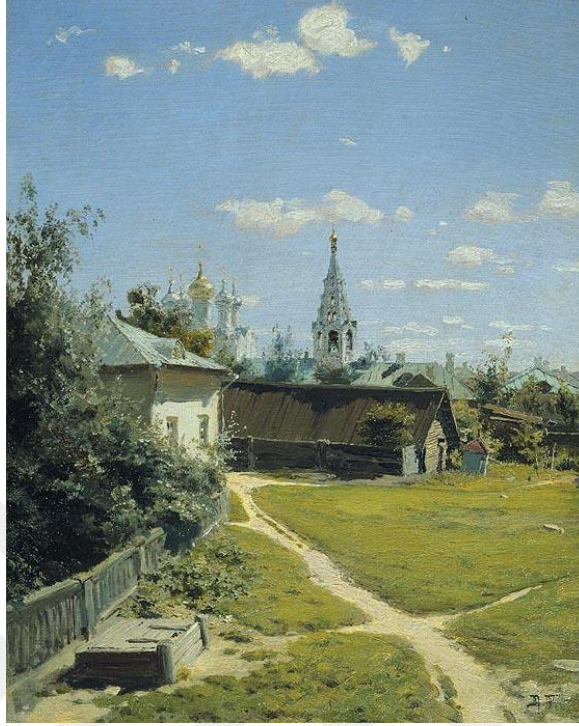
3.2.12. Vasiliy Dimitriyeviç Polenov (1844/St. Petersburg - 1927/Borok, Tula)

Polenov, 1844 yılında Petersburg’da doğmuştur. Manzara ressamı ve sahne tasarımcısı olarak ün kazanan sanatçı, Pavel Kristyakov’dan, daha sonra İmparatorluk Sanat Akademisi’nde Aleksey Markov, Pyotr Basin, Pyotr Şamşin, Alexander Beideman ve Carl von Wenig’in dersler almıştır. Bunun yanında St. Petersburg Üniversitesi’nde hukuk eğitimini tamamlayan sanatçı ayrıca İvan Kramskoy’dan da dersler almıştır. İmparatorluk Sanat Akademisi’nden kazandığı bursla, Almanya, İtalya ve Fransa’ya gitme fırsatı bulan sanatçı, 1893’te ülkesine döndüğünde İmparatorluk Sanat Akademisi’nin asil üyesi olmuştur. (Paston, 1991: 6-7)

Uzun yıllar boyunca Moskova Resim Heykel ve Mimarlık Okulu’nda öğretim üyesi olup öğrencilere dersler vermiştir. İmparatorluk Sanat Akademisi Sergileri ile 1878’den itibaren üyesi olduğu Gezgin Ressamlar Birliği’nin sergilerine katılmıştır. St. Petersburg’da, bir çiftlikte yaşamını sürdüren sanatçı, 1892 yılında orada bir resim müzesi kurmuştur. Ressam olarak Sırp-Karadağ-Osmanlı (1876) ve Rus-Osmanlı savaşlarına katıldı. Savaştan döndükten sonra fikirlerini sonsuza kadar desteklediği Gezgin Ressamlar Birliği’ne katılmıştır. Bolşoy Tiyatrosu’nda Moskova Rus Oda Operası’nda tiyatro sanatı ile de yakından ilgilenmiştir. Daha sonra 1910 yılında Moskova’da Halk Tiyatro’sunu kuran sanatçı, Rusya Sovyet Federalist Sosyalist Cumhuriyeti Halk Sanatçısı unvanı almıştır. Açık havada birçok resim yapan sanatçı, gerçekçi bir anlayışla resmettiği şiirsel realist üslubuyla ünlüdür. (Paston, 1991: 62)

Vasiliy Polenov en başarılı eserlerini birkaç kez tekrarlamıştır. Moskova’nın bir köşesini anlatan *Bir Moskova Avlusu* (Resim 65) adlı ünlü resminin bir yorumudur. Peyzaj resmi ve gündelik yaşam konularını bir araya getiren bu eser, huzurlu bir yaşamın şiirselliği ve dingin bir hayatın akışını izleyiciye yansıtmaktadır. Moskova’nın simgesi niteliğini taşıyan bu eser Polenov’un en ünlü çalışmalarından biri olmuştur.

Resim 65: Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, Bir Moskova Avlusu, 1902, Tuval Üzerine Yağlıboya, 55,2x44 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://ru.pinterest.com/pin/691795192732749560/>

“Polenov, 1881-1882 yılları arasında Mısır, Suriye, Filistin, Yunanistan ve Türkiye’yi içine alan geniş çapta bir geziye çıkmıştır.”(Paston,1991: 68)

Diğer oryantalist ressamalar gibi doğunun mistik havasından çok etkilenen sanatçı, bu etkiyi tuval ya da eskiz çalışmalarına yansıtmıştır. Polenov gezdiği ülkelerin kültür değerlerini, etnik yapılarını, ulusal giysilerini ve bulunduğu ülkenin doğal ortamını yansıtan manzaraları kapsayan çok sayıda eskiz çalışmıştır. (Uzelli, 2002: 123)

Sanatçının, 1880’li yıllarda yaptığı bu gezisi, hemen hemen her dönem gergin olan Rus-Osmanlı ilişkilerindeki gerginliğin en az yaşandığı döneme denk gelmiştir. Bu durum, Polenov’ a İstanbul’u görme olanağını da sunmuştur. İstanbul’da kısa bir süre kalmasına rağmen bu gizemli şehirden çok etkilenen sanatçı bu durumu çalışmalarına yansıtmıştır .(Paston,1991: 76)

Bu çalışmalarına örnek olan İstanbul dönüşünün ardından tamamladığı “*İstanbul, Eski Saraydan Görünüş*” (Resim 66) adlı küçük boyutlu eseridir. Sanatçı, bu çalışmasında Sultanahmet’teki eski saray kalıntılarını resmetmiştir. Kullandığı pastel renkler tarihi dokuyu tüm gerçekliğiyle yansıtmış ve şehrin gizemini izleyiciye sunmuştur. Empresyonizm etkileri taşıyan bu eser mistik bir atmosfer hissettirmektedir.

**Resim 66: Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, İstanbul, Eski Saray'dan Görünüş, 1882, Tuval
Üzerine Yağlıboya, 30x43 cm. Tretyakov Galerisi, Moskova**

Kaynak: <https://it.pinterest.com/pin/493284965417808026/>

“Sanatçının İstanbul’da bulunduğu süre içerisinde resmettiği ikinci çalışma “Altın Boynuz(Haliç), İstanbul” adını taşımaktadır.” (Paston, 1991: 62)

Resim 67: Vasiliy Dimitriyeviç Polenov, Altın Boynuz(Haliç), İstanbul, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 41x26 cm. Rus Sanatları Müzesi, Kiyev

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/329466528963601160/>

“Polenov’un Borok’daki eski evi, ulusal bir sanat müzsi olarak belirlendi ve köy, adını anmak için Polenova adını aldı.” (<http://www.abcgallery.com/p/polenov/polenovbio.html>)

Polenov, eserlerinde konu olarak peyzaj, portre, savaş ve dini konuları betimlemiştir. İlham arayışında olan sanatçı, İncil’deki sahnleride resmetmiştir. Eserleri çoğunlukça realist üsluptadır. Osmanlı-Rus Savaşları’nda katıldığından dolayı savaş temalı eserleri belgesel niteliği taşımaktadır.

3.2.13. Nikolai Yaroşenko (1846, Poltova - 1898, Kislodovsk)

Nikolai Yaroşenko 1846 yılında Poltova’da doğmuştur. 1870 yılında St. Petersburg’daki Mihaylovski Topçu Akademisini bitiren sanatçı aynı zamanda St. Petersburg Mühimmat Fabrikası’nda işçi olarak çalıştı ve Ressamları Destekleme Derneği Çizim Okulu’nda İvan Kramskoy’un öğrencisi oldu. İmparatorluk Sanat Akademisi’nde eğitimine devam eden sanatçı, 1876 yılında Gezgin Ressamlar Birliği’nin kurucu üyelerinden biri olmuştur. (https://en.wikipedia.org/wiki/Nikolai_Yaroshenko)

Yaroşenko, birçok portre ve tür resimleri yapmıştır. Resim konularında daha çok işkence, yaşam mücadeleleri, Rusya da yaşanan zor hayat koşulları ve gündelik hayatları betimlemiştir. 19.yy. rus gerçekçiliğinin önde gelen ressamlarından biri olmuştur.

Döneminin önemli sorunlarına ürettikleri ile yanıt veren sanatçı, eserlerinin çoğunu gençliği ve entelektüelleri övmeye adanmıştır. Rus resim tarihine önemli bir tür resmi sanatçısı ve psikolojik portreci olarak adını geçirmiştir. *Salıncakta* (Resim 68) adlı resminde, ressamın birçok çalışmasında bulunan toplumsal eleştirilerden izler yoktur. Resim onun sıradan insanların yaşamlarına, onların acı, umut ve mutluluklarına olan ilgisini de göstermektedir. Sıradan iki insanın salıncaktaki mutlu anlarını betimleyen çalışması da bu gibi tür resimlerine örnektir. Fonda kullandığı bulut temasının huzur veren renkleri esere huzurlu bir atmosfer katmıştır.

**Resim 68: Nikolai Yaroşenko, *Salıncakta*, 1888, Mukavva Üzerine Yağlıboya, 58,3x40,5 cm.
Rus Müzesi, Petersburg**

Kaynak: <http://polit.ru/article/2006/03/16/demoscope237/>

Sanatçının *Bilinmeyen Bir Kadının Portresi* (Resim 69) adlı yapıtı ağıt havasıyla ve hüznün duygularıyla doludur. Usta ressamın yaptığı en etkileyici psikolojik eserlerinden birisidir. Kederle düşünceye dalmış kadının solgun yüzünün hatları büyük bir dikkatle çizilmiş, Yaroşenko'nun tüm eserlerinde olduğu gibi, eller çok anlamlı bir şekilde betimlenmiştir. Çiçeklenen doğanın güzelliği, ölmek üzereymiş gibi bir psikolojide olan kadının hüznü ve yalnızlığı eserde en çarpıcı şekilde yansıtılmıştır. Doğa eşsiz rengi, şiirselliği ve heyecanı ile işlenirken tam tersi olarak kadın hüznü ve umutsuz olarak yansıtılmıştır.

Resim 69: Nikolai Yaroşenko, Bilinmeyen Bir Kadının Portresi, 1890, Tuval Üzerine Yağlıboya, 101x87 cm. Tretyakov Galerisi

Kaynak: https://www.sabah.com.tr/galeri/kultursanat/carlik_rusyasina_yolculuk

Yaroşenko'nun eserlerinde portre çok önemli bir yere sahiptir. Sanatçının yaptığı özellikle kadın portreleri sevecenlik duygularıyla yüklüdür. *Bilinmeyen Bir Kadının Portresi* (Resim 70) adlı eseri lirik bir havaya sahiptir ve sanatsal açıdan lirik anlayışıyla ön plana çıkar. Işıklı, güneşli renkler, seçkin soft renk karışımları sanatçının izlenimciliğe duyduğu ilgiyi açıkça ortaya çıkarırken romantizme olan ilgisini de izleyiciye sunmaktadır. Modelin giydiği kıyafetlerdeki yumuşak renkler, şapkasına verdiği ipeksi dokular rahatlatıcı bir anlatımı izleyiciye aktarmaktadır. Figürdeki umutlu ve sevecen bakışlar resme şiirsel bir atmosfer kazandırmıştır.

Resim 70: Nikolai Yaroşenko, Bilinmeyen Bir Kadının Portresi, 1893, Ahşap Üzerine Yağlıboya, 40x32 cm. Rus Müzesi, Petersburg

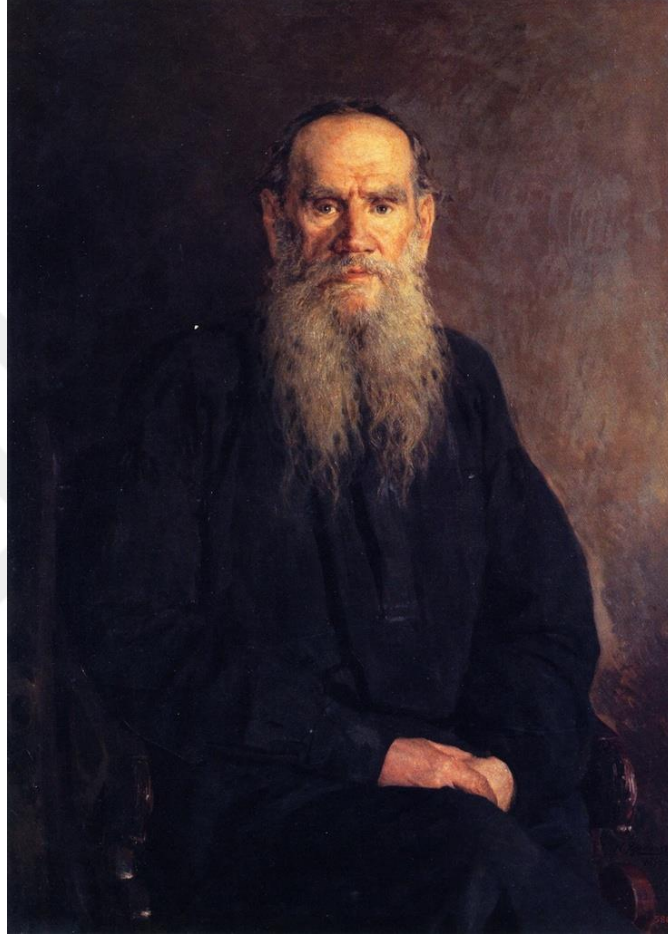
Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/359443613980644566/>

1870’li yıllarda, Savaş ve Barış ve Anna Karenina’ nın yazarı olan Lev Tolstoy’un dünya görüşü keskin değişim geçirmiştir. Edebiyata ilgisi azalmış, felsefeye ve makale yazmaya doğru bir yol izlemiştir. Yaroşenko ve Tolstoy çok yakından görüşen arkadaşlardır. 1894 yılında Tolstoy’un çiftlik evine giden Yaroşenko, ünlü yazarın portresini yapmaya karar vermiştir.(Kiblitisky, 2010: 140)

Yazar Lev Tolstoy’un Portresi (Resim 71) adlı eserinde koyu renkli bir kostüm giyen Tolstoy, sevgi, merhamet ve kötülüğe karşı iyilik yapma idealini savunan düşünce yapısıyla betimlenmiştir. Eserde, Tolstoy gerçekten bize bakıyor gibi canlı ifadesi ve etkili ışık, gölge ve kontrast teknikleri kullanarak gerçekçi bir üslupla resmedilmiştir. Tolstoy’un yüzünde kullanıldığı gibi arka planda da sıcak renkler kullanılarak kompozisyonun bütünü canlı hale getirilmiştir. Bu da sıcakkanlı

hümanist bir kişiliği olan Tolstoy'un bu düşüncelerini desteklemiştir. Eser Rus realist portre sanatının en önemli örneklerinden biri olmuştur.

Resim 71: Nikolai Yaroşenko, Yazar Lev Tolstoy'un Portresi, 1894, Tuval Üzerine Yağlıboya, 112x81 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <http://bayaiyi.com/nikolai-yaroshenkonun-leo-tolstoy-portresi/>

Nikolai Yaroşenko eserlerine konu olarak portreyi seçmesinin yanı sıra duygu durumlarında betimlemiştir. Sanatçının ışık ve gölge kullanımı onu Rus resim sanatının önemli isimlerinden biri olmasına yol açmıştır. Resimlerindeki psikolojik yapıyı olduğu gibi yansıtan sanatçı, yeşil, okra, kırmızı, beyaz ve kırmızı tonlarına çokça yer vermiştir.

3.2.14. Konstantin Makovski (1839, Moskova – 1915, Petersburg)

Konstantin Makovski 1839 yılında Moskova'da doğmuştur. Amatör Rus ressam Yegor İvanoviç Makovski babasıdır. Annesi beste sanatçısıydı ve oğlunun kendi yolundan ilerlemesini istemişti. Resim sanatı, onun tutkusu olmasına rağmen, annesinin yapmasını istediği şeyi de göz ardı etmek istemeyen Makovski, ünlü bestecilerle tanışabilmek için Fransa'ya gitmiş orada klasik

müzik dinletilerine katılarak müzikle de yakından ilgilenmiştir (https://en.wikipedia.org/wiki/Konstantin_Makovsky).

1851'de Makovski Moskova Resim, Heykel ve Mimarlık Okulu'nu kazanmış ve burada en başarılı öğrencilerden biri olmuştur. Bu okulda çeşitli ödüller kazanan sanatçı, Karl Bryullov'dan dersler almıştır. Makovsky' nin Romantizm ve dekoratif etkilere olan ilgisi Bryullov' un etkisi altında kalmasıyla açıklanabilir. 1858 yılında Makovski, Saint Petersburg'da İmparatorluk Sanatları Akademisine öğrenci olarak girmiştir. Resim üslubunda büyük değişiklik, 1870'li yılların ortalarında Mısır ve Sırbistan'a taşınmasıyla gerçekleşti. İlgili alanları sosyal ve psikolojik sorunlardan arınarak, renk ve şekil algılarının sanatsal sorunlarına dönüştü. (Ersöz, 2010: 140)

O zamanın en beğenilen Rus sanatçılarından biri olan Makovski'yi, birçok demokratik eleştirmen çarpıcı ancak sığ işler yapan idealist bir devrimci olarak görürken, bir kısmı ise onu Rus İzlenimcilik' in öncüsü olarak adlandırmıştır. Kuruluş tarihinden itibaren, Gezgin Ressamlar Birliği'nin en aktif üyelerinden biri oldu.

1860-1870' li yıllarda Rus resminde, ulusal peyzaj ve köy resimlerinin yükselişte olduğu dönemde Makovski, yeni izlenimler aramak ve esin kaynaklarına sahip olmak için, Rusya' nın çeşitli bölgelerini gezmiştir. Bunun sonucunda Rus köylerini betimleyen bir dizi manzara ve tür resmi betimlemiştir. (Bolşakova, 2010: 86'dan aktaran: Ersöz, 2010: 86)

Orakçı (Resim 72) adlı eseri, bu dönemin en iyi örneklerinden biridir. Makovski burada, Rus köy yaşamını şiirselleştirmiştir. Genç bir kadın, çocuklarıyla birlikte, Rusya manzarasında betimlenmiştir. Kadının geleneksel bayram kostümü ve aksesuarlarıyla birlikte kırsal yaşama ilişkin eşyalar, sanatçının etnografik detaylar hakkındaki derin bilgisini işaret etmektedir. Doğal bir ortamda bebeğini emziren anne ve yanında ki küçük çocuğu kompozisyonun ön kısmında yer alırken, fonda yükselen parlak mavi bulutlar ve otlak alanında yayılan küçükbaş hayvanlar betimlenmiştir. Böylece doğal köy yaşamının huzur dolu anları lirik bir anlatımla yansıtılmıştır.

Resim 72: Konstantin Makovski, Orakçı, 1871, Tuval Üzerine Yağlıboya, 78,5x65 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/konstantin-makovsky/reaper>

Makovski, çok yönlü şehir kalabalığının coşkulu atmosferiyle betimlediği *Maslenitsa Bayramı*'nda *Petersburg'da Admiralteyski Bulvarı* (Resim 73) adlı eserinde bayram sırasında geleneksel halk yürüyüşünü, Admiralteyski Bulvarı'nı, farklı duygulardaki insan hareketleriyle, realist fırça darbeleriyle renkli bir ortama dönüştürmüştür. Sanatçının 1860'larda gerçekleştirdiği tür resimlerinden biri olan bu eser harekete yakınlığı ile dikkat çekmektedir. Bütün olarak ele alındığında ise, Rus resmindeki akademik geleneğe daha yakındır. Eserdeki nerdeyse tüm figürler tek tek işlenmiş, kostüm ayrıntıları dönemi sonuna kadar aktarmış ve şenlik havası en gerçekçi biçimde yansıtılmıştır. Eser, tarihi bir belge niteliği taşımaktadır.

Resim 73: Konstantin Makovski, Maslenitsa Bayramı'nda Petersburg'da Admiralteyski Bulvarı, 1869, Tuval Üzerine Yağlıboya, 215x321 cm. Rus Müzesi, Petersburg

Kaynak: <http://www.forumgercek.com/yabanci-ressamlarin-biyografileri/76398-konstantin-egorovich-makovsky-1839-1915-rus-ressam.html>

Rus resim sanatına empresyonist tarzda eserler bırakan Konstantin Makovski, canlı renkleri, üstün kompozisyon yeteneği, ve devrimci düşünce yapısıyla önde gelen isimlerden biri olmuştur.

SONUÇ

Gezgin Ressamlar Birliği Rus resim tarihi için çok önemli bir yere sahiptir. Günümüze kadar gelmiş, resim sanatına ışık tutmuş olan ön dört sanatçının temellerini attığı bu grup, klasik sanat anlayışından sıyrılmış ve Rus resim sanatına farklı anlayışlar kazandırmıştır. En büyük amaçları olan sanatta özgürlük ilkesini sadece Rusya’da sınırlı tutmayıp birçok ülkeye taşımak ve sanatlarını tanıtmak istemişlerdir. Tarihsel içerikli eserleri günümüzde belgesel niteliği taşımaktadır. Bu sonuca ulaşabilmek için eğitim aldıkları İmparatorluk Sanat Akademisi’nin geleneksel katı eğitim sistemlerine ve verdikleri konulara karşı çıkıp Akademiden ayrılıp, sanatlarını halkın içine taşımışlardır. Atölyelerden kurtulup, Rus halkının günlük yaşam konularını, Empresyonizm ilkesini benimseyerek anlık peyzaj çalışmalarına yansıtmişlerdir. Sanatın sadece saraya ve kiliseye hizmet etmemesi gerektiğini vurgulayarak, sanatta önde gelen isimlerin portrelerini yapmışlardır. Sanatlarını geliştirmek için yurtdışına geziler düzenleyerek farklı sanat arayışlarına girmişlerdir. 19. yy. başlarında Gezgin Ressamlar Birliği, resim sanatının halka ulaşmasında köprü görevi görmüştür. Rus halkı resim sanatını yakından izleme olanağı bulmuştur. Bu sayede halkın, psikolojik ve sosyolojik durumları olumlu açıdan etkilenmiştir. Rus halkının acıları, sevinçleri, bekleyişleri, umutları, üzüntüleri, otantik kıyafetleri ve yaşam şekillerini realist bir biçimde eserlerine yansıtan on dört sanatçı bu süreci tüm gerçekliğiyle izleyiciye sunmuşlardır. Portre çalışmalarında modelin psikolojik yapısını yansıtmak en büyük hedefleri olmuştur. Sürekli gelişim ve değişime açık olan sanatçılar farklı arayışlara girmişlerdir. Romantizm, Empresyonizm ve Hümanizm akımından çok etkilenmişlerdir. Bu devrim niteliği taşıyan sanat hareketi sayesinde, resim sanatına ilgi duyan gençleri de içine çekmiştir. Rus kültürünü farklı kültürlere tanıtmış ve farklı resim disiplinlerinden etkilenmişlerdir. Resim sanatını belli otoritelerin yönetiminde olmaktan kurtarmışlardır.

Halkı aydınlatmak üzere sanat eserlerini Rusya’daki turnelerde sergilemek amacıyla 1870 yılında Petersburg’da İvan Kramskoy, Grigoriy Myasoyedov, Nikolay Ge ve Vasiliy Perov tarafından kurulan Gezgin Ressamlar Birliği’nin Rus sanat tarihinde yepyeni bir döneme yol açtığı görülmüştür. Bu dönemin zirve noktası 1870 ve 1880’li yıllardır. Bu tarihler içinde başta Petersburg ve Moskova olmak üzere Rusya’nın çeşitli şehirlerinde sergiler açılmıştır. Yirmi yıl boyunca devam eden Gezgin Ressamlar Birliği ilk sergisini 1870’de Petersburg’da son sergilerini ise 1890 yılında Moskova’da gerçekleştirmiştir. Eleştirel Gerçeklik Kavramı tam anlamıyla bu gurubun temsilcileri ile özdeşleşmiştir. Çünkü bu noktada Gezgin Ressamlar Birliği’nin eserlerinin sadece gerçeği anlatmanın çok ötesine geçtiği görülmüştür. Özellikle İvan Kramskoy’un portrelerinde karakteristik olan, resimdeki kişileri çizerken kullandığı doğallıktır. Bu kişiler artık

bir ideali temsil etmekten öte güncel hayatın içinden çıkıp modele dönüşmüş gibidirler. Buradaki hedef kendi eserlerindeki doğrallığı ifade etmektir. Modellerin kimliği ve özgünlüğü Kramskoy'un resim sanatının odak noktasında yer almıştır. İlya Repin farklı, genellikle de simgesel yorumlamalar yapmıştır. Repin'in eserlerinde sanata yeni bir anlam katıldığı görülmüştür. Resmedilen figürlerin iç dünyasını araştıran Repin, ister köylü sınıfından ister burjuva sınıfından gelsin sadece tasvir etmekle kalmamıştır. Figürlerini kendi eylemleri içinde sentezleyip, onları gerektiğinde yüceltecek olan renkler ve fırça darbeleri kullanmıştır. Levitan, Polenov ve Şişkin doğa koşullarını ve doğaya olan sevgilerini konu alarak eserlerine yansıtmışlardır. Levitan, insanın farklı ruh hallerini eserlerine özgün ve duygusal bir anlatımla taşımıştır. Ge, Rus tarihinden çok etkilenmiştir ve tüm hayatı boyunca hümanist bir felsefeye sahip olmuştur. Bu felsefe doğrultusunda, şiddet karşıtı ve savaşa karşı tutumunu yansıtan eserler üretmiştir. Empresyonizm izleri taşıyan manzara resimleri yapan Polenov'un Mısır, Suriye, Filistin ve Türkiye gezileri sonucunda yaptığı eserlerde oryantalizm etkileride görülmüştür.

Gezgin Ressamlar Birliği'nin kurucularının amacı saray tarafından kabul görmek değildir. Mevcut dünya düzenine karşı ve sosyal yapıların reddedilmesi Gezgin Ressamlar Birliği'nin eserlerine ilham veren noktalar olmuştur. Bu noktalar, tür resimleri, tarihi resimler, savaş resimleri, manzara resimleri ve portre resimlerinde ifadelerini bulmuştur. Çalışmalarını Vasili Adası'nda kiraladıkları alanda gerçekleştiren sanatçılar, sattıkları eserlerden elde ettikleri kazanç ile yurtdışına gidip, diğer sanat kültürlerinden de etkilenmişlerdir. Yurtdışına giden sanatçılar arasında Perov, Repin, Savitski, Kramskoy, Levitan, Şişkin, Ge, Polenov ve Surikov bulunmaktadır. Araştırma gezileri sonrasında ülkelerine dönen sanatçılar Empresyonizm ve Romantizm akımının da etkisinde kalarak bu etkileri eserlerine taşımışlardır.

Rusya'daki toplumsal değişimlere eş zamanlı olarak her alanda etkisini gösteren yeniliklerden sanatta nasibini almıştır. O döneme kadar geçerliliğini koruyan doğrular ve yerleşmiş düzenler dönemin gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan yeni üsluplar ve düşünceler, eski -yeni, iyi-kötü gibi kavramların düşünce farklılıkları izlenmektedir. Böylece sanatçılar daha yenilikçi düşünme ve üretme ortamı bulmuşlar, sanatçılar hızlı bir gelişim ve yenileşme içerisine girmişlerdir. Eski klasik anlayışlar büyük ölçüde geride bırakılarak yerini, alışıktırılmayan formlar, yeni konu anlayışları, ışık ve renk arayışları, düzene karşı çıkan betimlemeleriyle sağlanan yeni armoniler almıştır ve Rus resim sanatının alabildiğine özgür olduğu bir sanat ortamı oluşturmuştur.

Seçilen konular dönemin bütün gerçeklerini, doğasını, insanını olduğu gibi yansıtan konular olmuştur. Ayrıca halkı bireysel özgürlük düşüncesine yönlterek, toplumun kural ve düşüncelerini sorgulamaya yönlendirmiştir. Ekonomik, siyasal tüm katı kurallara karşı duruş ve haklarını aramalarını geliştirmek amacıyla farklı kentlerde sergiler düzenlemiş, bildiriler yayınlamışlar ve düşünce özgürlüğünün sağlayacağı mutluluğu aktarmaya çalışmışlardır. Sanatçılar, yaşanan

dünyanın saçmalıklarını eserlerinde işleyerek halk ve sanat arasındaki bağlantıyı kurarak, yaşanan döneme başka bir açıdan bakılmasını sağlamıştır. Klasik üsluptaki resim konularına tam anlamıyla arkalarını dönen Gezgin Ressamlar Birliği sanatçıları, yaşanan olayları doğrudan betimlemelerini bir araya getirerek, halkın gerçekleri sanat gözüyle görmesini hedeflemişlerdir.

Gezgin Ressamlar Birliği sanatçıları, toplumda ve sanat alanında bir özgürlük havası estirmiş, realist bir bakış açısı geçerlilik kazanmıştır. 1870 yılında Rus sanatında toplumsal gerçekçi sanat anlayışının başlamasında çok etkili olmuştur. Rus resminde toplumsal gerçeklikten uzak betimlenen konuları sorgulayan eleştirel, özgürlük ilkesine dayanan söylemin bir ifadesi olarak figüratif resimler ve portre sanatı güç kazanmaya başlamıştır. Sarayın ve kilisenin etkisinden kurtulan Rus resim sanatı, aynı zamanda, günlük hayatın gerçekçiliğini sorgulayan, eleştirel ve politik figüratif bir sanat anlayışı etkili olmuştur. Figür ve portreye ağırlık veren sanatçılar arasında halk kültürünün genel biçimlerine yönelenlerin yanı sıra, kültür değerlerini, yaşadıkları coğrafyanın geçmişini ve dönemin şartlarını aktarmak isteyen sanatçılar da öne çıkmıştır. Rusya insanını, değişen kenti ve yaşadıkları hayatı, köylerden kentlere yapılan göçleri, siyasi anlaşmazlıkları, ekonomik güçlükleri, korkuyu, endişeyi ve yalnızlık çeken insanları realist bir ifadeyle anlatan sanatçılar, özgür konulardan oluşan resim tarzını benimsemişlerdir.

Aidiyet kavramının da etkisiyle açılan sergilerde, halkın istekleri bir sentezlenip anlaşılır hale getirilerek tuvallere yansıtılmaya çalışılmıştır. Rus halkı, Gezgin Ressamlar Birliği sanatçılarıyla birlikte milli sanat anlayışlarını, belirlemeye başlamıştır. Başta İvan Kramskoy, Vasiliy Perov, İlya Repin, İvan Şişkin, İsaak Levitan, Valentin Serov gibi Rus sanatçılar, resimlerinin ana temasını Rusya'nın günlük yaşamı olarak belirlemiştir. Rusya'da başlayan göç, çarpık kentleşme, işsizlik gibi konuların sanata yansması Rus resim sanatını daha toplumsal ve daha gerçekçi bir boyuta taşımıştır. Artık sanat, kilisenin ve sarayın değil, toplumun ilgi ve ihtiyaçlarına hizmet edip, halkı anlamaya çalışmıştır. Toplumsal gerçekçilik hem Rusya doğasını, hem de kentlerin değişen kültür yapısını, olduğu gibi izleyiciyle buluşturmuştur. Sanat eserlerinde, Rusya'nın soylu isimlerinin yerine, karın tokluğuna çalışan çiftçiler, aydın isimler, halkın günlük yaşamları, Rusya doğası ve halkın psikolojik durumları resmedilmiştir. Sınıfsal ayrılıklar kırılmaya başlamış ve sanatın halkın tüm kesimlerini kucaklamasına olanak sağlanmıştır.

1870' li yıllarda kurulan Gezgin Ressamlar Birliği'nin sanatında o dönemin başlıca sorunları, halk kesiminin ulusal ve kültürel mücadelecî fikirleri gerçekçi bir biçimde yansıtılmıştır. Yaşanan toplumsal olayları konu alan birçok yapıt ortaya konulmuştur. Bu eserler, konu olarak kimi zaman yapılan reformları, devrim hareketlerini desteklemiş bunun yanında haksızlıkları onaylamamış ve felaketleri, acıları, günlük yaşam sahnelerini yansıtmıştır. Rusya'da sanatsal devrim niteliği taşıyan Gezgin Ressamlar Birliği, literatür de görmezden gelinmiş ve konu edinilmemiştir. Ancak Gezgin Ressamlar Birliği Rus resim sanatı üzerinde çok geniş bir etkiye sahiptir.

Bu araştırmayla, literatürde kendisine çok az yer bulan Gezgin Ressamlar Birliği'nin, resim sanatına büyük katkılar sağlamış, çok önemli sanatçıların hayatına, sanat dönemlerine, sanat anlayışlarına, yaşadıkları coğrafya olan Rusya'yı benimseme ve anlatış biçimlerine, milli sanatlarına yaptıkları katkılara değinilmiştir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Acar, Kezban (2017), **Ortaçağ'dan Sovyet Devrimine Rusya**, 3. Baskı, İletişim Yayınevi, Ankara.
- Akbulut, Durmuş (2012), **Resim Neyi Anlatır**, 1. Baskı, Etik Yayınları, İstanbul.
- Alatlı, Alev (2004), **Aydınlanma Değil Merhamet**, Everest Yayınları, İstanbul.
- _____ (2007), **Dünya Nöbeti**, Everest Yayınları, İstanbul.
- Alston, Patrick (1969), **Education and the State in Tsarist Russia**, Stanford.
- Altet, Xavier Barral (2006), **Sanat Tarihi** (İsmail Yerguz), 3.Baskı, Dost Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Althusser, Louis (1969), **İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları** (Alp Tümertekin), 2. Baskı, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Altuna, Sadun (2015), **Ünlü Ressamlar Hayatları ve Eserleri**, 3. Baskı, Hayalperest Yayınevi, İstanbul.
- Artun, Ali (2014), **Sanatın İktidarı 1917 Devrimi**, Avangard Sanat ve Müzecilik, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Aytaç, Kemal (1971), **Politeknik Eğitim Reformları**, 2. Baskı, DTCF Basımevi, Ankara.
- Batur, Tekin (2010), **Zanaattan Sanata Tarihsel Süreçte Resim**, 1. Baskı, Cinius Yayınları, İstanbul.
- Bazin, Germain (2015), **Sanat Tarihi Sanatın İlk Örneklerinden Günümüze**, 1. Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Benua, Aleksandr (1995), **Rus Resminin 19. Yüzyıl Tarihi**, Haldey Yayınları, Moskova.
- Belinski, Vissarion (1989), **Edebiyat, Sanat, Kültür, Tarih, Felsefe Üzerine Yazılar**, Leningrad.
- Belgin, Tayfun (2002), **Rus Gerçekçileri- Yeni Bir Sanat Anlayışının Doğuşu**, Rus Devlet Müzesi.
- Bereday, G.Z.F. (1960), **The Changing Soviet School** Riverside Press, Routledge Yayınları, New York.
- Bereday, George (1960), **The Politics of Soviet Education**, 1. Baskı, U.S.A Yayınevi, New York.

- Berger, John (1974), **Sanat ve Devrim Ernst Neizvestny ve Rusya’ da Sanatçının Yeri**, Yankı Yayınları, İstanbul.
- Bova, Russell (2003), **Russia and Western Civilization Cultural and Historical Encounters**, Western Yayınları, London.
- Kluçevskiy, Vasiliy (2007), **Russkya istoriya. Polny kurs lektsiy**, 3. Cilt, Harvest.
- Kurtuluş, Akif (1996), **Politika ve Sanat Ekim Devrimi (1917-1932)**, 1. Baskı, Avesta Yayınları, İstanbul.
- Leek, Peter (1992), **Russian Painting**, 3. Baskı, Parkstone Aurora Yayınevi, New York.
- Lucie-Smith, Edward (2004), **20. Yüzyılda Görsel Sanatlar**, 1.Baskı, Akbank Yayınları, İstanbul.
- Maltseva, Faina (1989), **Aleksey Kondrateviç Savrasov**, 1.Baskı, Fabricia Yayınları, Leningrad.
- Minor, Vernon Hyde (2010), **Sanat Tarihinin Tarihi** (Çev. Cem Soydemir), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Özsezgin, Kaya (2011), **Görsel Sanatçılar Ansiklopedisi**, 1. Baskı, Doruk Yayınları, İstanbul.
- Paston, Eleonora (1991), **Vasiliy Dmitriyeviç Polenov**, Routledge Yayınları, New York.
- Read, Herbert (1960), **Sanatın Anlamı** (Çev. Günel İnal), İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Riasanovsky, Nicholas V. (2011), **Rusya Tarihi** (Çev. Figen Dereli), 1. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Schelling, Fridrich Joseph von (2018), **Sanat Felsefesi** (Çev. Merve Ertene), 1.Baskı, Doğu Batı Yayınları, Ankara.
- Shiner, Larry (2004), **Sanatın İcadı Bir Kültür Tarihi** (Çev. İsmail Türkmen), 4. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Stahorskiy, Sergey (2007), **Russkaya Kultura**, Pendragon Press Yayınları, Moskova.
- Steinberg, Mark (1999), **Başlangıçtan Günümüze Rus Tarihi** (Çev. Figen Dereli) İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Şimşek, Aydın (2004), **Sanat ve İktidar**, 3. Baskı, Kanguru Yayınları, İstanbul.
- Şuvalova, İrina (1993), **İvan İvanoviç Şişkin**, Skobseva Yayınevi, Petersburg.
- Tansuğ, Sezer (1982), **Herkes İçin Sanat**, Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul.
- _____ (2015), **Sanat Tarihi Yazımı ve Eleştirisi**, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Turanî, Adnan (2000), **Dünya Sanat Tarihi**, 5. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Türk Tarih Kurumu (2014), **Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917’ ye Kadar**, 6. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Voronin, Nikolay (1957), **İstoriya Russkogo İskusstva**, 2. Baskı, Moskova.

Vereşagina, Alla (1990), **XIX. yy'ın Altmışlı Yıllarında Rus Sanatında Tarihi Konulu Resim**, Moskova.

URL (t.y.), <http://art-now-and-then.blogspot.com.tr/2014/03/nikolai-ge.html> (13.02.2018).

URL (t.y.), <http://art-now-and-then.blogspot.com.tr/2015/03/grigoriy-myasoyedov.html> (13.02.2018).

URL (t.y.), http://artpoisk.info/artist/serov_valentin_aleksandrovich_1865/pushkin_na_sadovoy_skam_e/ (02.03.2018).

URL (t.y.), <http://bayaiyi.com/nikolai-yaroshenkonun-leo-tolstoy-portresi/> (10.03.2018).

URL (t.y.), <http://bengiozkan.blogspot.com.tr/2011/01/carlik-rusyasndan-sahneler.html> (24.02.2018).

URL (t.y.), <http://bengiozkan.blogspot.com.tr/2011/01/carlik-rusyasndan-sahneler.html> (25.02.2018).

URL (t.y.), <http://faculty.washington.edu/jdwest/russ120/landscape/stagpond.htm> (01.03.2018).

URL (t.y.), <http://kyky.org/opinion/post-dnia-russkii-kak-inostrannyi> (23.02.2018).

URL (t.y.), <http://lesmaterialistes.com/peinture-ambulants-russes-role-vassili-perov> (19.02.2018).

URL (t.y.), <http://polit.ru/article/2006/03/16/demoscope237/> (04.03.2018).

URL (t.y.), <http://sanatlabasbasa.blogspot.com.tr/2011/02/carlik-rusyasi-ndan-sahneler.html> (10.02.2018).

URL (t.y.), <http://spokenvision.com/konstantin-korovin-one-of-russias-top-impressionist-artists/> (02.03.2018).

URL (t.y.), <http://stene.ru/images/bereg-morya-kry-m/> (25.02.2018).

URL (t.y.), [http://urpaint.com/Vasily-Vereshchagin/Napoleon-and-general-Lauriston-\(-Peace-at-all-costs\).html](http://urpaint.com/Vasily-Vereshchagin/Napoleon-and-general-Lauriston-(-Peace-at-all-costs).html) (01.03.2018).

URL (t.y.), <http://www.abcgallery.com/r/repin/repin22.html> (21.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.canvastar.com/isaac-levitan-niluferler> (26.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.forumgercek.com/yabanci-ressamlarin-biyografileri/76398-konstantin-egorovich-makovsky-1839-1915-rus-ressam.html> (10.03.2018).

URL (t.y.), <http://www.forumgercek.com/yabanci-ressamlarin-biyografileri/96508-vasily-grigorevich-perov-1834-1882-rus-ressam.html> (18.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-l/levitan-isaac/isaac-levitan-rus-golu-1992/> (27.02.2018).

URL (t.y.), [http://www.millefleurstapestries.com/zoom.dhtml?img=/fotos/FTHUNTERS_de.jpg, title=The%20Hunters%20%28Vasily%20Grigorevich%20Perov%29,language=en](http://www.millefleurstapestries.com/zoom.dhtml?img=/fotos/FTHUNTERS_de.jpg,title=The%20Hunters%20%28Vasily%20Grigorevich%20Perov%29,language=en) (20.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.myfreewallpapers.net/artistic/pages/ilya-repin-what-a-freedom.shtml> (23.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.oilpaintingfactory.com/english/oil-painting-126827.htm> (10.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.oilpaintingfactory.com/english/oil-painting-126827.htm> (10.02.2018).

URL (t.y.), <http://www.riikosakkinen.com/blog/pop.php?i=246> (21.02.2018).

URL (t.y.), http://www.rusartist.org/valentin-alexandrovich-serov-1865-1911/serov_groky/#.WkjgLVVl_cs (02.03.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:1878_Vereshchagin_Schlachtfeld_am_Schipkapass_anagoria.JPG (27.02.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Europa_und_der_Stier.jpg (02.03.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_kramskoy_self_portrait_tr.gif (10.02.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peasant_Woman_in_a_Cart.jpg (02.03.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Perow_Village_Crucession.jpg (15.02.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_Ida_Rubenstein1.jpg (02.03.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_the_Artist_Ilya_Repin.jpg (02.03.2018).

URL (t.y.), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shishkin,_Ivan_-_Morning_in_a_Pine_Forest.jpg (24.02.2018).

URL (t.y.), <https://forum.artinvestment.ru/blog.php?b=269790> (21.02.2018).

URL (t.y.), <https://it.pinterest.com/pin/493284965417808026/> (02.03.2018).

URL (t.y.), <https://musings-on-art.org/ivan-kramskoi> (10.02.2018).

URL (t.y.), <https://musings-on-art.org/ivan-kramskoi> (10.02.2018).

URL (t.y.), <https://musings-on-art.org/vereshchagin-vasily-vereshchagin> (27.02.2018).

URL (t.y.), <https://myweb.rollins.edu/aboguslawski/Ruspaint/repivan.html> (22.02.2018).

URL (t.y.), <https://ru.pinterest.com/pin/691795192732749560/> (02.03.2018).

URL (t.y.), <https://todiscoverrussia.com/3-the-famous-paintings-of-the-russian-artist-ilya-repin/> (22.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/artisticxlentz/ivan-shishkin/?lp=true> (24.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/catstail111/ivan-kramskoy/> (10.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/elianargrp/isaac-levitan/?lp=true> (25.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/justogilvie/vasily-perov/?lp=true> (19.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/katieheckey/ivan-shishkin/?lp=true> (24.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/OsipovAndrei/painting-vasily-vereshchagin/?lp=true> (27.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/329466528963601160/> (03.03.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/359443613980644566/> (04.03.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/40201670422238408/?lp=true> (24.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/> (22.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/> (23.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/479985272767847444/> (23.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/555772410241717845/?lp=true> (23.02.2018).

URL (t.y.), <https://tr.pinterest.com/pin/576320083542766287/> (13.02.2018).

URL (t.y.), <https://upclosed.com/people/vasily-surikov/> (24.02.2018).

URL (t.y.), <https://www.accpublishinggroup.com/uk/store/pv/9781851496457/isaak-levitan/averil-king/> (25.02.2018).

URL (t.y.), <https://www.amherst.edu/academiclife/departments/courses/1011S/RUSS/RUSS-18-1011S/Peter> (02.03.2018).

URL (t.y.), <https://www.baskiloji.com/kanvas-tablo/Sanatci/1043> (02.03.2018).

URL (t.y.), <https://www.flickr.com/photos/32357038@N08/3616082660> (01.03.2018).

URL (t.y.), https://www.sabah.com.tr/galeri/kultursanat/carlik_rusyasina_yolculuk (04.03.2018)

URL (t.y.), <https://www.tarihnotlari.com/ilya-repin/> (21.02.2018).

URL (t.y.), <https://www.wikiart.org/en/grigoriy-myasoyedov/opahivanie-1876> (13.02.2018).

URL (t.y.), <https://www.wikiart.org/en/konstantin-makovsky/reaper> (10.03.2018).

URL (t.y.), <https://www.wikiart.org/en/nikolai-ge/golgotha> (10.02.2018).

- URL (t.y.), <https://www.wikiart.org/en/vasily-perov/tea-party-at-mytishchi-near-moscow-1862> (15.02.2018).
- URL (t.y.), https://en.wikipedia.org/wiki/Konstantin_Makovsky.
- URL (t.y.), perov-1834-1882-rus-ressam.html (18.02.2018).
- URL (t.y.), <http://www.nuveforum.net/838-ressamlar/275630-alexander-andreyevic-ivanov/>.
- URL (t.y.), <http://cagandikenelli.blogspot.com/2011/05/rus-izlenimciler-ilya-repin.html>.
- URL (t.y.) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_the_Great_Interrogating_the_Tsarevich_Alexei_Petrovich.jp (10.02.2018).
- URL (t.y.), <https://fineartamerica.com/featured/spring-in-italy-isaak-ilyich-levitan.html> (25.02.2018).
- URL (t.y.), <https://islidedocs.net/document/hatice-kerimov-ressam-vasiliy-vasilyevic-verecagin-in-tuerkistan-daki-firca-izleri-3-tuerk-duenyasi-tarih-kueltuer-dergisi-sayi-379-temmuz-2018> (27.07.2018).
- URL (t.y.), <https://www.topofart.com/artists/Serov/art-reproduction/3110/Girl-in-the-Sunlight-Portrait-of-Maria-Simonovich.php>.
- Üstünipek, Mehmet (2013), **Sanat Tarihine Giriş**, 1.Baskı, Artes Yayınları, İstanbul..
- Uzelli, Gönül (2002), **XVIII.- XIX. Yüzyıllarda Rus Resim Sanatı**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Uzelli, Gönül (2007), **1. Petro Döneminde Barok Portre Sanatı**, Sanat Tarihi Dergisi, 2. Sayı, İzmir.
- Vasari, Giorgi (2013), **Sanatçıların Hayat Hikâyeleri** (Çev. Elif Gökteke), Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Volkov, Solomon (2018), **Rus Kültür Tarihi** (Çev. Sabri Gürses), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Walicki, Andrzej (1987) **Rus Düşünce Tarihi 1760-1900, Aydınlanmadan Marksizme**, (Çev. Alâeddin Şenel), 1.Baskı, V Yayınları, Ankara..
- Yetkin, Suut Kemal (2007), **Büyük Ressamlar**, 1. Baskı, Palme Yayınları, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Şeydanur YILMAZ, 09.01.1989 tarihinde Trabzon İli'nde doğdu. 2002 yılında Kanuni İlköğretim Okulu'nu; 2006 yılında Trabzon Lisesi'ni; 2010 yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi – Fatih Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü'nü bitirdi. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasanat Dalında yüksek lisans programına başladı. Yurt içi ve yurt dışı birçok karma sergi, konferans ve workshoplara katıldı. Farklı alanlarda uzmanlık sertifikaları aldı.

YILMAZ, bekâr olup İngilizce bilmektedir.